

Vizma Beļševica

Raksti

Vizma Beļševica

Raksti

Otrais sējums

Dzeja

Grāmata izdota ar
Kultūrkapitāla fonda
finansiālu atbalstu

Sastādītājā *Inta Čakla*
Mākslinieks *Ernests Zariņš*
Māra Čaklā priekšvārds

Dzejnieka uzdevums nav komentēt vai, nedod Dievs, pat vērtēt savus tekstus, dzejnieka uzdevums ir radīt tekstus. Bet ja dzejnieka ceļā nostājas tik uzņēmīgs, lietpratīgs, neatlaidīgs interviu «kamola tinējs» kā latviešu literatūrzinātnieks Rolfs Ekmanis, tad viņa priekšā atveras pat tāda interviu izvai-rīga, bieži arī noraidīga būtne kā Vizma Belševica:

«Var jau būt, ka es par augstu novērtēju mūsu radošo inte-liģenci. Bet redzi: tas, ko mēs pilienu pa pilienam gatavojām, nevar notikt vienā gadā. Mēs gatavojām tautas apziņu tā, lai tā nonāktu pie tādiem slēdzieniem un tādas rīcības, kāda ir šo-dien. Mēs pie tā strādājam visu savu mūžu. Un mēs esam par to cietuši. Arī valdīšana taču saprata, pie kā mēs strādājam, ja jau viņi mūs tik nežēlīgi vajāja. Viņi zināja, ko mēs darām, un mums par to bija dārgi jāmaksā. Mēs bijām tie, kas ievirzīja to domāšanu, kuras rezultātā cilvēki sāka darboties. Es nebūt neuzskatu, ka dzejniekam ne tikai jā sagatavo apziņa, bet arī fiziski jāstājas kustības priekšgalā. Dzejnieks pēc savas dabas ir savrupgājējs. Pēc sava rakstura dzejnieki nav organizācijas cilvēki. Dzejnieka darbs ir sagatavot apziņu.»

1989. gada februārī, kad Francijā Vizma Belševica sniedz šo interviu, ir iznākusi gan viņas dzejas izlase «Kamola tinēja» (1981), gan dzejoļu krājums «Dzeltu laiks» (1987), gan arī uz-rakstīti visi tie grāmatās npublicētie dzejoļi (atskaitot vienu), kas uzņemti otrajā sējumā.

Ja grāmatā «Kamola tinēja» kā izlasē pietrūkst «Gadu gredzenu» nacionāli uzasinātāko dzejasšķēpu — slavenās «Indriķa Latvieša piezīmes» un «Latvijas vēstures motīvs: Vecrīga», tad «Dzeltu laiks» 1987. gadā — tātad vēl pirms Atmodas laika, iznāk pilnā apjomā bez kādiem cenzūras šķērējumiem. Acīmredzot tāpēc nepilnajā dzejoļu simtā, kas

«Rakstos» ienākuši no periodikas vai dzejnieces arhīva, ir tikai pāris dzejoļu, kuri nav uzņemti grāmatās politisku iemeslu dēļ, pārējie — citu iemeslu neuzņemtie — avoti, tērces plūsmas nu kā mākslasdarbi var pilnestrīgi pieslēgties kopējai Belševicas dzejas straumei.

Tas rada iespēju runāt par dzeju ne tik daudz kā par laikmeta sāpju un bažu izverdumu, spītīgi dziedētu cerību pupu nezināmas nākotnes debešos, bet kā par mākslu vispirmatnējākā, visietilpīgākajā tās izpratnē. Tieši Vizmas Belševicas mākslas avoti, ģenēze, konteksti līdz šim atklāti vismazāk; tekstu pētījumu, atskaitot Andas Kubuliņas monogrāfiju, tikpat kā nav.

Vizma Belševica tāpat ir sava laika bērns, tāpat sava laika motīvu kopēja. Arī viņai, tāpat kā citiem sešdesmito-septiņdesmito gadu dzejniekiem, atradīsies gan pa sakņu noturības, sakņu darba motīvam, gan pa drastiskam kumeliņperētāja dzīvesprieka mirklīm, gan...

Bet kas tad ir tas īpašais, kas Vizmu Belševicu kā mākslinieci paceļ tikai viņas varēšanas augstumos? Tā ir patstāvība, noteiktais skats uz mainīgām, plūstošām parādībām. Spēja uzburt savu skadro, skarbo, bet reizēm tik sasildošo emociju. Precīzi un mērķtiecīgi. Nešķiežot tēlainību, instrumentāciju nežvadzinot.

Vizmas Belševicas profesionālās prasības allaž ir bijušas augstas — viņa nekādi nepieņem «irdeno dzeju», kad «cilvēks nenonāk līdz domai, jūtu arī nav, gadās kāds impulsiņš, kaut kāds noskaņojums, bet tāpēc tas jau tūlīt nav jāsauc par dzeju».

Lai cik arī romantiski būtu Vizmas Belševicas dzejoļu uzstādījumi, tie realizējas caur ļoti konkrētu — reālistisku (reizēm arī sirreālu) — dabas tēlainību. Vārtu etimoloģija urda dzejnieces impulsus — vietvārdi, personvārdi, puķu nosaukumi... Daba Belševicai nav patvērums vai remdējums, tā ir savijusies kūlas vijumos, pa puķes kātu uztirpst tumša dzīle, aizmiglota zvaigzne guļ tumšā līcī.

Laiks, kad lapas dzeltē, dzeļ sals, laiks ar skaidru gaisu,

asu dzidrumu — tā saka Vizma Belševica par dzeltu laiku, bet tā varētu teikt par visu šo otro sējumu — dzedra apskaidrība, atbrūņojošs tiešums.

Absolūtā valodas izjūta — leksikas precizitāte, atmosfēras un rītmikas sakrītība, dzejas satura un elpas samērotība...

«Labi nostrādātas lietas iedveš pašāvēību.» — saka Gunārs Priede, bet tūlīt arī pats sev pārjautā: «Vai tas nozīmē, ka Vizmas Belševicas dzejoļi, tāpat kā galds un karote, manī rada miera, drošības un stabilitātes izjūtu?» Un atbild: «Kur nu... Ne jau tādēļ dzejniece tos rakstījusi...»

Priedes daudzpunkti arī šoreiz ir tilpīgi un iezīmē Vizmas dzejas iespējamību amplitūdu.

«Dzejnieki orientējas tikai sirds materiāla pretestībā, jūtu straumēs, varbūtības virpuļos. Drošību pret plūdiem viņi nemeklē — lai nāk, dzeju tie neapdraud. Ļaunāki ir izsīkumi, kad tikai vārgas urdziņas lokās ap gultnes akmeņiem.»

Tā latviešu valodā rakstīts uz Strasbūras tilta. Līdzās citiem Eiropas dzejnieku rakstītajam — Vizmas Belševicas teksts. Teksts gan ir garāks, bet jau šai rindkopā precīzi fiksēti dzejnieces orientieri.

Tādi paši tie vajadzīgi arī lasītājam, dodoties — «sirds materiāla pretestībā, jūtu straumēs, varbūtības virpuļos».

Māris Čaklais

Kamola tinēja
1981

Ne jau zaļums, tikai attāla nojausma gaisā,
Ka ar laiku būs iezaļa migla ap bērza lokaniem zariem.
Ziemeļu mīlas kautrums bērzu lēnajiem pavasariem.
Gaidīt. Aizturēt elpu. Sirdij no maiguma aizslāpt.

Ne to redzēt, ne dzirdēt, kā bērza pumpuri raisās.
Vēl ir mēmums starp pūces vaidu un cīruļa vīteri skaļo.
Vēl ir melnais laiks — dobja svītra starp balto un zaļo.
Vēl ne zaļums, tikai attāla nojausma gaisā.

Redzi nu, pērnā lapa, tu karājies svešā zarā
Melna no bēdām un kauna! Tagad viņš tevi izsvilpj
Noņirdz un garām. Tajā trakajā atvasarā
Vai tevi neturēja? Vai tev neteica visi —
Skaists ir tavs vītums un skaista ir aiziešana.
Jaunam pumpuram vieta gatava zem tava kāta.
Padegi rudeņa liesmā, pavirpuļoņi — un gana;
Nē, viņam kaklā un līdzī, bez goda, bez prāta!
Tagad nu pakārusies. Publiskā vietā. Dēļ vēja.
Un es tā gudrā un saku: — Re! Tā tev vajadzēja.

To lēno griešanos ap savu asi,
To pavasara griešanos ap sevi
Un lietus čukstus, aizgūtnēm kas mēļo,
Lai pūpoli no īgnuma kļūst līki
Un pelēki, jo nopļāpājis melša
Jau atkal visu dienu — kad nu ziedēt?
Kad kūpēs putekšņi un bites medot nāks?

To lēno griešanos ap savu asi,
Kad acis ciet un domas blāvi līņā
Pār tukšo vietu, kas reiz biji tu,
Un pūlas ataudzēt. Tu zini — rudens
Ap sevi nevar. Tikai pavasaris,
Kam priekšā vasara, cik ari lēni
Tas grieztos. Pārāk karsti manas domas
Ap savu asi vērpās. Sadegusi ass.

To lēno griešanos ap aukstiem pelniem
Kā pūpoli, tik pelēkiem un nīgriem.
No pašu rūgtuma... Vēl devītā
No tavām dzīvībām kad pārtrūks, mīlestība,
Viss savās vietās nostāsies. Ap sauli
Es atkal griezīšos kā citas dzīvas dvasas.
Vēl tikai devīto. Vīd zila debesmala
Zem palsiem lietus mākoņiem. Un pūpols
Ar zelta daudzpunktiem...
Vai tiešām tas nav gals?

Atbildi negaidot

... tas bija Patrokls ar ēnainām, nolaistām skropstām...

Jānis Ričos

P i l s ē t a i

Sargies nemīlēt — kā jau to aizsācis Pans —,
Kurlai sirdij par niedres stabuli jātop:
Mīlas dziesmā tavai nemīlai jāizskan,
Un nepietiks viena mūža, lai stabule izdziedātos.

Salauzto siržu pilsēta, pelnīts tavs sods —
Niedru stabulēs sanēt zem drūpoša apmetuma!
Kas starp šīm sienām, tava kurluma savainots,
Pēc tevis vai tevī tik neizsakāmi skuma?

Ko tu nesargies, pilsēta, pašai to nemīlu ciest —
Pelēkā vaigā melnu pūpolu acis sūras.
Vienā rokā tev ezers, kur stabulēm niedres griezt,
Otrā — salauztu siržu pēdējā robeža — jūra.

P u t n a m

Noņem to masku, ķīri, tava balss tevi nodod,
Un melnajām spraugām cauri — vientuļu acu sāpe.
Kā tu atbalsis šķirsti, savu gaidīto neatrodot,
Ziemeļu vēja kalnu un plaisumu kāpēj!

Jūra elpo, ledus gabalus cilā, un jūrai ir labi
Nopūtās urdzēt zem saules dzeltenā miera.
Dvašas vilciens — un atkal kāda ziemas atlūza sabirst;
Jūra ir viena, ķīri! Mēģini pierast!

S a u l e i

Saule, tu zināji visu par augošā mēnesī stādīto
Un par augošā mēnesī skūpstīšanos noteikti ari!
Redzi nu — goba lien zemē un baidās tev acīs rādīties,
Uzrunā tevi uz jūs; un ko viņai citu darīt
Aiz kauna par zaļo mīļumu mezgļotos zaros,
Ko citi nu redzēs un sapratīs, kas ir noticis...
Skaties, cik svelotām trīsām augu dienu tā piekalne
garo —

Vecā goba tur apakšā dreb un neuzdrīkstas tev noticēt.

M i g l a i

Savādās pilsētas migla, pelnīts mans sods:
Ar vienīgām bruņām — maigumu — pretī tev stāvēt.
Cieši kā pūpola blīvē tavā baltumā iedūnots
Divatā mirklis spalga, kad acis no acīm jāvērš
Projām — bet nav kur. Un veltīgi rokas cer
Nesaskarties. Kas, pasauli aizsedzot, atklāts,
To vairs noklusēt nevar. Savos baltajos svaros sver
Tu mūsu mēmuma balsi un sirdspukstu atbalsi kaklā.

M ī l e s t ī b a i

Mīlestība, tavi ceļi ir neizdibināmi!
Ne saukta, ne gaidīta vairāk, bet notiek tavs prāts.
Nebēgu. Raugos tev acīs, kad tieši un rāmi
Ar pērņajo niedri rokās tu pretī man nāc.

Un sazaļo niedre. Dzen vējā dziedošanas lapas.
Sirmajā skarā zeltoti putekšņi briest.
Tā ir pavēle tava. No pirmā skatiena saprasta —
Ar salauztu sirdi savu vēlino laimi ciest.

Svētīgs tavs svaigums kā aprīļa lietus gāzma.
Sāpēs dīgst asni, un liepām pumpuri plīst.
Mīlestība, tu redzi — lāšu ņirbīgā blāzmā
Pa pilsētu staigā Pans un neviens viņu nepazīst.

Dziesmas gaidīšana

jo pavasaris sākas tad
kad grāvjos brūnas varden sēž
un kaut ko gaida
un saules piemirdzētais ūdens
dzintarainu kūlu skalo
un kūlā zaļi asni vīd
un varden gaida
to lielo dziedāšanas stundu
no gavilēm kad ūdens virmos
un visi grāvji cilāsies
no varžu dziesmām
bet tālu vēl
līdz skaustu krumšļiem
brūnas varden grāvjos sēž
un lāgiem paver zelta acis
zelta saulē paskatās
un dziesmu gaida

Dziesmas dziedāšana

Mazs putniņš vēsta pasaulei:

tu-nāc-tu-ej

tu-nāc-tu-ej

Un lazdu skaras līdzī dej:

tu-nāc-tu-ej

tu-nāc-tu-ej

Vai putniņš raud, vai putniņš smeļ?

tu-nāc-tu-ej

tu-nāc-tu-ej

Nav miera kādai dvēselei:

tu-nāc-tu-ej

tu-nāc-tu-ej

Dziesmas aizmigšana

Cīrulis piecēlās

Agri agrītinām,

Iesēja zvārguli

Saulstara dzītinā.

Augu dienu šķindēja

Vīteru vīteros,

Vakaru pazuda

Norieta dzītarā.

Nokāpa saule

Ar cīruļa zvārguli

Dziļdziļi jūrā

Naksniņu pārgulēt.

Zilu viļņu šūpulī

Zvārgulis dusēja.

Līdz pat rītam ūdeņi

Zeltaini zuzēja.

Kūlas vijumi

T u m š a i s

No tā viļņu sacirtiena, skūpstīšanās, aizguldziena
Lakstīgala dziesmu mācās. Nu, bet dzeguze no kā?
Simtām balsu Gaujas vilnim, kapu zvanam tikai viena
Atdun mūžu. Noslīkst atbalss dobajā upes atvarā.

Atdun mani — pagājušu. Nesasauksi, lakstīgala, —
Tukša sirds ja aizkūkota, jaunu dziesmu nepielīs.
Jūrup viļņi skanēdami, sirmā kūlā Gaujas mala
Paliek gauži noraudzīties aiztekošās debesīs.

G a i š a i s

Kā pūpols atziedā — tāds gaiši caurspīdīgs
Mans skumīgums vispēdējais pa Gauju
Uz jūru aizpeld griezdamies un līks,
Un tas ir straumes, nevis viņa straujums,
Un mēs ar pārno kūlu sirmi sprogainas
Tam pakaļ noskatāmies — ka tie zaļie dzieti
Tik nekaunīgi taisni, nesāp mums nemaz.
Gandrīz vai nesāp. Mūsu mūžam pietiks
Ar saules atspogiem, kas brūnā straumē lās,
Un viļņu skalošanas pacerē — sīksīku:
Tā vientuļš bērns ar sevi runājas
Un pats ar sevi spēlē spēli bezgalīgu.

Atzišanas krūms

Ik ceriņzars nu torņu torņiem pils.
Tu gaidi — kritīs nolaižamie tilti
Un vārti vērsies. Ziedu bezgals zils
Nāks ārā palūkot, vai vakari jau silti.

Nāks klausīties, vai lakstīgala dzied,
Vai pāri, pleciem saduroties, staigā
Un katram pārim mēmums līdzī iet
Ar ceriņzieda zilo blāzmu vaigā.

Jā. Ir tāpat, kā bijis viņugad.
Un atzišanas rūgtie dūmi krājas —
Deg tilti. Torņi sagrauti. Nekad
Vairs ziedu tautai neatgriezties mājās

Tais pumpuros...

Pēckara motīvs: Rūjiena

Rūjiena — tīras un mierīgas kāpnes, kas neved nekur,
Nav vairs to māju. Ne drupu nav. Cerīņu krūmi tur
Nedejo bijušās zālēs, bet klusi gar sienmalām sēž,
Nav arī sienmaļu... Kāpnes. Vien kāpnes, ko noslauka vējš.
Rūjiena — «Madonna orans», kas granīta lūgšanā tur
Paceltās rokas pār kāpnēm, kas nevedīs mūžam nekur.
Vien bijušu namu dvēseles pa tām augšā un lejā iet.
Un tāpēc tāds miers ir Rūjienā. Un acis madonnai ciet.
Rūjiena — noslēgta seja, kurā saulrieta svētvakars krīt.
...Un kāpnes, kas nekur neved, svešas kājas nekad nevar
mīt...

Ievas trīsvienība

1

Ieva izlaiž zaļus, asus nagus —
Nupat iecirtīs,
Nupat spējas uzplaukšanas sīvums
Plēstā brūcē līs.

Zaļo nagu brīdinājums
Spalgs un īss —
Nestāvi uz saknēm ievai,
Kas grib debesīs.

Tikai krēslas acīm redzot,
Pumpurs plīst.
Ieva nevar ilgāk gaidīt,
Visi zari trīs.

Ej ar labu — uzplaukšanas brūces
Grūti dzīs.
Zaļus nagus ieva atvēzusi —
Iecirtīs.

2

Un tad lai pār mani nāk ievziedu aukstums,
Baltais un naidīgais — neaizskar.
Trausli zari. Tik vieglu roku
Veselu klēpi pieplūkt var.

Bet sāpēs galva, un ausīs dunēs
Ievziedu nicinājums.
Lauz, cik gribi. Salauzto paturēt
Būsi par vāju.
Šī ir ievziedu zeme. Pat vīstošā zarā
Nekādas pieļāvības un maiguma.
...Kā gulbji uz ziemeļiem dzestros spārnos
Sakiet, ievziedu vēji, gar vaigu man...

3

Lakstīgala tumsu pātagoja,
Pati cirta, pati gāja bojā.
Melnām, dobjām lāsēm šķīda nakts.
Pati skūpstīja, un pati dzina projām,
Pati savā sāpē spoguļojās,
Kala gaviles uz ābeļzieda lakts.

Raudāja un smējās kā bez prāta,
Ievu baltās indes skurbināta.
Kaut kur nodrebēja zemes kamols irds.
Sārta liesma izšāvās no krāta,
Savērās uz zaļa, rūgta kāta,
Uzplauka zem koka lautzā sirds.

Ziedprātība

Es no jūsu prāta ārā
Iešu ārprātīga ārēs,
Zaļprātīga — zaļās zālēs,
Ziedprātīga — ķiršu dārzos,
Nodzeltēšu līdzās ķirbim
Sēklprātīga — rudenī.

Sitīs mana ziemas stunda,
Aizdarīšu sērsnu vārtus,
Aiznaglošu ledus tapām
Un nekad pie jūsu prāta
Nenākšu vairs atpakaļ!

Austrumu motīvs: pilsētas dzimšana

Tad kamielis atspērās zemē, un kamielis sacīja: diezgan.
Un salūza dzinēju nūjas, un tā vairs nebija miesa,
Bet tuksneša rudā ēzē un sitienos ārdēts akmens.
Zeme plīsa un drebēja. Kamielis dzina saknes.
Pamatus dzina kamielis. Spriegas tapšanas mokās
Kamieļa kājas un vēders izliecās aivana lokā.
Par kupolu pārtapa kupris. Pa kakla skriemeļiem stāviem
Jau azančī minaretā spraucās kā kamieļa blāviens
Un izspraucies svētā bijībā aizsedza acis ar plaukstu:
Zeltos un tirkīzos zvēroja kupra svinīgais augstums,
Un visu kamieļa mugurā nēsāto paklāju rotā
Rakstu rakstiem un vijumiem mošeja izmargota.
Tas zaļums, pēc kura tuksnesī līmstošu soli iets bojā,
Kamieļa slāpju ezerā rasmīgi spoguļojās.
Mēms stāvēja azančī — kā asaras sanešanās.
Bet minarets tuksnesī raudzījās,
Savā dzimtajā tuksnesī,
Kamieļu ērkšķos
Kur austrumu pilsētas ganās.

Vejzaķsala

Tas bija bezcerīgi jau no sākta gala —
Kā augošs koks, kam jaunā serdē puve.
Mums piederēja sagānītas pļavas
Starp lielpilsētas mēslu izgāztuvēm
Un ķīvītes, kas žēlabaini brēca
Pār sapostītiem Uzdošanas ciņiem,
Un putekļaini laimes solījumi
Ar kusliem četru lapu āboliņiem.
Tā laime blēdījās.
Mēs neliecāmies noplūkt —
Par vecu ticībai un saldām pašapmānam,
Mēs zinājām, ka tā mums atvēlēta
Līdz pāļu dzinējam un pirmām ceļamkrānam.
Tad sliesies nami — pajumts citām dzīvēm
Un četras sienas — citām mīlestībām,
Un vairs pat āboliņš mums zaļi nemelos
Starp veciem zābakiem un tukšu mucu stīpām.

Tad es apstājos pēkšņi. No skropstu bezgala
 Manī lūkojas liepziedu izlūka acs.
 Pirmā. Saspringtā. — Noplūks vai nenoplūks?
 Sacels trauksmi? — Pret pārspēku sīciņš. Viens pats.
 Gatavs nāvei. Bet gaišzaļo zobenu atvēzis.
 Un es novēršos glēvi — kā cilvēki mēdz.
 Ko tur jaukties? Ko nīsties ar vareno armijām?
 Labs tas darbiņš, kas noklusēts, labs tas, kas neredzēts.
 Tā es nododu Rīgu. Tagad pilsētā gāzīsies
 Smaržu skropstainie pulki, trīs dienas kam ļauts
 Laupīt mieru un līdzsvaru, brukt visos mājokļos.
 Rīga būs viena. Viņu būs daudz.
 Rīga būs vientuļa. Liepziedu triumfā
 Mīlam līdz asarām to — kā nekad.
 Un kā nekad no tās projām būt kārojam.
 Mīlam un pieviļam. Varbūt šovakar pat
 Mēs to atstāsim? Gadsimtu torņus un akmeņus.
 Mūžu soļus un domas. Augs liepu mežs
 Pāri visam? Nē! Jākliedz! Par vēlu. Ik ielā jau
 Liepas dzeltenus uzvaras karogus pleš.
 Medus lāse skar sarkstošo pieri manu.
 Kaina zīme un ordenis. Par klusēšanu.

It ka butu

Ja es tev pateikt mācētu — kā kas?
 Te, skumjā šķīstītavā, kur par tēvu grēkiem
 (Gaišs nedaudz ož pēc paģirām) tiek bērni
 Pie brieža elpas brīnuma. Bet es
 Pie kā? Starp režģu ēnām kur jel
 Tā pazudusī līdzība — kā kas?
 Ne tā kā pāvu māte. Iekārē deg pāvs. Viss
 acu bezgals zili zaļos zeltos uz viņu vienu
 vējā rūc un springst pār viņu nogrūt dārg-
 akmeņu gāzmā, bet viņa smiltis kaš — nē,
 kur man vistas prātu.
 Tāpat pie rokas bērni un pie sirds.
 Bet sirdī it kā... Nezinu. Kā kas?
 Varbūt kā mandrils greznā snuķa drīksnu
 pret griestiem paslējis, jo, kazi, apaugļos
 kāds tāļu puteksnis ar džungļu sapni un aiz-
 šalks būri līdz pat rīta spainim, kad pļerkstot
 diena bruks pār nīgrā nerra kupri?
 Nē. Vientiesīgi Ķīsezera vējš
 Jauc ūdeņu un saldējuma dvašu
 Ar būru smirdoņu un netveramām skumjām,
 Kas it kā tomēr... Pagaidi! Kā kas?
 Vai kā tas spēļu lācis lauvu bedrē uz
 cementa no bērna rokām šļūcis un guļ, un
 rozā vēders gaisā, rozā ausis lauvas žāva,
 stikla acīs saules riets, un visi aiziet?
 Es gribu teikt — tā lāča dikti žēl. Ar vilni
 maigums,
 bērnu acu izbrīns un tēvu paģiras, un mammu

nervi uz tramvajiem un trolejbusiem veļas.
Pēc viļņa paliek kociņi no gaiļiem un
saldējumiem.
Ķīsezera vējš, pilns šķebīguma, valsta smēķu
galus un cilā papīrus, un apož rozā puncī; un
lāča žēl, vai ne?
Bet lācis tukšs. Ja daudz, tad zāģu skaidas
vai porolona kumšķis viņam iekšā. Neko
viņš nejūt.
Vai tur rasa kritīs. Vai lauvas rēciens
satricinās priedes.
Kā tūkstoš rūpju iztukšota sieva gul lācis
lauvu bedrē.
Redzi nu — kā kas!

1905. gada motīvs: pļauja

Tā stunda sitīs.
Tā stunda nāks.
Tie svētki, kad raža sējēju vāks.

No vārpas kritīs
Viņš asinīs,
Kas cēlis vārpu tik asi nīst.

Kas licis naidam
No zemes augt,
To plēsīs sakne, to aprīs lauks.

Zem saules smaida
Līdz kaulam tirps
Tā baltā dzirkle, kas cirpēju cirps.

Praktiski padomi

1. Ka saglabāt rozes

Saņemt ar sirdi kaklā un mulsumu
pirkstos, un neviļus vārdu lūpās
Pusapzinātu, šķērsu. Starp smaidu un
asaru apklust.
Neveikli ielikt vāzē. (Nededzināt un
neindēt
Aspirinā vai citādās ripās.) Savos
sirdspukstos turēt.
Acīs.
Acīs, es saku. (Tas ūdens starp citu.)
Vakaros
Plakstiem pār rozi redzokļos aizkrist.
No rīta
Mosties pirms gaismas. Caur ziedlapu
blāzmu sagaidīt
Dienu. Uz rozes mūžu nerosīties un
nesteigties.
Palikt ar maigumu. Blakus. Neieļaut
svešus pa durvīm.
Vienlīdz neieļaut skumjas. (Rozes tik ātri
noskumst.
Visas ēnas, cik pasaulē ir, paliek noliektā
galvā,
Zelta sirds paliek nerādīta. Jo ūdens —
es saku — starp citu.)
Acīs un lūstošā elpā. Cik mīlēta, tik ilgi
dzīvos.

Kad tas būs noticis tomēr, tad ērkšķu
piedzītos pirkstus
Pacelt pie vaiga un sāpju saldumu glabāt
Visu sāpes mūžu.

2. Ka saglabāt prieku

Smieties par sevi līdz pēdējam šņukstam,
līdz pēdējai asarai smieties
Aizelsus naktī. Pa sīkākai krunciņai
pārskaitīt
Vilšanās. Sakāves. Gadus. To sirmāko
matu pavilkst
Apakšā cieti kā svītru. Summu apzinot,
nosarkt
Spalgi. Līdz dunoņai ausīs. Pa diedziņam
ārdīt un saraut
Visu, kas bijis. Uz nepārsūdzamu negaidīt,
Naktsdomu melnajā tiesā notiesāt sevi.
Miegu
Izsāpēt sīvi kā brūci, zinot, ka rīta vairs
nebūs.
Atsaukties: gaidu; un iekrist zeltainā rītā.

3. Ka saglabāt tuvumu

Viegli, bez sāpēm, kā aizvēršas zeme no
saules,
Skatienu aizvērst — un projām. Ne
domās, ne elpā, ne acīs —

Itin kā nebūtu tevis —, pret blīvestu zilo,
pret jūru
Vienai. Ar pretvēju krūtīs. Ar paisuma
brietētu smilti
Cieti zem kājām. Uzelpot dziļi. Ar muti.
Ar acīm uzelpot. Ieņemt
Plašumu sevī. Uz plaukstas — nestiept,
kā radusi, — vilni,
Ko saplēsis vējš un brēkdamu pasviedis
gaisā,
Un žēlīgi nolaidis atkal — pa saviem
atspulgiem staigāt,
Medūzu kūstošos krustus, aļģes ķeraino
pierakstu sērē,
Saulrieta šautru pie debess, klusumu sāļo,
kas biezē
Lēnām par vakaru. Pašai ar sevi kā kajai
Tur — es jau teicu — uz atspulga
mierīgiem soļiem
Esību savu ar tāli un vienatu mērot,
Tikai pret vēju un vēju un tīrai un brīvai
Viegli, kā pavērsās zeme, tavu acu
skāvienā ieiet.

4. Kā saglabāt sirdi

Nezinu.
Kam tas ir vajadzīgs?

Mēs ar kumeļu

Kad nedienu pelēkā bezgala
Ne dzīvot, ne nomirt var,
No ķirbja es kumeļu perēju,
Un ziniet — padodas ar'!

Pats dzeltens, ar zaļām krēpēm
Un kaklu dižīgi liec,
Un visi gurķi sāk bubināt,
Kad mans kumeļš zviedz.

Tik cēli ar jātnieci mugurā
Viņš tomātu biezokņos brien!
(Bet cerības — tās gan ārpusē,
Tās tikai ķeras vien.)

Pa dillēm, pa zirnājiem — aulekšos
Pa tīrumiem aiztraucu es,
Mums nošvīkst gar sāniem tupeņzieds
Un pakaļ pland magones.

Kad šķīdīs pret vārpatas činkuru
Mans kakla laužamais mūžs,
Lai bēru maršu uz atvadām
Man ķirbju trumetes pūš!

Visi koki Dieva doti,
Tikai apse velna dota,
Visi koki Dieva doti,
Dumji, dumji...
Starp tiem visiem Dieva dotiem
Vienai pašai velna dotai,
Starp tiem zaļiem — sudrabortai
Skumji...

Milvardinš

9 1

Citi vārdi piedzimuši — visi lieli — pasaulē.
Pastarītis, kas tev vienam visumīļākais, —
vēl nē.
Pastarītis vēl zem sirds — gurdina un moka.
Sargos klusums atvairīgs, tā kā grūtas
sievas roka
Sev pa priekšu ceļu šķir. Nepieskarams. Rimts.
Trūkst vēl vienas asins lāses — pašas biklās,
viņam dzimt.
Nāks tā šodiena, kad apniks gaidīt tev.
Viņš piedzims rīt.
Vaijā, manu mīļvārdiņu,
Dzīva tēva bārenīti

Par saknēm būt. Tai zemzemē, ne stars
Kur nenokāpj. Kur gaisma neieskatās.
Bez putna galotne. Bez lapām zars.
Bet dziļu avots stīgas smalkā matā
Un nedrīkst pārtrūkt. Sakņu melnais darbs
Bez atelpas. (Pat ziemas miegs ir šķietams.)
Krāt. Barot. Dzirdināt. Būt mēmai saitei starp
Visrūgto nīcību un dzīvi. Baltam ziedam
Caur savu kroplo, neredzamo esmi
Dot saules gaviles un dailes spēku paust.

Par saknēm būt. Un ziedus neapskaust.

Mana aizmūžu māte — vālodze,
Kā uz lietu man miesa un dvēsele sāp...
Rasas pilienā mākonī tālo dzert,
Dziesmas kliezienā — slāpt un slāpt.

Upi neraku līdz ar citiem es;
Kāpēc Daugava manī plaisājot kalst?
Mēms ir vilnis pret sēkļa sitienu.
Skaļa vālodzes vaimanu balss.

Nekliegt nevaru, māte aizsenā,
Māte dzeltenī melnā, kā kalstošs lauks,
Tikai negaisa atveldzi aicināt,
Pāri Daugavai lietu saukt!

Jumītis

No tā, ka tu man acīs skatījies,
No tā, ka es tev acīs skatījos,
No svēta mirkļa — zila un no pelēka —
Viņš piedzima. Zils ilgu jumītis.

No tā, ka dienas rūpe rūpi dzen,
No tā, ka gadi... Nē, viņš ziedēt nepārstāj.
Viņš paliek bērns. Tev plaksti sirmos putekšņos.
Uz manām rokām sudrabs sijājas.

Viņš staigā man pa pēdām pilsētā,
Viņš staigā, tev ar akotiņu pieķēries,
Jo mūsu bērns ir sirms un gaidīt māc.
Nekā, ko zaudēt. Un nekur nav jāsteidzas.

Viņš neaug liels. Viņš zelta graudos nebriedīs.
Par īsu vasara — viens mūsu mūžs.
Nav lemti patēvi, ne pamātes
No svēta acu mirkļa dzimušam.

Uz viena stiebra divas šķirtības,
Uz divām šķirtnēm viena tuvība...
No dvīņu stundas, kad mēs nomirsim,
Bērns, kur tu iesi, sirmo bārenīt?

Ūdensvīrs

Pēc slāpju vasaras, pēc bula veltīguma
Kā pārsāpēta sāpe rāms un tīrs
Nāks beidzot rudens, kad pie debesjuma
Ar zvaigžņu krūzi stāsies Ūdensvīrs.

Zem skaidrās gaismas dzeldinošām strāvām
Nakts dziļumu un jaunu veidu gūs,
Un debess klaja plakanība blāvā
Par ķekarotu zvaigžņu dārzu kļūs.

Un zeme nodrebēs, kā sevi atskārtusi
Par augli pilnbriedā, kam nācis laiks,
Un sniegsies uz tās dāsnās rokas pusi
Viss zemes sulu pārmērs, karsts un maigs.

Bet Ūdensvīra vientulīgā roka
Zem zvaigžņu svētā lāsta — tikai dot.
Pie pusnakts rūgtā atzišanas koka
Zils ābols paliks, rasā zvērojot.

Krustojums

Ar pieri loga krustā. Cik tā var?
Un ko tu redzi? Ak, neko!
Balts suns un nakts, un nagi skrapst pa tukšu ielu.
Ne tumšs. Ne gaišs. Kāds neliels suns. Un vientulības
lielums.

Ar pieri loga krustā. Ko viņš grib,
Tas suns? Neko. Vai tā mazliet —
Lai sprakstēdama kaķa baile rauj skrējienā kā karstā
spraugā,

Bet kaķi kaut kur sētās guļ un viens uz otru zaļi raugās.
Ar pieri loga krustā. Tur kāds nāk.
Vai būtu? Nē. Bet metas suns
Pēc tuvības, pēc silta mirkļa pie rokas miklu purnu pielikt.
Tas cilvēks pilnā. Sunim kauns. Suns novēršas. Kā rūgtu
mieli

Rij savas gaidas. Kuroreiz?
Vai suns, vai pati? Ak, nekas!
Pār klaju ielu — kā vienmēr — vairs tikai spuldzes vējā
kustas.

Un suns. Un nakts. Un nagu skrapsts.
Un piere loga krustā.

Laiks dzīvot un laiks mirt. Un, ja ne mirt,
Tad no tā laimes spalgā lidojiena
Ar skroti spārnā krist un dobajā sāpē nirt
Kā ezerā. Un slīkstot neatšķirt,
Vai nāve tā vai pārdzimšana dienai,
Kad augšāmcelsies. Stipra. Akmensviena.

Ta sieva..

Tā sieva ir mēnessērdzīga. Nesauciet!
Pa kāda skatiena kori, ar pastieptām rokām iet
Uz kādu smaīdu. Bet jūs nevarat pagaidīt.
Jūs saucat. Tā sieva jau atkal uz akmeņiem krīt
Un kuro reizi jau ceļas. Viņa neatstāj sevi tur.
Viņa stājas pie veļas. Gāzes uguni kur.
Apkopj puķes uz logiem. Salauztos kaulos sāp
Viena vienīga ilga. — Tur tajā ģēvelē kāpt.
Mēnessērdzīgā gaida nakti un pankūkām mīklu jauc.
Ne jau mēness dēļ. Tikai tādēļ,
Ka nakti retāk kāds sauc.

Kamola tinēja

Ap to mirkli, ap skatienu vienu
Savu dienišķo pavedienu
Tinu nakti un tinu dienu.
Nu mans kamols ir gadiem biezs.

Kad jel reizi man pietrūks dzijas?
Kārtas šķiras, un kārtas mijas.
Un tas mirklis vai vispār bija?
Varbūt vienkārši izlicies?

Es vairs nezīnu. Rokas kustas
Gadiem pierasta tinuma krustā.
Nebijušā un neizjustā
Dzīves bijumiņš ietinies.

Pateicība

Starp mani un tevi kas noticis
Tajā mēness nakts apmulšanā,
Es saņēmu kopā, un sagāja viss
Vienā sniegapulksteņa zvanā,
Un aizspiedu galu ar lūpām ciet,
Un ieliku grāmatas lapās;
Cik reizes šķiru — tā puķe zied
Burtu un putekļu kapā
Un augšāmcēlās, un atsakās mirt
Pašai zināma ceļa jutīs,
Un atrod to ceļu — lai visi dzird
Sniegapulkstenu manās krūtīs,
Lai redz, ka es balta staigāju
Ar zelta putekšņiem pēdās,
Bet neredz un nejauš — tas esi tu,
Mana laimē ziedošā bēda.

+++

Tai lāsē, kas, vasaru aiznesot,
Dzērvei no spārngala krita,
Tur palika mana mīlestība —
Meklē sev citu.

Tai lāsē Lielupe neaizsalst,
Zuz niedres dzeltaini zaļas,
Un nenāc, jo manai mīlestībai
Gar tevi nav daļas.

Visapkārt janvāra sniegi kūp,
Bet vidū tīmekļu rasa,
Un piemiedz uz manu mīlestību
Strīpainu aci kaza.

No puteņu brāzumiem noklīdis,
Mazs vējiņš pa niedolu bradā.
Uz laipas stāv viena mīlestība
Un divos atspulgos skatās.

Stāv basām kājām un nosirmo,
Un nemana gadus ritam
Tai lāsē, kas, vasaru aiznesot,
Dzērvei no spārna krita.

Kailsals

Tu mani neredzēsi vairs, bet, tavus matus
Kad maigu elpu šķirstīs vējš, — tā būšu es,
Kā nolūgdamās tev, ka nesapratu
Un saprast nedrīkstēju acu atklāsmes,
Ne sirdi, aizslāpušu pirkstu saskārienā,
Ne vieglas mēļošanas karsto mēmumu.
Es tevi neredzēšu vairs, bet, rūpju dienām
Kad pārskries nevilšs stars, — tas būsi tu.

Sasalis kā acs, kas uz savu mīlestību caur
citu acīm paskatījusies, un vientuļš, ka
ne niedres pūka neaizmetas, pāri skrienot:
tā ezers.

Sastingusi kā mute, kas no citu vārdiem
par savu mīlestību — mēma, ka ne
dvašas dūniņas pār lūpām:
tā es.

Šķirti kā egļu gali — šis uz debesīm, tas
uz dzelmi, bet saknes, saknes taču vienas:
tā laikam mēs.

Bet tevis te nav. Un es nevaru pāraudāt.

Bēdu rozis

Pār ķērpju šķieznām lēna spārnu vēda
Un balss tik maiga...
Tu, bēdu rozi, zini tādu bēdu
Kā skūpstis uz vaiga?

To ziemas stundu, bēdu rozi, vai tu
Jau redzi klāt,
Kad nav ne bezmiega, ne gaidu,
Par skūpstu samaksāt?

Caur egļu krēslu sārtas spalvas viziens
Krīt plakstos manos.
Tu, bēdu rozi, saproti, kā iziet
Uz netikšanas?

Pa sniegu, kurā promejošas pēdas
Kā celi šķirti,
Tu, bēdu rozi, zini tādas bēdas
Kā sirmu sirdi?

Un putna balss, pār manu galvu listot,
Kā soģa zobens švīkst —
Es tavas bēdas, sieva, nepazīstu,
Es esmu uzticīgs.

Ozoli

1

Kad, raugoties uz ceriņpumpuriem,
Tik kaili neaizsargātiem, tik gaiši zaļiem,
Sirds šķita žēlabās un izmisumā plīstam
Kā lauska sperta ābele; kad likās —
Ar kailu krūti jāmetas pret sniegu
Un jākausē, un jāglābj krūšu tiesa,
Ja vairāk nevar, —
pasmaidīja ziema.

Kā mātes smaidis par bērna neprātību
Pa sniegiem dzirkstis pārskrēja, un maigi
Man sniegi pavērās un ziema teica:
Skaties!

2

Neviens to nezina, ka ozols visupirms
Ir roze. Zīles cietais pumpurs šķeļas
Ap sārtāk, sārtāk satvīkstošu ziedu,
Un ilgi roze deg zem saltā sniega,
Līdz šaujas asnos sarkanos, un nav
Starp rozēm raženām, kas dvīņus nenestu,
Un nav starp rozēm raženām, kas bītos

To nāvi meža kuiļa zobos šņakstošos,
 To rožu nāvi tomēr meža kuiļa —
 Ne žļebīgajā mutē mājas cūkai,
 Ko balti ļumīgu pēc sava ģīmja
 Un līdzības ir cilvēks radījis.
 To nāvi siļa knābī, sārti nospuldzot
 Pret zilu spārnu un pret baltu sniegu,
 To nāvi zobos vāverei, bet plauks
 Un plauks zem sniega rozēs —
 Dzemdēt ozolus.
 Un, ja ies bojā pēdējā, tad citu —
 Tad nākošgadu plauks, bet viņam jādzimst,
 Tam ozolam.

Sniegs aizveras, un atkal balti klaji...

Nakts atkāpes

Guļ puikas. Gaitenī guļ kedas. Virtuvē
 Zem dvieļa zili kartupeļi guļ.
 Uz citronmizas pleca reņģes galva
 Guļ atkritumu spainī. Dobi
 Guļ šahtā lifts un elpu neaizžņaug
 Ar durvju klakstu stāvā. Telefons
 Guļ baltu miegu blakus cauram cimdam
 Un neiekļiesies. Nogurusi miesa
 Guļ acīm vaļējām un ļaujas, lai to nes
 Uz rīta pusi tumsa — zibsnis — tumsa
 Pret sienu...

(atkāpe par balto pantu)

... dzidri baltā siena, baltais pants:
 Uz tevis kaila zara trauslai ēnai
 Tik brīvi rakstus vīt. Ik domas pumpurs
 Jo skaidri iezīmēts. (Vēl vecā lapa
 Trīc blakus kātā, kad jau pumpurs gatavs.
 No kyslām kroķītēm līdz jauniem dzeltiem
 Tur viss ir iekšā. Arī zieds.) No rūpēm,
 No pārguruma, bezmiega kā saknēm,
 Sīksīkās šķieznās mūžu plosītājām,
 Blīst pulsēdamas sulas — barot, vērt
 Tos ziemas ziedus un pret balto sienu
 Caur skropstām pārlūkot un apzināt
 Ar aizapziņas nemaldību modro.

...jo neguļ dvēsele un aizmigt neļauj miesai.
 Pa Vecrīgu jau kuro nakti kļīst
 Un saskatās ar kaķu žilbām acīm,
 Jo arī kaķi neguļ — viņiem jāredz,

Kur staigā dvēsele, — un kaķi redz.
Tie brīvie redz, kas tumšās pavārtēs
Kā krūkas sēž vai miklo bruģi pēdo
Ar ķepām šķebīgām. Tie ieslodzītie,
Kam acis spīd aiz melno logu stikliem
Kā zelta naudiņas, ko apmāts skopulis
Slēpj maka tumsā. Jā, un migla redz,
Jo arī migla negul. Pelēks mēmums
Ap gaismas rimbuļiem un ēnu šķeltnēm taustās,
Kā vārdus meklējot, bet neatrod neko,
Vien dvēseli, kas arī vārdus meklē
Vai solu atbalsi. Un kaķi noskatās,
Kā viņa staigā — nosirmojis bērns,
(atkāpe par sirmo bērnu)
Bērns pamodās un redzēja, ka sirms,
Bet nesaprata spoguli — vien dvašu
Uz sirmām vietām uzpūta, ar plaukstu
Tās paberzēja un, kā vienmēr lēkšus,
Pa trepēm lejā spēlēties — pie citiem.
Bet citi teica «jūs» un teica «tante»,
Un knikšos ceļgalīši locījās, un zēni
Tik rātņi kāju piesita un šķērsām
Uz sētas galu manījās, un klusums
Kā sveiciens neatņemts pār sētu pletās.
Bērns gāja pakaļ. Draugi atkāpās
Kā debesmala. Lūpas iedrebējās.
Bērns raudāt gribēja un redzēja, ka nemāk,
Un sāka saprast...

Žēlsirdīgā pusnakts

Pret dienas nesniedzamām debesmalām
Kā silta plauksta miglas pirkstus kļauj
Ap Rīgas miegu. Spalgo augšup trauksmi

Tai sirmā plaukstā izguļ zaļi torņi
Un katra torņa klēpī — vara zvans.
Bērns pienāk, uzpūš elpu — dvašas aplis
Uz mazu brīdi paliek zvana vaigā
Un sarit mēmā asarā. Tas zvans
Vai arī bērns? Ar mēli atsietu
Pie sijas drēgni sabriedušā valgā?
Un vārdi, vārdi zvana vientulībai —
Kur ir tie vārdi? Rīgas jumti pleš
Pār aizmigušām dzīvēm zvīņu spārnus
Ar skārda ielāpiem. Pa vadu stīgām
Un gaismas takām likumotām — lejā,
Ik logā ieklausoties, kur tās elpas blakus,
Bet katra savrup. Sveši sapņi plīv
Gar bērna acīm — visi savrup. Saņemt
Aiz rokām — kopā — tajā pasakā,
Kur viņi mīļi vēl šobaltudien,
Ja nomiruši nav, bet rokas raujas
No bērna pirkstiem. Šķiras. Paliek bērns,
Par velti nomeklējies sasaistāmo vārdu,
Ar savām lellītēm un savām lupatiņām,
(atkāpe par lellītēm un lupatiņām)
Ne radīt vairs, bet krāt un krāt, un krāt
Ar sirmas galvas bažību, ka pietrūks;
Un kur tad ņems? Nu, kaut vai dārza stūri,
Kur citas kļavas dega, un nekas,
Bet viena — trakā — sadega pa īstam,
Vai ērģeles — ne Doma, sīko ielu
Rudrudās stabules, kur vējš ar smilti spēlē
Un pusaudži min pedāļus — uz nāvi,
Tai rēcienā un elpas aizcirtienā
Pat nepamanot... kā es nemanīju
To soli pāri mīlas robežai.

Un laukā? Brīva? Mazuliet virs zemes,
Bez tevis un par tevi nedomājot,
Ar vaļā acīm, ko tu neaizsedz
Pret seju bezgalu un lūpu aiztrīsieniem
Kā mēmām ūdenszālēm brūnā straumē.
Ar vaļā sirdi paņemt zāles līdzī
Un, vārdu minot, ilgi pārcilāt
Tās savas lellītes, tās savas lupatiņas
Pret sienu līdzeno, kad tumsa — zibsnis — tumsa
Un tumsā vārds.

Peld nakts pret rītu. Gurdāk peld un gurdāk.
Vēl vari staigāt. Guļ tavs pienākums.
Guļ puikas. Gaitenī guļ kedas. Virtuvē
Zem dvieļa zili... jā, un miesa guļ,
Pie kuras vienu reizi pienāks bērns
Ar Rīgas miglu matos. Ilgi vērsies
Tai resnā sievā, kam pat miegā piere
Vēl saraukta un pietūkušas rokas.
Bērns atrausies — no svešās tantes bail.
Un nenāks vairs. Ar zvana asaru
Pret zilgmi blāvā tvaika strēlē kāps
Un izgaros. Sīksīka atkāpe —
Un tālāk vairs nekā. Vien rīts pār Rīgu.
Un kuģa dobajā ardievas no ostas
Uz trejdeviņām jūrām izejot.

Dzelten laiks
1987

Zieda un cirvja strīda.»

Nebrēc uz liepu.
Viņa ziedēs, kad būs viņas laiks.
Patīk — skaties uz viņas ziediem.
Nepatīk — neskaties.
Tas ir viss, ko tu vari darīt.

Un — protams —
Nocirst liepu tu vari jebkurā brīdī.
Zieda un cirvja strīdā
Uzvarētājs vienmēr būs cirvis.

Pēc tam neaizmirsti
Noslaucīt zābakus viņas ziedos.
Nekāds pasaules zīds
Nav par liepziediem maigāks.

Un nebaidies no tām zemē notriektām bitēm.
Par dzēlienu zābakā
Bite maksā ar dzīvību.

Miklas

Noput dadzis, noput smilga
Četras sievas miltus maļ.
Četri vīri iet pa ceļu —
Visiem bārdas atpakaļ.

No tās taisnās piķa siksnas,
Kas pār kalna krūti spīd,
Sarūk, sarūk tēva josta,
Drīz jau varēs salocīt,

Ielikl vecāsmātes pūrā,
Bēru divielī pāri klāt
Un zem balta bērza loka
Dziļi mežā apglabāt.

Ne tas dzenis, ne tā dzilna
Sausā kokā krustu kaļ —
Četri vīri iet pa ceļu,
Tie vairs nenāks atpakaļ.

Svētīgi ir tie garā vājie,
Kā vakara pļavas miglotiem prātiem,
Jo viņiem pieder debesu valstība
Savu vājumu neapzināties.

Tu sakies stipra. Tad esi līdz galam
Un nav ko melot, ka Dievs tevi dzinis.
Kopš sāki atšķirt labu no ļauna,
Nav paradīzes. Tu vienkārši — zini.

Un prāta tuksnesī akmeņainā
Tev tagad jāpūlas vaiga sviedros
Ieaudzēt mazu ilūziju.
Kādu gaisīgi trauslu ticības ziedu.

Turēt ap pumpuru plaukstu un elpas
Nedrošo aizvēju ledainā smieklā
Un laimīgai būt to īso brīdī,
Uz kuru izdosies sevi piekrāpt.

Čakārņītis

Līdz kaklam brūnā akacī
Tup čakārņītis greizs un šķērss.
Līdz saknēm debess zilumā
Pār kalnu āra bērzs.

Ai, čakārņīti, kur tev prāts
Uz āra bērzu lūkoties?
Tik šķērsi — greizi — dūņainu
Kas tevi mīlēt ies?

Bet čakārņītis vēstules
Tam bērzam raksta, bērzam plēš.
Un visas ievas baltas top,
Kad uzpūš rīta vējš.

Kā balti rūgtas gaviles
No čakārņīša pilnas krūts
Pret kalnu ievu smarža kāpj
Un savu laimi sūdz.

Jo kas par to, ka akacī,
Un kas par to, ka greizs un šķērss?
Tik zili spulgo debesis.
Tik skaists ir āra bērzs!

Mūzikas tiesa

Mūzika paceļ lociņu skropstas
Un bargi ieskatās sejā.
Vēl nav par vēlu.
Ja vājš esi, nevari —
Ej.

Nokritīs skropstas, un vijoļu kliedziens
Uzplēsīs tevi kā vāti.
Tam, pret ko meloju,
Tam, pret ko liedzies, —
Jātic.

Mīli.
Un zini, ka mīli.
Un asinis sīvi pukst nobrāztā miesā.
Mūža vistīrākās slāpes nodevējs,
Stāvi mūzikas tiesā.

Nokritīs lociņu skropstas kā spriedums,
Nepārsūdzams un pēdējs.
Vēl nav par vēlu.
Tu vājš esi.
Nevari.
Bēdz.

Aizsit aiz sevis durvis
Un kāpņu klauzdošo lejupsteigu.
Atvelkot elpu, laimīgi paglābies,
Ej, kur

Iela — ne silta, ne auksta — tevi
Piešalks, lai nesadzirdi,
Kā mūzika, droša un tīra, izdzied
Tavu stomīgo sirdi.

Vārdi par pūpoliem

— Kas tas ir? — prasīja ierēdnis. — Meitene, — atbildēja redaktors.
— Un kas viņai rokā? — atkal prasīja ierēdnis. — Pūpoli, — sacīja
redaktors. — Lieldienu simbols uz padomju žurnāla vāka? — brēca
ierēdnis. Un tad es teicu:

Izcērtiet kārkļus un vītulus! Izcērtiet visā Latvijā!
Citādi jūs no pūpoliem neglābs, neglābs neviens!
Vītolu apaļās galvas sirmo ap katru gatvi.
Kārkļu spurīgie cekuli no katras grāvmalas lien.

Pirmie pār sniegotiem laukiem — mirstošās ziemas
simbols —
Cauri salam un puteņiem koki pūpolus rieš.
Pūpoli — ziemeļu svētie — staro zeltainos putekšņus
nimbos
Un zemes atmodas mokas par ticību vasarai cieš.

Ierēdņi, varu jums zvērēt: par Lieldienu svētkiem zināms
Latvijas kārkļiem un vītoliem mūžam nav bijis nekas.
Tikai lūstoša ledus un palu dzīres tiem svinamas.
Kad zeme uz sauli griežas, plaukst pūpolos zemes ass.

Tas, kas nav bērnbā jutis pūpola glāstu pie vaiga,
Tas, kas nav kūstošā sniegā taku uz vītoliem minis,
(Cērtiet un iegaumējiet!) nepazīs dzīvē maiguma.
Un tad jūs tiesāsi atkal. Jūs vaimanāsi — aug ciniķi!

Un vēl — no dzejas un vārdnīcām izcērtiet vārdu
«pūpols».

Pūpolu koks pat no rīkstes jaunu atvasi dzen.
Citādi cilvēkus ilgi vēl atmiņu vītoli šūpos
No dūnotā vārda, kam nozīme izcirsta sen.

Radu būšana Samarkanda

Brāli ēzeli, kad tu savu ierūsējušo blāvienu sūknē
No dziļi sarūgtinātām krūtīm,
Ļauj, nobrēksimies kopā, brāli ēzeli, —
Grūti.

Tāpat tas greizi piekrautais vezums
Nevēsta augstumā pāri ausīm,
Un neba, brāli, tu vienīgais esi
Skopi barots un dāsni kaustīts.
Vispār jau nelīdzēs.

Kā tu teici?

Ars longa un vita brevis?

Tur esi blāvis, tur neblāvis.

Cits to vezumu nevilks,

Bet piemētīs gan, kamēr brēcu es

Un savā rūgtumā mūdus.

Labāk liksimies sakās un bridīsim

Mašīnu grēku plūdus.

Un, vai nu mēs izbridīsim vai ne,

Tā jau ir blakuslieta.

Katram savs grūtums pasaulē

Un, ēzeli brāl, sava vieta.

Pravieša piemiņai

Starp sevi un pasaules drausmām
Viņš rožainu ziedlapu cēla,
No sevis pasaules riebumu
Ar ābeles drīksnu šķēla,

Un visiem, kas viņam sekoja,
Bija ziedlapu bruņas ap krūtīm,
Un izglābās mācekļu miesas
Un dvēseles daiļi jūtīgās.

Ka drausmu vairāk par ziedlapām,
To pravietis nezināja.
Virš melnu ciešanu ūdeņiem
Sava vairoga blāzmā viņš gāja —

Par bāku un zvaigzni pamalē
Zila taureņa spārnu vēdas.
Tā viņš pagāja. Melnos ūdeņos
Nepalika ne pēdas.

Ceļš uz Horezmu

Ja sapni izstāsta ūdenim, sapnis piepildās.

(Austrumu ticējums)

Lai es neizstāstu savu sapni ūdenim,
Baltām bultām peļķe sabožas.
Vižņu bruņās upe. Ariks ledus vairogā,
Ka es neizstāstu savu sapni ūdenim.

Lai es neizstāstu savu sapni ūdenim,
Barhans ledus svēdrām noraucies.
Kamielim ap nāsīm elpa adato,
Ka es neizstāstu savu sapni ūdenim.

Lai es neizstāstu — sniegputenī tuksnesis,
Gālē ceļš un saules baltā acs,
Ka ne lāse nepārslota nepaliek,
Ka es neizstāstu savu sapni ūdenim.

Lai es neizstāstu savu sapni ūdenim,
Mūža ledos iestings Horezma.
Mīļais, lūdzu, mīļais, sapnī nerādies —
Neizteikt man savu sapni ūdenim.

Marts ar kaķa acīm,
Kaķi marta acīm
Saskatās — un čukstēdami
Sniega blāķi kūst.

Ziema pakar zobus
Saules baltā vadzī.
Aizsakliegšus Daugavā
Ledi lūst.

Marts ar kaķa acīm
Šķebīgi un spīvi
Melnos dubļos paveras:
Ceļi virst.

Atvēž kaķa nagu,
Uzplēš debess blīvi —
Rudos palu ūdeņos
Zeme nirst.

Marts ar kaķa acīm
Uzmet zaļu pļāvu
Koku stumbriem melnajiem.
Spurdzes zaros kar.

Sasalušu sirdi
Tavā priekšā stāvu —
Kad tu mani uzlūkosi,
Kaķa acu mart?

Manas naktis man nepieder,
Un man nepieder dienas.
Tikai tas neviļus bridis,
Kad palieku viena

Un pavērto plaukstu piespīd
Doma — vairīgais laupījums.
Pacilā. Tūlīt būs jāatdod.
Nesaglābt. Nepietaupīt.

Un nepaliks pāri ne piemiņas
No atklāsmes mirklīgā svara.
Mani mīļie, mani draugi un ciemiņi,
Ko jūs ar mani darāt!

Smiekli

Un tad kāpa Golgātā Kristus
(Kā sieva savā pusmūžā sūrā),
Soli pa solim pret kalnu brizdams
Smieklu un svilpienu jūrā,

Izņirgts (kā bērnu māte, kā sirmums),
Ļimdams zem krusta, bet tomēr — iedams.
Apkārt Jeruzalemes meitas virmoja,
Rasmīgus vēdera smieklus smiedamās.

Meitas uz Mariju pirkstiem bakstīja:
— Redziet to veco sievu! —
Smieklēm un piemiegtiem plakstieniem lakstīja
Jāzepu un — varbūt — pašu Dievu.

Dievs kustin kusa to meitu smieklos —
Viņš bija vīrietis labākos gados.
Un bija arī pavisam aizmirsis,
Kādos ar Golgātas kāpēju rados,

To zemes tārpu, zem krusta kas lokās,
To sievu, kas plēš savus matus plānos...
Un smieklu sāls bira dēla mokās,
Un bikstīja māti ar piķi sānos.

Augstu pie debess šķobījās saule
Visiem vēlīgā padauzas vīpsnā.
Un tad bija uzkāpts. Un naglas caur kauliem.
Un asinis izrautu matu šķipsnās.

Pēdējais vārds plēsa piesistā lūpas,
Ne Dievs, ne cilvēki nedzirdēja.
Ai, Jeruzalemes meitas — kā gurnus tās šūpoja!
Ai, Jeruzalemes meitas — kā viņas smējās!

Kalnu augstuma

Kur mākoņi pa zemi staigā
Un apcerīgi kalnos kāpj,
Sirds skatās īstenībai vaigā,
Ne sevi vairs, ne citus krāpj,
Ka sirmā akmens dēdēšana
Vēl kādreiz dzīvu asnu dzīs.
Še tikai bezgaiss ausīs zvana.
Kā krusts stāv ērglis debesīs.
Un viss, ko sirds reiz mīlējusi,
Kā tāla ēna lejā zilst —
Vēl acis raugās uz to pusi,
Bet neatšķir un neiesilt;
Jau rada saulei ledus blāvai,
Kas nesildot pār klintīm līst.
Mēms augstums.
Vientulība stāva.
Kā krusts.
Kā ērglis debesīs.

Es visas tavas vienaldzības krāšu:
Līdz pēdējai — to pašu sīkāko.
Es domāšu, ka es par tevi nedomāšu.
Es visu laiku domāšu par to.

Es neprasīšu — netīšums vai tīšums
Starp mūsu dzīvēm ceļus aizkrusto.
Es gaidīšu, lai teiktu: negaidīšu.
Es visu laiku gaidīšu uz to.

Es savu sirdi nocietināt spēšu
Pret atmaiguma mirkli nejaušo.
Es cerēšu, ka mūžam necerēšu
Vairs ne uz ko,

Un neskaitīšu vairs, cik lietum lāšu
To rudens logu akli aizmiglo,
Kad domāšu, ka es par tevi nedomāšu,
Kad visu laiku domāšu par to.

Būka

Es nedošu Dievam, kas Dievam pienākas,
Un ķeizars arī nedabūs nenieka.
Esmu būka un taciņas malā ienākos
Kāda sušķīga bērna vai stirnēna priekam.

Dievam gar mums nav nekādas daļas —
Ja nu vienīgi tam, kuram nava, vēl noplēst,
Un ķeizaram dzīve tāpat ir zaļa,
Kas šim tāds zili nobrēcies kroplēns?

No zemes, kas papēžu spērieniem barota,
Pats saproti, neizaugs diezin kāds saldums,
Bet tie, kuri skābāku panes, lai sarodas —
Ne dienu, ne nakti te nenovāc galdu.

Te neprasa nažu un dakšiņu smalkumus
Vai kas tev ir mugurā — jūties kā pļavās.
Ja vari, ņem līdzī to priecīgo salkumu,
Kas zobus dzeldēja bērībā tavā.

Tu neesi ņēmējos, neesi lēmējos?
Jo labāk — tad plikatu brālības vārdā
Ēd bukas un, debesu zilumā tēmējot,
Spļauj kauliņus Dievam un ķeizaram bārdā.

To bērnu nemīlēja neviens.
Ar pastieptu roku viņš gāja
Pēc mīlestības. Kā malduguns bāla
Tukšā plaukstiņa vilināja
Tālāk un tālāk — līdz aizsaulei.
Pāri robežai mēmai, aiz kuras
Vairs nevajag jūsu mīlestības.
Tā tukšā plaukstiņa turas
Pie otras tukšas. Un nemeklē
Ne glāsta, ne saskāriena.
No melnā, pēc malduguns, gājuma
Aust balta, mūžīga diena.

Un, kad zārkā jūs guldījāt viņu,
Sērautu pāri klājāt,
Jūs taču noņēmāt no kakla to auklu
Ar atslēdziņu
Uz jūsu mā-jās-ne-esmu mājām?

Baltais pavēdiens

Tā resnā mieta sakne Bībele,
No kuras gribot negribot mēs augām
(Un dainu spurgaliņas — pātagu un rikšu,
Un klaušu darba sakapātais eps),
Tā melnā kakla sieksta Bībele —
Tev būs... tev nebūs... Visupirms: tev nebūs
Nemūžam nebūs. Neklausies, ko spurdz
Tās spurgaliņas — cīruļi pret mūri.
Pret melnu mūri.

Piektais Gads. TEV BŪS.

īss liesmas kāpiens.

Nagaikas: TEV NEBŪS!

Un lodes: NEBŪS! NEBŪS!

Cīrulim to BŪS triec pakavs rīklē.

Aizkrīt melnais vāks ar kludzošu

TEV NEBŪS.

Siksnu ādas

Un sprādžu misiņš nospredz cieta NEBŪS,

Velk melnā dūrē laiku gaitai pret.

Un veļas kari. Spurgaliņas šķaida.

Klieš cīruļus. Jauc pilsētas un laukus.

Rauj saknes. Melnā, dziļi gadu^vagās,^^

Kā akmens iera^^^p^n dzif\$^|g@ētkier

Kas tūkstošmeļuj cīrulī|liēdzc: BŪSf^'^:

Un izkiedzas. \pk riepū līgtMfeMMr °

Pār mēmiem jāņubērniem melnās kvēpu plēksnēs.
Nav dziesmas zinātāja. Sīvais kauns
Slīkst sīvā glāzēs. Sit, Jānīti, sit
Tās posta glāzes! Roka neceļas.
Tur sīkstī melnā mietsakne. TEV NEBŪS.

•

Bet tumšos laukos Skandinieki iet,
Bet pusnakts pļavās, zvaigžņu rasā dzēla
Dzied tīras elpas — rau, bez sīvā dzied,
Bez alus dzied. Pie aizmigušām sētām
Sīksīku dainas spurgaliņu stāda:
Audz, Māras koks, audz rīta saulei lēkt
Un staram svelt to paģiraino galvu,
To laisko roku tur, aiz aklās rūts.
Degt gaismu aizplāvētā acī.

Iet —

Iet baltās drānās, tīru elpu dzied
Pie durvīm vientuļām, kur vecu sievu mūži
Kalst vidū savu sētu — nepārstādīt.
Līdz sulu pēdīgajam pukstam turēties
Te, savā zemē.

Skandinieki iet.

Aiz viņiem paliek balta dainas taka
Caur tumšu nakti.
Tīru elpu dzied
Tai trūdu dvašai tur, no sētu gruvām,
No pakšiem brūkošiem, no piegānītām grīdām,
Ko rūgti veļi staigā, pametēju domas
Kā nātres sliexsnī.

— Atgriezies TEV BŪS! —

Kliedz tīru elpu cīrulis.

Uz mūra

Sit vaļā melnu vāku caurvējš. Atvēžas
Ar lapu trunošu: TEV NEBŪS!

Aizkrīt balss.

Vien zeme viņiem kāpj kā Skandinieku dziesma
Un dainas taka zvaigžņu rasā paliek.
Pa melniem laukiem — sīciņš pavediens.

Es jau negribu daudz.
Tādu sīkumu.
Neiespējamo.
Lai tās vizbules rudās
Ar drūpošām drīksnām
Izkāpj no grāmatas,
Zemē un aprīļa vējā
Ieaug atpakaļ zilās
Un mällēpes divas zem blīgznām
(Kā zem pelēkas debess
Mēs abi tai mēmajā spriegumā)
Kļūst par atskaites punktiem.
Lai sākam
No šīs vietas par jaunu.
Kausējam ledu un sniegu
No savu siržu ziemas.
Panākam nepanākamo,
Aizskrējušo —
Kā upe zem ļodzīgā tiltiņa,
Izkaisīto —
Kā pūpola putekšņi vējā,
Notveram plaukstās
Un vainīgās elpās sildīt:
Mūsu divatu.
Vizbules.
Sīkumu.
Neiespējamo.

Taja stundā

1

Ērgļu egles ir sniegā,
un sniegs ir uz Blaumaņa kapa
Un Grotu Jāņa, jā Grota,
un diena kā mirēja vaigs
Tik pelnoti pelēka.
Saulainās sirdis apraktas
Tur, kapu kalnā,
un apkārt kalnu tek laiks
Un neaizsaldama Ogre,
melna pa baltajām krācēm.
Kapi allaž ir kalnā.
Ko tie aizbērtie redzokļi redz?
Sadreb sveicienā mēmā,
kad nolīkst pār kapu nācējs,
Plaukstās uguni sargot,
katram pa svecei dedz?
Atlīkst un aiziet.
Un nebaidās pēdas atstāt,
To nelokāmo —
mēs esam.
Mums palikt.
Mums turpināties.
Kāpj saulainās sirdis ar liesmu
tik stāvu bezvēja krastā,
Un pelēkā diena
sāk starainu sarmu riest
Tajā stundā.

Liksi man nāvi, Dēkla, —
 Liec sarmokšņa dienā, lai bērzi
 Mani lēnīgi apstāv.
 Līdz mākoņu paldenām salām
 Viss lai balts.
 Arī mūžs, nodzīvots melni un šķērsi,
 Dubļu appērtais dadzis
 tava lielceļa malā,
 Nomētātais un laužtais,
 tik baltā dardedzē uzspuldz
 Līdz pēdējam dzelksnim.
 Un pīlādža sarkanums skaudrais
 Atmaidzis baltsārtā blāzmā
 kā bērna vaidziņš uz dusu.
 Miers tev, dadzim un pīlādzim.
 Vēja uzvilktas smilgas šautrai.
 Atspringst kalstošais taisnums,
 un noliecas sirmā galva.
 Dvēsele mana kā žagata —
 ziemas svaidīgais zieds —
 Izlokiem debesīs aizpland
 ar sarmas zvaigzni uz spalvas.
 Mirkļis — un nav vairs.
 Liksi nāvi man, Dēkla, tad liec
 Tajā stundā.

Maz bijis baltu vārdu
 tavu nebalto dienu bērnam,
 Pilsētas pelēko ceriņu,
 pelēko saulrietu dūkst
 Dzīvībā ievadītam,
 ar sirdi, rūgtu kā vērmeli,
 Kā skabargu apmilzušu,
 kas mīlas garumā sūrst.
 Mīlas un mūža.
 Sāp, nepiedodot nenieka
 Tev, mana elpa un dzīvība, —
 tikai uz brīdi to,
 Kad sarmā mēs izlīgstam mieru
 un melnā sirdsgruzde tiekas
 Ar klusumu baltu,
 un sāpe par laimi top.
 Saulainās sirdis —
 tur, tavā mūžības krastā,
 Kā lai tām piepulcējos,
 kad žēlīgā smilts mani segs,
 Nebalto, nesaulaino?
 Bet nekurnot tevi atstāšu.
 Kā svece uz kapa
 sīka sarmas zvaigznīte degs
 Tajā stundā.

Mantas dalīšana

Mēs šķirsimies un mantu dalīsim.
Bet kā tos gulbjus, aizvakara baltos,
Gar ledus burbām dobajā lāsmenī?

Tu vienu un es otru?
Gulbji nešķiras.

Tu gulbjus,
Es tos vara aizkļedzienus,
Tos maigos mežragus?

Tev mēmi gulbji būs,
Man — tikai sauciens,
Aizlūzusi trīsa
Kā nogalētas mīlestības atbalss
Caur mūža tumsu?

Mēs nu šķirsimies.

Uz pusēm ezeru — un rokas sagriezdami
Gar viļņu šķautnēm.
Asinis vai riets
No pirkstiem pilēs?

Kluso novakari
Pa vidu plēsīsim.
Cik žēli aizšalksies tā migla,
Krasta niedrēs iepinusies,
Un pūpols jēra balsi...

Nelauz.
Viņam sāp!

Mēs šķirsimies un mantu dalīsim.

Bet kā to vakaru?
Un kā tos gulbjus?

Kad jau līdz sirmumam gaidīts,
Var mierīgi gaidīt tālāk.
Nesteidzies.
Palēnām ķirsīs dzen
Saknes Piebalgas mālā.
Kamēr tāds paaugs un uzziēdēs,
Gadi paies un gadi.
Kas to vēl zina, kā pumpurus vērs,
Laires baltuma neparadis, —
Baiļosies?
Sāpēs?
Kaunēsies
Par pēclaiķa trauslajiem ziediem:
Kā mulsuma skūpstu — pirmoreiz,
Kā neveiklu rokas spiedienu.

Te, Piebalgas augstumos, aukstin auksts.
Te, Piebalgā, viss tik vēlu plaukst.
Te pierod gaidīt un sagaidīt.
Jau atkal viens vakars ar miglu krīt.
Tik baltu kā tu.
Tik baltu kā es.
Kā pirmoreiz plaukstošas pazares.

Marta un Marija

Tā Marija, kas Martā ieslodzīta,
Bez skaņas gavilē no paša agra rīta.
Un rau — no Martas rokām trauki šļūk
Un sāls ar cukuru bez žēlastības jūk.

Kurn Marta. Šķendējas no paša agra rīta.
Bet Marija, kas Martā ieslodzīta,
Pār plecu smaidīdama, matus vaļā pin
Un savas laimes atnākšanu min.

Varbūt jau drīz? No paša agra rīta?
Un nebūs Marija vairs Martā ieslodzīta,
Kā taurenis, no kūnas izšķīlies,
Uz satikšanās balto liesmu skries.

Un Marijā no paša agra rīta
Būs raižu pilnā Marta ieslodzīta,
Pusaizslāpusi laimes asarās:
— Ai, manu mīļo, kas tev galdu klās?

Pusauga

Izmānīja tos vientieša pumpurus,
Kuslos, vēl miega lipīgām kroķītēm,
Izglaudīja to zāli no zemes,
Izvīla purenus —
 un tad pa acīm!
Krusu pa ziedu bērnišķām acīm,
Ledu pa lapeļu lipīgām plaukstelēm,
Sniegu pa asniem.

Pusauga mēness,
Diensvidus debesīs uzrauts un aizmirsts,
Raudzījās bāli uz izkrāpto zemi:
Saule tik liela.
 Tik augstā stāvoklī.
Visu var atļauties.
 Ko viņai darīsi?

Būtu cits mēnestiņš —
 samestos bandiņā —
Mākoņu pavārtē iegrūst un noskaldīt,
Atņemt to zeltu un nopirkt pa košļenei
Piekautam pumpuram, izpērtam purēnam.
Lai sauc par nelieti,
 lai brēc par pusaudzi
Viņa — tā baltā — ar visiem plankumiem!

Velti.

Mirdz diena pār lubiņu jumtu,
Līku kā salīgas gotaļas mugura.

Dārzs vienas asaras šņukstu pa šņukstam
Sniedzas uz sauli.

Pureni tērcē
Stariņu lūko —
 jēl atspulgam pieglausties,
Neceļ ne acu uz pusauga dēlu
Māmuļa zeme...

Vai, manu mēnestiņ
Krusas graudu kūstošu debesu saujā!

Tu mani ar aukstumu piemeklē.
Vai tad ziema kam darīs galu?
Spožās pumpuru bruņās izstāvēs
Bērzi visbargāko salu.

Pret lausku bozīsies maijrožu krūms
Atvašu gredzenā siltā
Un augošā mēnesī noredzēs
Sapni, kam jāpiepildās.

Pati zeme, pie asniem tverdamas,
No spalgā kailsala glābsies.
Un lautzāssirds ritulis dziļi dobē,
Viss nākamās vasaras ziediem nobērts,
Ne saldējams nepieķāpsies.

Posta putni

Pār manu sētu kraukļa spārni guldz
Un dobja balss ar bēdu vēsti... Ko gan
Tik bezbēdīgi trauslais jasmīns spuldz
Aiz rīta saulei vaļā vērtā loga?

Un dzeguze, kas mani aizkūko
Ar tukšu kabatu un mēmu muti...
Es noklausos un pasmaidu. Neko
Jūs nepasakāt jaunu, posta putni.

Kā pusnakts maigumu — to biklo — dažurīt
Es paceļu no sliedīņa pūces spalvu,
Un sirmā rasā mana ēna krīt
Ar spožu saules gaismogu ap galvu.

Lauks nebeidzamās putnu balsīs skan —
Un kura lai tā labā, kura dairā?
Vēl viena diena atvēlēta man.
Vēl viena putnos šalcoša. Ko vairāk?

Zem ceriņiem vakara blāzma dus
Tik neaizsargāti gaiša,
Ka apvaldus trīsošā mēmumā
Putni tai pāri laižas.

Un žēlojot pazarēs vilcinās
Mijkrēšļa zilums tvanīgs,
Līdz viņa kā nopūta izdzisīs
Un pati to nepamanīs.

Kad rīta blāzma nāks modināt
Savu vecāko māsu,
Vairs nebūs nekā.
No ceriņiem
Dzedras jūnija rāsas lāses.

Tāpat vien

Es te eju tāpat vien —
Katram gadījumam,
Ja šī taka atceras
Mūsu soļus. Abu.
Ja gar malām suņuburkšķi
Piemin mūs ar labu
Un tās gobas, kas pār mums
Gaišredzīgi skuma.

Es par tevi pačukstu
Neticīgām gobām
Sīkus, gaišus melniņus,
Ka mēs esam kopā.
Vēja elpā nopūšas
Aizaugušais parks.
Groza galvu sprigane.
Suņuburkšķi sarkst.

Tikai rupjā žubīte:
— Siev-siev-siev-siev-dzirdi!
Izbrēc visai pasaulei
Manu rūgto sirdi.
Ja es pati nerādu,
Kas tur citiem kliezams?
Un tu, lūdzu, neklausies.
Tas uz tevi neattiecas.

Reiz piepildīsies viss.
Par vēlu piepildīsies.
Caur kailu dārzu
Slapjas pārslas visies

Un kūstot norasos
Ar lāsēm skopām
Uz rokām sadotām,
Uz — beidzot — kopā,

Un rudens tumsumā,
Bez saules stara,
Sirds tikai vienu lūgs:
Lai ziema gara.

Laiksne

Ne ūdenslilija, ne ūdensroze — laiksne.
Balts vārds kā melnā naktī zibens plaiksna
Un auksts pa kauliem... Tā pa slapju kātu
Ar joni uztirpst tumšas dzīles klātums.
Kāpj aizmūži, kad svēts un neaizskarts
Vēl katrai puķei bija pašas vārds,
Kad vilka drīcekle kā zvēra maigums
Pie ērkšķiem glauda mirkļa īsu vaigu
Un vēžaustiņa klausījās, kā šķiļas
Pa zvanam zvans zem spārnu ēnas dziļas.
Līdz melnai robežai, kad krusts un zobens
Tām lilijām un rozēm raka dobes.
Bij rasmīgs asiņotās zemes smārds,
Un puķei pagaist sāka pašas vārds.

Guļ tumšā līcī aizmiglotā zvaigzne.
Es saucu, saucu...

Neatsaucas laiksne.

Celmu zeme

Kādā koku aizsaulē
baltie bērzu veli mīt?
Kādā aizmūžības upē
liepu zaļās ēnas krīt?
Vai to izdegušo zemi
nāk pa naktīm apraudzīt?

Kur pēc nociršanas paliek
ievu smaržas rūgtais gars,
kas pa smagiem bula sapņiem
apkaltušas lūpas skar?
Velta atmina un moka.
Sāpīgs pilnmēneša stars.

Vai pār savu celmu ozols
bālā spoku stundā skumst
rāms kā pārdeguši sāpe,
kluss kā tēva pārmetums?
Vai zem viņa platām rokām
rēgu avots sausi tumst?

Kādā koku aizsaulē
rasas mirdz un lieti līst,
un no vēsām rīta miglām
balti padebeši blīst?
Sajā saulē celmu zeme
slāpēs aizkliegdamas plīst.

Tu — piedod. Ozols zarus met
Neviena nelauzts. Pats.
Un mizā ruda zīme paliek.
Rūgta acs.

Bet sausa. Var jau būt, ka sāp
To stundu apzināt,
Kad klusuciešot jāatsakās.
Mūža rudens klāt.

Es tevi nometu. Krīt čukstus
Gadiem lolots zars.
Un tālāk — mēmums. Un aiz ziemas
Sirms pavasars.

Lapkriti

Mūsu māja nepaliek tukša.
Tur tauriņi ziemo.
Un trauslos puteņa sapņos
Pie viņiem puķes nāk ciemos.

Ne tad pie sienām un sijām
Sakļautie spārni turas —
Pa zilu zvaniņu viļņiem
Peld melnas un baltas buras.

Peld visu ziemu cauri
Siltos pīpeņu staros,
Un briedīgu putekšņu miglas
Tauriņu miegu baro.

Kad aprīlī atvērsim logus
Un laidīsim tauriņus ārā,
Vēl ilgi pa māju staigās
Puķu dvēseles bārās.

Nu kā tu neredzi, ka spožais kļavu sārts
Jau pēdējo — viskarsto liesmu ūzsit,
Lai apdzistu kā nepateiktais vārds,
Ko es tev gadu gadiem glabājusī!
Vēl esmu blakus tev. Un tu tik drošs,
Ka es tā pati un tepat un būšu
Ar roku sniedzama, — uz neatgriešanos
Nakts vērtos ieeju. Vairs savu mūžu
Man neuzzvērot uguns gaišumā.
Dzēš lieti bērzus. Nopūš kvēlās ievas.
Vien reta dzirksts pa vējam. Arī tā
Uz īsu mirkli. Tava rudens sieva
Bez viena zelta plaiknumiņa rīt
Kā veca ugunsкура vieta melnos.
Vai mani pazīsi? Vai spēsi saskatīt
To izbijušo kļavu sārta pelnos?

Ta katru nakti

Sāk sprēgāt birztaļas kā iztāls ugunsgrēks
Un spēkā ņemties neredzamās liesmās.
Tā katru nakti deg un nesadedg
Visapkārt birzis lakstīgalu dziesmās.

Tā katru nakti — roku pagalvī —
Balts bezmiegs līdz ievu spalgiem sprakstiem
Uz tevi kāpj — un, velti maldījies,
Krīt pelnu pelēkumā atpakaļ uz plakstiem.

Tā katru nakti — celties, miglā iet,
Pie rēpuļainā ozola spiest pieri,
Lai ugunsgrēka satraucētā sirds
Ar koka rimto vienatnību pierit.

Tā katru nakti, kamēr negaidīts
Ar saules pretuguni birzis nodzēš rīts.

Miers virs zemes

Pār zaļiem laukiem rudens miglas maigums.
Ne tālumū. Ne debess. Melni koki
Raud baltām asarām. Stāv nolāsojis zars,
Kā laimi sagaidījis, mēmā mirdzējūmā,
Un putni — blīvi pumpuri — tai zarā
Uz lidojumu neplaukst, aizmirsuši
Par salkumu, par visām putnu raizēm,
Un pati aizmirsusi. Apkārt lēnums tāds,
Ka liekas:

miers virs zemes,
cilvēkiem labs prāts.

Jautāju vējam

Ja tu gadiem tos četrus pakšus,
Ja tos četrus tu visu mūžu —
Vai tu spētu vēl pazīt tāli,
Palaists klajumā — viens un brīvs?

Vai tu jaudātu sudrabā apsviest
Pat ne vītoli — ceļmalas alksni,
Uzdzīt ezeram tirpas un niedrēm
Dziesmu iemācīt — spīvu kā pats?

Traku galvu skriet mākoņu sienā
Ielauzt logu — lai saule skatās!
Lai top gaisma un tavās pēdās
Rudzi blāzmotu vilni met!

Jeb vai noplaktu zemē un gausi
Oļos iesūktos dvašu pa dvašai
Tur, pie četriem pelēkiem pakšiem,
Beidzot atraisīts — viens un brīvs?

Mirkklis

Ar sarkanvara vītoli,
Ar zaļa vara apsi
Pēc baltām gulbju notīm
Tur, tālu ezerā.
Ar blīgznas bērnu kori,
Tik dūnotu un maigu,
Pēc diriģenta cīruļa
Tur, augstu debesīs!
Ar vilkuvāli brūnu
Pa vēja bungām blīvām,
Pa saules spožām stīgām
Ar kārklu lociņiem.
Līdz pašiem gaisa galiem
Mēms pavasara skandums,

Un tad jau kritīs diriģents
Un notis aizlidots.

Krupju kazas

1

Uz krupīšu kāzām pūpoli zied,
Zaļi asni pa dīķa dibenu iet,
Kur kūlas šūpolēs saule sēž
Un, elpu aizurot, noraugās vējš

Uz krupīšu kāzām.

Tik saudzīgā plaukstā zeme tur
Dīķi, kas versmīgā maigumā murd,
Pati dzīvības trīsa — cīrulis sauc,
Brūnas urgas lēkšiem un ķepuriem trauc
uz krupīšu kāzām.

Ķepu steigā un piepūstās pakaklēs elš
Pa kruvešiem, vagām un asfaltiņiem ceļš.

Uz krupīšu kāzām riepas švīkst.
Visas šosejas krupīšu asinīs.

2

Dīķī kurkuļu punktainie mākonīši,
It kā nedraudētu nekas.
(It kā diendienā mēs negrauztu tīši
Zaļo stiebriņu, kurā zeme karājas.)
Narcises pumpuros. Sniegapulkstenis
Pirmais — pat uzziedējis.
(It kā tie apžūžotāji senis
Nebūtu nāves vēji.)
Un baltais (sērskābes) mākonis,

Mīlīgs kā vecmāmuļa,
No debesīm dīķī lūkojas,
Kāda tur punktainiem guļa
Starp melni dūņoto dziļumu
Un sauli bezsvarā liegā.
Laba jau, laba, rāmuma māt,
Kā bērniem ļāvīgā miegā,
Ka neaizies Zeme kā satīta grāmata
Un brūnu lāsiņu lietū
Kādā dienvidū dīķis izsprakstēs.
Saules mūžu lai dzīvojam —
Krupji un mēs.

Rekviems strautam

Traktors sabraucis strautu,
Uzlicis purvu uz kapa.
Aizrēcis tālāk:
Cīruļa bērņus apart.

Rāvas asinis čūlā
Zem puplakšu baltiem ziediem
Un sērsnotām pēterpuķēm,
Trauslām kā cīruļa kliedziens.

Kāpjošu ūdeņu šņukstā
Nāk pļavas uz strauta bērēm,
Un laukos sastājas kārkli
Purvam mūžību zvērēt.

Ik rīta, ik vakara blāzmā
Miglas sērauti aizvelk sauli,
Un tie nokaltušie — nav koki.
Tur balojas strauta kauli.

Rekviems sētai

Aļņu noplēstas ābeles krusts.
Trunošu siju prauli.
Apakšā mana bērņība dus
Ar mežvidu spalgo sauli,

Ar ganītes soļiem basajiem
Tur, zem kūtiņas gruvām.
Neskaties.
Bāri puplakši brien
Pa bijušām pļavām un druvām,

Un viņdienu taka dārzmalā
Dzegužu aizraudāta —
Tik zili zarotas asaras lās
No izmīsus taisnā kāta.

Nelūkojies, kā sakrupis bērzs
Ņo mazotnes ķērpi aujas.
Tev bērņību savu gribēju sniegt,
Ne aizpļautu putnu saujā.

Novērs vaigu, līdz aizkritīs
Velti pavērtās atmiņu durvis.
Nekas te nav bijis.
Te nav nekā.
Meža kuiļu un aļņu purvi.

Kad debesis par šaurām —
plīst un plīst
pa visām vīlēm,
baltais kailums veras
un kauna asarās tik izmisīgi līst,
tik spalgi brēc,
pie tūču ēnām tveras
un lūko piesegties...

No kā jel?
Acis ciet ar lapām ozoliem.
Zem lietus strāvām puķes
ar skropstām samiegtām
uz zemi zied
un dīķa spogulis
šķīst burbuļainās suķes,
lai nerādītu...

Debess jauna.
Plosās.
Es stāvu sirmā apziņā:
viss nostās.

Cīruļa lidojums

Pa ziemām es esmu pūce.
Nelidoju nekur.
Sērsnu naksnīgais bīļums
Nomodā mani tur.
Un iestingstu līdz ar ziemu
Raižu nespēkā.
Acis vien
Pa šaudīgiem ēnu rakstiem
Kā mēness atspoguļi brien.
Es klausos, kur lauska sprēgās
Zaru ļāvīgās sirdis lūst
Starp neziņu un starp ziņu,
Ka pavasars vispār būs.

Pa vasarām esmu cīrulis
Ar saullēktu debesīs.
Tas ir mans pūces ledus,
Kas tur šķīndēdams līst.
Kūst manas ziemas bailes
Un rasā pār zemi krīt —
Katrā sveķenes ziedā
Cīruļa cerība spīd.
Vasaras uzvilnim līdzī
Rīta agrumā jāpagūst
Pūces sudrabu gaviļēs izšķiest.
Un ziema —
Vai vispār būs?

Cīruļa kritiens

Kā cīrulim pie savas dziesmas —
tik neciešami augstu,
Ka sāp un reibst, un jāraujas
no stāvās dziesmas nost,
Un jākrīt drošā mēmumā,
un dziesma jāpazaudē,
Līdz atmodai, līdz brīdim tam,
kad bezdziesmības posts
Ar nātres spīvo dzēlumu
pa visiem pieciem prātiem:
Vai tiešām tu reiz varēji
tik augstu uzdziedāties,
Kur saule salta, svelots gaiss
un dobjumzila diena,
Kur tava dziesma palika
tik nesniedzami viena,
Tik nodota, ka mūžam vairs
tev dziesmai nepiederēt?

Sēž zāļu sauļā cīrulis
un siltas olas perē.

Vārna ar zelta vālodzes sirdi,
Vārna ar lakstīgalas gaviļēm krūtīs —
Aizķērķšus, kluburiem arumos melnos...
Kas tevi pasaulē sūtījis?

Kas tevi nolādējis uz ķercienu,
Kas tev uzdevis netīro svārku,
Smagos, lempīgos spārnos nēsāt
Sevi — ilgotās dziesmas zārku?

Tie paši ievziedi, kas lakstīgalai,
Tā pati saule, kas cīrulim gaisos.
Augstumi skandī, atbalšu āres
Vienā vienīgā knābī aizsmok.

Aizsmok un noslāpst. Ķerciena pelni
Pagurus plēnēm uz skumjā spārna.
Mēmuma piekalta arumiem melniem
Vārna...

Viss noglabājies. Zemē ieracies,
Lai ziemei liekas — viņas uzvara un vara.
Guļ tulpe sīpolā. Un zeme neatklās,
Ko melnā slēpnī baltas saknes dara.

Un mani krupji guļ starp divām vasarām,
Zem irdnes plaukstām pierimušas dvašas.
Par velti pavasara domai slepenai
Dzen pēdas lauski — nīgrie nakts pamašas

Starp divām tumsībām kā krupja acu zelts
Guļ mana sirds: nekas tai nepieskaras,
To gaismai atvērsa nos pacietīgi krāj.
Bet ziema domā — viņas uzvara un vara.

Vai tad veci koki nezied?
Klausies — mana liepa dzied
Līdz ar zemi spārnu spingā,
Līdz ar zemi bišu tvīka
Savu sirdi liepa izzied,
Savu sirdi liepa dzied,
Un pa stīgriem bula viņņiem
Smaržu kājām maigums iet.

Nenokaunies — ziedēt zied
veci koki.

Nu redzi nu — es krītu bērna prātā
Un sasitos, un redzi — mani sit
Par to, ka sasitos, vismīļā, dārgā roka;
Tik smagi sit, un savā bērna prātā
Es glaužos vēl un skrienu uz to roku
Ar samurcītu pieneņziedu pirkstos —
Un krītu... nu pavisam bērna prātā.

Un galva balta.
Vaigi asarās.

Aizgaist valoda
vārds pa vārdam,
Kā cielas bērnī ceļu tek.
Sarkanu mirkli norieta smiltīs
Sīksīku pēdu krustiņi deg.

Uzzib un nodziest.
Vienalgas soļi
Pēdu pa pēdai aizbrien ciet.
Svešādu čukstu nočukstas oļi.
Svešādu švīkstieņu zāles dzied.

Kur tu paliki?
Kā tevi sauca,
Cielavas bērnīņ, pūkainīt?
Putna ēna vai bezvārda doma
Neuzminēta garām slīd?

Paloka galvu
nenosaukta puķe.
Nolīgo vējā neteikts pārmetums.
Mēma cielava savus bērnus meklē,
Tukši līdz pamalei lielceļš tumst.

Lietus zogas no visām pusēm:
Tūkstošiem čabošu pēdiņu. Klāt.
Apstāj un uzstāj, ko es te klusēju,
Ko es te stāvu, pratināt.

Ko es pa kājām, kur lietus staigā?
Ko ne zem jumta, kad lietus līst?
Tūkstošiem dūrīšu vienā vaigā.
Pagriežu otru — no dusmām plīst.

Veltīgi niknojies, veltīgi tirdi,
Nav manai sāpei ne vārda, ne balss.
Nerādīšu savu ziemas sirdi,
Lai tavas lāsītes nesasalst.

Lai tavas pilītes nepazīst bēdu.
Cik nu tev mūža — lietus stunda vien...
Kamēr tā žēloju — šalkdams pa sētu
Lietus no manis projām skrien,

Mazs, plīks lietiņš pa peļķēm bradā,
Mazs, plīks lietiņš pa lapām bradā,
Mazs, plīks lietiņš pa smilgām slidinās.
Mirkli mani aizmirsīs bērna prāts.

Tās puķes, kas uz nakti gulēt iet,
Un bezmiedzīgās tās, kas acīm vaļā
Zem zvaigžņu lēnās slīdēšanas zied
Un nolūkojas naktī melni zaļā,
Kad rātnām puķēm ziedlapiņas ciet.

Ko biezā tumsā bezmiedzīgās redz,
Kad, karsti notirpstot, zem viņu lapām rēnām
Kā asins sīku dvašu bailes rec,
Un cieši zemei pieplakušās ēnās
Vien ūpja acis rudu zibsni dedz?

Vai mūsu sapņus, kas pa dārzu klīst
Ar mulsu maigumu un alku svēlēm raunām?
Un puķes izliekas, ka viņus nepazīst.
Kāds zieda kauss no žēluma un kauna
Pār melno zemi baltām lāsēm līst.

Kad rātnās nezinīgi tīras modīsies
No saules glāsta, izvairīgi garām
Tām bezmiedzīgām rīta mīļums skries,
Vien smarža pakaļ aizbēgošam staram
Kā mēmā sāpē — skropstu notrīsieni.

Kāpj rīta raibums, rātno puķu mirdzināts.
Kā ēna gurdena pie zemes kļaujas
Vien pusnakts zieda noskumušais prāts.
Vai! mums. Mēs puķes trauslos plecos kraujam
Vēl arī to, kas mūsu miegu māc.

Zem Dvīņu zīmes

Vējš nāk un paklaudzina rūti:
— Tu mani negaidīji? Nē?
Tu allaž citu...
— Jā. Un grūti
Ar tādu sirdi pasaulē.

Gan sapratīsi, skumjš un svaids,
Kā mirklis mūžu iztukšo,
Kā ir — to allaž citu gaidīt
Un nesagaidīt it neko.

Un, ja es tevi gaidījusi,
Tu aizdimdini ābolus
Uz tālu, gluži citu pusi —
Un atkal manā dārzā kluss,

Līdz tramīgi no puķes kāta
Bēg raras lāse zālājā.
Nāk vējš.
Es nenāku pie prāta.
— Tu atkal citu gaidi?
- j ā .

Uguntiņa kalnā spīd.
Otra Rūjā. Divas.
Kad būs viena palikusi,
Zināšu, ka upe ciet.
Nu es varu sausām kājām
Sava mūža ziemā iet.

Uguntiņa kalnā spīd
Klusu bērna balsi.
Zāļu strūklošanai pāri
Solis aprauts. Ledus kails.
Tā pa ūdens virsu staigā. —
It kā lepnums. It kā bail.

Uguntiņa kalnā spīd.
Visā tumsā viena.
Tikai solis — un ar ziemu
Acis apradušas būs.
Neredzēt vien mirkli trauslo,
Kur tam ledum jāielūst.

Nekas jau tu man neesi. — Tā iela,
Kas nerimus aiz loga šalc un šalc,
Tik pierasta, ka nejūt dienu gaitā,
Un mirkļa klusums — dīvains dzirdes malds.

Ja nakšu nebūtu, kad dienu zvīņas nokrīt
No vaļā acīm.
Iela šalc un šalc.

Skaidro līniju laiks
Un klaja miera,
Kā rāmā vecumā vaigs —
Mūža pieraksts.

Vairs tikai uz zemi līst
Pēc vasaras vējiem
Aprimus debesīs
Bērza pазaru skrējiens.

Mezgliņiem iemezglots
Ābeles nastu smagums.
Pēc visa, kas dots un dots,
Nu vari sagumt.

Tikai vītoli slien
Galvas, gaisīgi celtas,
Pēc ziedošiem pūpoliem vien,
Zemes vieglākā zelta.

Ābele, vītols, bērzs
Un tas zilums, kas pāri lejas...
Kas ir tavs mūža mērs?
Tavi pieraksti, dzeja?

Klauna bēres

Klauns Antonio ir miris. Būtu laiks
Mirt tev ari, bērna sāpe, tā, kas līdzī citiem
Nesmējās, kad raudot viebās raibi izkrāsotais vaigs
Un pār rudo parūku noblīkšķēja sitiens.
Rēca dzīvotmācētāji, kā tas nemācētājs klūp.
Ņirdza smieklu diriģents, pletnes vēzējs Baltais Klauns.
Kādā sava mūža jausmā bērna pirkstos kūka drūp?
Viss pa jokam, viss pa jokam — sāpes, krišana un kauns.
Viss pa jokam. Ēd jel kūku. Smejies droši — tas ir cirks.
Re, Antonio uz virves nopūlas par vienu smaidu.
Nepaspēj. Kā švīka visam pāri balti pušķots zirgs.
Kas tik gauži acis grauž — asaras vai zāģu skaidas?
Klauns Antonio ir miris. Manu bērna dienu nes
Pa zaļām skujiņām. Tauru šņuksti. Smaržu glāsts.
Kad būs visas aiznestas, tad jau mani. Tad jau es.
Skaitās tikai bērnu dienas, bet tās citas neskaitās.

Saskahšanās ar kaķi

Tik šaura marga.
Dzelzs un gaiss,
Un apkārt tukšums ass.
Balts kaķis sēž pār bezdibeni.
Man par to kaķi ļoti bail,
Bet kaķim it nemaz.

Līdz galam vienats,
Galam logs.
Vai man vēl pieder kas?
Par mani kaķim ļoti bail.
Man pašai it nemaz.

Mēms biļums.
Sazvāroties var
Uz mirkli Zemes ass...
Man par to kaķi ļoti bail.
Par mani kaķim ļoti bail.
Un pašiem — it nemaz.

— Sit, sit, sit! — kūda lakstīgala,
 Bezdelīga radziņa: — Cērt, cērt, cērt! —
 Pagaidiet, pierimstiet, zilu spārnu rīkstes, —
 Cik man savu mūžu, savu vārnu pērt?

Nelabojams mākonis pamalē aiztumst.
 Laižas ēnu ūdeņos neatsaucams riets.
 Purva pļavām pāri sāpīgi un velti:
 — Dzīvīt! Dzīvīt! — ķikukaza klieudz.

Neklieudz. Manam ceļam kāds jau skujas kapā.
 Acu vārtos dvēsele. Apdzisis vaigs.
 Sen tā dzīvīte citiem piedevusi,
 Būtu sev pašai piedot laiks.

Līgt ar sevi mieru, rokas klēpī salikt,
 Jele sīku darbiņu sev par labu svērt...
 — Sit, sit, sit! — prasa lakstīgala.
 Bezdelīga aizgūtnēm: — Cērt, cērt, cērt!

Tad vītols prasa upei:
 — Zilais koks,
 Tu, kas no galotnes un zaru zariem audz,
 uz savu sakni,
 dziļo jūru audz,
 Vai tev nav grūti tā — gar zemi vien,
 Ja zars ne pazarīti gaisos nepaslien? —

Tad upe saka:
 — Vītols, zaļais koks,
 Tu, kas uz nesniedzamu sauli gaisos audz,
 Vai tev nav grūti vējiem līdzī līkt
 Un zaļo zaru straumēm bulā neizsīkt?

— Tu mani dzirdi.
 — Mani mākonis.

— Man zaros putni.
 — Manos zivis šūpojas.
 Uz taviem putniem
 Manas zivis noraugās.

— Ko mani zari tevī raksta, salasi?
 — Vien projām tekot,
 Projām augot, salasu.
 Uz mūžu manī
 Aug tavs atspīdums.
 — Uz mūžu tikai garām
 Jāaug mums. —

Tā zilam kokam runā zaļais koks.
Tā zaļam kokam runā zilais koks.
Un zaru zaros zeme, zaros debesis
(Zem sīkas puķes saknes zarojas,
Un manī karsti pulsē sarkans koks,
No sirds uz sirdi zaru zari stīdz),
Un netic koki savam kaltumam,
Un zaru zari nāvi nepieņem —
Vai garai tic vai mirkļa mūžībai,
Ar kuru gaisos zaro zibens koks.

Tad ko es raudu?

Viss man garām aug?

Tad ko es?

Manī mūžīgs atspīdums.

Tik pašāvīgi viļņo zilais koks.

Tik uzticīgi vītols, zaļais koks.

Vai neredz iznīcību? Nebaidās nemaz?

Pa vaigu zaru zariem asaras.

Melns — sarkans — zelts...

Mazs osis aug un grib par lielu koku kļūt.
Ai, Latvija, par tavu rudens osi būt
Un vēlo pļavu kausos visu savu zeltu sviest,
Un lauku liktenī līdz lapu galiem dalīties,
Un izturēt, kad zemes sāpe saknēs dzeļ
Un svešus karogus pār tevi rieta debess ceļ,
Un bezcerībā cerēt — sīkstam osim būt,
Un vai nu bojā iet, vai tavam zelta kokam kļūt.

Laika raksti

4 4 4

Tik biezi laika raksti — neizšķirstīt
Ne savu mūžu. Laiks ir nemirstīgs,
Bet šķīrējs mirstīgs. Neviļus pa lapai.
Vai galvenai? Un kas ir galvenāks?
Gajs Jūlijs Cēzars vai tā zāļu sieva,
Kas rokām sasieta uz sārtu nāk?
Un pīšļi vējos...

Laika lapas trupē —
Ka nesairtu...

Bijīgs pieskāriens.
No seno burtu brūnējošām upēm
Pa olim izcelt. Vēsi izslīd viens,
Bet otrs apdzel. Nepateiksi — kāpēc
Tas netīšais tik tiši, ilgi sāpēs
Un nepāries...

Visaugstā svētība

Mans vientiesīgais bērns iekš Kristus, ai, kālab
Tu naudas muki nolaupīji ceļa gājējam?
Nu nāves sviedros mirksti tu, tev kāķis draud un kaps,
Bet neiztrūcinies — Tas Kungs stāv klātu vājjam!

Mans ganāmpulkam noklīdušais jērs,
Kam kāvi kaimiņu, kas tavu sievu kāroja?
Lai bende tavu sprandu nepaģēr,
Nāc Dieva aizvēnī, viņš žēlīgs katram bārajam.

Mans nabags zagli, bausli septīto
Kam pārkāpi tu savu pirkstu dedzībā?
Nu tevim roku nocirst grib, bet nebēdā neko,
Gan tevi šķīstīs Labais Gans no visām tavām grēcībām.

Kas vienu laupa, vienu zog, tas peļams noziedznieks.
Ej laupi pagāntautai zemi, valodu un brīvību.
Un, ļautiņ apalošais, tu, kam nazi cilāt prieks,
Sev tikai godu mantosi, ja dzēsīsi tai dzīvību.

Jo, raugi, pielūdz sauli tā un tīrus ūdeņus
Un nenojauš, ka ūdeņi tai elles katlos vārīsies.
Un kādas ostas tai!... Nē, nē, ja Dieva bargums klus,
Tad uz jo niknu negaisu, kad Viņa prātu darīsiet!

Ar grēku piedošanu Dievs Tas Kungs jūs atalgos
Par katru kauliņu, kas tajos laukos balosies.
Ne miers, bet zobens sludināts! Tad eita gurnus jozt —
Un savas vainas zūdīgās jūs asins upēs skalosiet!

Ir 1230. gada 28. decembris.
Kursas valdnieks Lamekins
paraksta līgumu ar Ainas
Balduinu.

Irbes sniega

Ne zobens — tagad spalva manā rokā.
Kā gaiss tik viegla. Karavāli pārsver.
Vairs nelīdz vīra spēks un vīra prāts,
Ne vīra drosme.

Manas kiligundas,
Ai, manas irbes sniegos abpus Ventai,
Ar alkšņa rudumu, ar pūpolmaigām lasām
Tais salmu spārnos. Katrai saimes sirds
Un pūkainīši baltām galvām.

Skatās

Ar acīm vaļā, mazām mutēm vaļā
Uz mani kuršu bērni.

Spalva viegla

Kā bērna matiņi zem vīra plaukstas raupjās.
Viens spalvas vilciens pergamentā. Viens.
Un tēva skaudrais zobens makstī ieaugs,
Vairs kaujā necilājams.

Viru acīs

Guls naida rūgtais nespēks.

Guls pret mani

Mēms irbes naidis ar spārn timer aizplautiem.

Tik viegla spalva: uzpūt — aizlidos.
Tik grūta roka — nevar spalvu pacelt
Un ērglim parakstīt, lai vanags nenoplēš
Tās manas irbes, kas ar mani naidā
Uz mūžu būs.

Pār spalvu ļimis mūžs.
Un laiki klāt, kad paraksts pergamentā,
Lemj tikai paraksts tautu likteņus,
Un cerība —
kas zina, spalvā klups
Reiz vanags ērglim. Pastarp izlavīsies
No abu nagiem irbe.
Ērglis tālu,
Un tuvu vanags...
Dziesma?
Vaida atbalss?
Tā zeme bija balta
No kuršu vairogiem.
Tā zeme bija sarkana
No kuršu asinīm —

Pie Rīgas.

Ugunskapi.
Tur, zem irbju spārniem,
Nav bērniem vecotēvu.
Asaras?
Nē. Sērsna žilbi dzeldē. Tikai sērsna.
Ja irbēm neizlauzties? Baltais kaps
Ja neatlaidīs, iestings nebūtībā?

Tik nezinīgi sniegā irbes dvašo.
Sīt rāmi sirdis. Paļaujas uz mani,

Par lēmēju un sargu iecēlušas.
Kālabad mani?
Viens pret bojāeju
Ar spalvu rokā.
Nepasniegt to roku
Un irbes nenoglaust.
Uz kādām atvadībām,
Uz kādu cerību vēl klusos spārnus skart,
To alkšņa rudumu ar pūpolmaigām lasām?

Cik nedzirdami Kursas likteņstundā
Ap spalvas asi griežas laika rats...
Es parakstos.
Pār manām kiligundām
Rīt saule uzlēks —
Sveša dieva acs.

Ir 1576. gada 10. jūlijs.
Grotusa dzimtcilvēks
Jurģis Ranke bēg uz Rīgu.

Plausejs

Vai ciesa neizteiks?
Vai plausejs neizplausīs?
Vai nenāks soļi
Ceļmallapas ausīs?
Spīvs zaļums nokustas
Ar aizsaelsus žvīgu. —
Bēg irbe vanaga?
Bēg dzimtcilvēks uz Rīgu?

Ploc droši te
Zem blīvu plaukstu skarām,
Gan plausejs aizplausīs
Tos vajātājus garām,
Un, kad tu iznirsi,
Būs ceļa galā klajš,
Kur dara brīvu
Rīgas sāļais gaiss.

Ne baiļu sviedri —
Darbs kur tevi kausē.
Kā pliku roku
Nenolaužams plausejs
Kur masti Daugavā
Un vanšu biežņā riets
Vēl dzīvs,
Vēl niknas tumsas neuziets.

Vēl gadu tālē
Nesaskatāms laiks,
Kad abpusgriezīgs
Dzelsies ērgļa vaigs,
Uz rietiem un uz rītiem
Glūnošais,
Un brīvu nedarīs
Vairs Rīgas gaiss.

Viss lēni iekusīs
To laiku svinā.
Par ērgļa papardi
Taps plausejs pagodināts,
Ar cietiem nagiem
Zemē cirtīsies
Un ērgļa draudā
Zaļu spārnu slies.

No patvēruma siltā
Vairs ne miņas,
Tik vien kā naivas
Brūnas ķirzaciņas
Pa zibsnim zibēs
Rudu sprogu sausnē
Un vējš pret spalvu:

Plausēj...

Plausēj...

Plausēj...

Ir 1660. gada 10. maijs.
Pēc lielā ugunsgrēka
jaunajā Pētera tornī ceļ gaiļi.

4 4 4

Deg saule zilās debesīs,
Un vara gailis deg,
Un šampanieša putas
Pa gaiļa spārnu tek,

Pa zilgmi tek, pa jumtiem tek
Un Rīgai galvā sit,
Un glāze krītot nozvana:
Div-pads-mit!

Smej zelta smieklus gailis,
Un paies gadi, pirms
Viņš nosarks.
Un tad nomelnēs,
Un tad kļūs zaļi sirms.

Vēl viena sirma cerība.
Vēl viena laika acs.
No cerības aug pacietība.
Naktī redzošs skats.

Un vecie gaiļi sacīs:
— Jauno lidojums nav velts,
Ja pāri visām varām vēlreiz
Vara gailis celts.

Gan brīva torņa laktā lēcis
Nav neviens no mums,
Gan smagi, smagi spārnos gul
Gadu sūbējums,

Tu rīkli turi spodru —
Tā stunda varbūt nāks,
Kad visi gaiļi reizē
Pār Rīgu dziedāt sāks! —

Pret gaiļa seksti saule
Deg mēmās gaviļēs.
Vēl viens ir tornī pacelts.
Vēl dzīvi esam mēs.

Ir 1710. gada 26. maijs.
Rīgas rāte jau otro dienu
ieslodzīta pagrabā, jo negrib
dot naudu pilsētas
aizsardzībai.

Arī gaili
jeb
Vējrāžu Rīga

Jā, jā, Rīga,
Vēlogs galvā,
Vēlogs galvā,
Naudas muķis sirdī.
Gaiļa knābis ošņā,
Kādi vēji pūš,
Gaiļa astes ēnā
Rīgas mūžs.

Jā, jā, Rīga,
Svari rokā,
Svari rokā,
Zobens kaktā —
Svērsim un mitosim,
Rietumvēji
Tornī zelta dālderī
Gailis dēj.

Blīst, blīst Rīga,
Tauki smakrā,
Tauki smakrā,
Durnums acīs.

Kurubrīd zelta
Dējums tas
Vecā pirtslapā pārvēršas?

Vai, vai, Rīga,
Pirtslapā rokā,
Pirtslapā rokā,
Vēlogs degunā.
Ko labu pūtīsi,
Austrumvēj?
Tornī zelta rubuli
Gailis dēj.

Tūkst, tūkst Rīga,
Tauki sprandā,
Tauki sprandā,
Baiļums acīs.
Kurubrīd zelta
Dējums tas
Sausā zirga bambalā
Pārvēršas?

Vai, vai, Rīga,
Vēlogs sirdī,
Vēlogs sirdī,
Naudas muķis vējā!
Nu tu vēju uzēd,
Nu tu vēju dzer.
Nu tu savos svaros
Vēju sver —

Mm... jā, R i g a...

Ir 1780. gada 22. oktobris.
Ģenerālgubernatora patents
atceļ 11 Vidzemē svinamas
dienas, starp tām arī Jāņus,
Miķeļus un Mārtiņus.

Slēpies, Jāni, papardē!
Tikai neuzziedi!
Zvaigžņu rasā neatstāj
Dzirksteļotu sliedi.
Noliec rūgto vaiņagu
Tā, lai neierauga:
Ka ne ēnas, ka ne jausmas
Vidū mēma lauka.

Mums ar tevi nelīgot, tevi nepieminēt.

Gan jau kungi pasacīs, kādu nakti svinēt.

Atstāj stallī, Miķeli,
Savu baltu zirgu.
Ne tev druvā Jumi dzīt,
Nevest medu tirgū.
Zilu ziedu, zelta aci
Šogad neuzplauksi.
Kāda kunga vārdā tagad
Mikelīti sauksim?

Vairs, ne puķi uzbilstot, tevi nepieminēt.

Gan jau kungi pasacīs, kādu vīru svinēt.

Neved raibos budēļus
Māju ceļā, Mārtiņ!
Bargu ļaužu aizcirsti
Mums uz tevi vārti.

Nenes ziemu zobenā,
Pirmā ledus dzēlu.
Mūsu mūžam pelēkot
Aizrudeni vēlu.

Alus kausā, slokātnī tevi nepieminēt.

Gan jau kungi pasacīs, kādus svētkus svinēt.

Bez saulītes — kādu dienu,
Bez zvaigznītes — nakti.
Tumšos kaktos bērnu smiekli,
Un tie paši — zagti.

Ir 1812. gada 8. jūlijs,
diena pēc Iecavas kaujas.
Zemnieki rok Napoleona
armijas liķus.

Alkšņu svarciņa palsa,
Tāšu krekliņā Pelnrušķīt,
Ko tie svešzemju prinči
Uz tevi, sērdieni, krīt?

Ne tev varenu radu,
Ne senos ģerboņos cilts.
Ne tev zelta, ne sudraba —
Cauri pirkstiem pelēka smilts.

Bāla pūpola vaigs,
Vaigā pūpola sārtums, Pelnrušķīt...
Ko tie prinči?
Tie nenāk par princesi padarīt.

Viņu plašajām pilīm
Kādas kalpones atkal par maz.
Ai, kā sūrst taviem lēnajiem mauriem
Pakava dzēliens ass!

Taviem tīreļiem sāp,
Baltiem lielceļiem, Pelnrušķīt.
Ko tie prinči te siro —
Tevi piešotiem zābakiem mīt?

Tavos brūnajos strautos
Kāru zobenu atspulgu dedz.
Tavu dziesmu tie nedzird,
Tavu skaistumu nesaredz.

Ko tie neļauj man tevi mīlēt,
Tavas asaras noslaucīt,
Mana laime un sāpe,
Mana dzīvība Pelnrušķīt?

Ir 1818. gada 30. augusts,
Kurzemes brīvlaišanas diena.

Vagara lūgšana

Pūtēja, riebēja, pesteļu vecene,
Norieb to sauli, lai debesīs neceļas!
Kumpa man mugura, visiem kungiem locīta,
Kā nu to atliekšu, kā saulē vēršos?
Nozūmē, došu tev raganas spļaudekli,
Duj brangus vanckarus, zirnekļa audeklu!

Pūtēja, riebēja, pesteļu vecene,
To jaunu ceļu nobur par neceļu!
Stīvi man ceļgali, ap kungiem lodājot,
Ceļu man nestaigāt, taisnu soli nespert.
Nozavē, došu tev melna runča kuli,
Glodenes ādu, sausas piepes sulu!

Pūtēja, riebēja, norieb tos vārdus,
Ka savu tēvzemi kaklakungiem pārdevu!
Zaļi man pirksti, vara grašus cilājot,
Greiza man mute, svešā mēlē lauzīta.
Sirmu žurku došu, kapsētas sironi,
Izrakšu līķi — tev patīk miroņi.

Pūt sāli ūdenī, zavatas tecini,
Pūtēja, riebēja, pesteļu vecene!

Ir 1828. gada 24. janvāris.
Mirst Neredzīgais Indriķis,
pirmais latviešu dzejnieks,
kam grāmata izdota.

+++

No vienas tumsas otrā tumsā. Klāt
Tas neredzamais solis. Kālab stomās
Vēl aklā dzīvība? Liek soli vilcināt
Kā pineklis ap kājām rūgta doma.

Tev saka — gaismā iesi. Lēnu roku laiž
Pār krūtīm. Drošina. Un sola paradīzi.
Pat nemirstību. Tausti! Papīrs klajš.
Tavs darbs? Ar pirkstu galiem nepazīsi.

No paša labestības apskaidroti raud
Tavs aizgādnis, dzi! — nopakšņ vien uz svārka
Pa tuklai asarai, lai aizlaikus tu jaut,
Cik svēti sēros viņš pie tava zārka.

Bet ja tu akls nebūtu? Ja tu
Ar skadrām acīm viņiem vaigā dzeltos,
Tad kādu žēlastību mantotu
Un kādā godā celtos?

Ja uzplikšķienam neaizsniedzams plecs
Pār viņiem spēku pilnestībā bilstu?
Pret smīna asmeni kā tārpa taukums gļets
Tā saldā kungu labestība šķīstu?

Tu gaudens, laimīgais! Tik žēlojams un vārgs
Tavs mūžs zem viņu mīkstām rokām gumzās,
Un priekšā paradīzes brīvestība — zārks.
Tad ko tu gaidi? Ej! No tumsas tumsā.

Ir 1835. gada 19. (31.) oktobris.
Nāk pasaulē Krišjānis Barons.

Piedzimšana

Vīvināti vīvināja zaros kailos, zaros sūros
dziesmu vītoli.
Atsarita, atsačaba vecomāšu melnos pūros
dziesmu kamoli.
Plēsa asiņainu švīku rīta svīdai sirmai
Mātes klieziens pēdējais. Bērna pirmais:
— Ā-ā-ā! —

(Neredzama, nedzirdama kāju galā Dēkla stāv.)
Elsiens. Acis sacērtas.
Dēklas rūgtās. Bērna spīvās.
Kādu laimi, mūžamāt?
Kādu darbu dzīvāt?
Aizsačukstus labinot, vēsi linu auti lokās,
Vēl jau esi pasargāts. Vēl jau sievu rokās.
Vēl jau mātes liegā krūts bērna siltais glābiņš.
Tukšu plaukstu Dēkla stāv.
Pilnu sāpi.

+

Tukša Dēklai viena roka. Tukša otra.
(Būs tev, būs no tukšām rokām
visu dzīvi dot un dot.)
Cauri zemi, apkārt zemi Dēklas acis —
Liktens ceļu sacirtienos
mūža noraugs jāatrod.

Tur aiz trejdeviņām jūrām
Ugunscura plaiksnās krīt
Indiāņu kailās krūtīs.

— Izejam uz kara takas, -
Oceola vīriem saka,
— Rīt! —

(Kaila krūts pret dzelžu varām,
kaila krūts un spīts.)

Melnos naidos spāņu zeme,
Kur pret brāli brālis iet.
(Būs tev, būs tev savu mūžu
Naida rautus brāļus siet
dziesmu mezglā!)

Plašum plašas krievu āres,
Zilas tāles. Cietums zils.
Dzejnieks tāļu mūros svaidās,
Grants zem kājām guni šķiļ.
Pāri ērglis modru aci.
Pāri draudā sprindzis gaiss.
(Būs tev tāļu zilais cietums,
Būs tev pāri ērgļa ēna,
Kamēr notrieks divgalvaini
Septiņpadsmitais.)

Prūšu zemē prūšu kungam
Arī puika. Grūti kliegt
Sudrabkarotīti mutē.
Tam būs viss, kas tevīm liegts.
Tikai zinātne, par kuru
Viņam balvas, viņam zelts, —
Tev tas vecā tēva soliņš
Novakara saulē celts.

Būsi zvaigžņu zinātājs,
kas var zvaigznes izskaitīt.
Vai no dzēlas rudens debess
dainu zvaigznes sirdīs krīt?
Vai no zemes kāpj uz lūpām
zvaigžņu rakstiem nakti vīt?

Vest pa stāviem dziesmas ceļiem
zvaigžņup savas tautas gaitu,
Būsi zvaigžņu labais gans,
kopā turēt dainu klaidu.
Zvaigžņu jērus, kamēr skan,
kamēr daino sievas vecās,
Paglābtus no nebūtības,
pacelt gana stiprā plecā.

Būt tev zvaigžņu kalējam —
ik uz vienu dainas vairogs
tautas nebūtībai pret.
Niknā ērgļa četrās acīs
vairogs sīvu žilbu met.
Balti garo Piena Ceļš,
tevu pa zvaigznei atskaidrojams.
Veiksi, zvaigžņu vīr? Ja veiksi,
tavai tautai neiet bojā.

Vīvināti vīvināja dziesmu vītoli.
Atsarita, atsačaba dziesmu kamoli.
Zaros kailos, zaros sūros,
Vecomāšu melnos pūros
Ko tur glabā?
Ko tur glābj?

Bērna kliedziens — nazis dzelmē.
Bet no dzelmes zvaigzne kāpj.

Ir 1842. gada 8. janvāris.
Uz Veselauskas dumpinieku
pēršanu sadzīti visi novada
pagasti.

Piebaldzēnu mājupceļš

Nestāvi durvīs, krogustēv,
Nenopūt pakaļ grūši —
Nav tik sarkana vīna tev,
Kādu mēs padzēruši.

Skauadrāks par tavu brandavu tas,
Kas mūsu galvās sitas.
Redzi — ne zirgi negriežas
Pie ceļā ierastās slitas.

Un tu, grimstošā saule, nespīdi mums
Tik zvēroti sārmainā rietā.
Palicis pasaules sarkanums
Šovakar citā vietā.

Nekāp, Rietekli, spulgodams
Pāri saulrieta rētām.
Ik mūsu māja būs bēru nams,
Kad mēs pārbrauksim sētās,

Kur paspārnes nāves klusumā grimst
Un mēmas acis mūs gaida.
Vai runāsim mēs vai klusēsim
Par savām sāpēm un naidu?

Lai neteiktais, visu nodzēšot, krīt
Kā pār asinīm — krēslas salnums.
Cik viegli tukšās kamanas slīd!
Cik smagi iet zirgi pret kalnu!

Ir 1842. gada 3. decembris.
Piebalgas muižas īpašnieci
grāfienei Seremetjevai spēlē
Sopēns, viņas privātskolotājs.

Kāds skaņu paisums Parīzē, kā brāž,
Kā glāstā plok un springst —
 No diloņslimām rokām
Uz saules mirkli bango debesīs
Un savas nolemtības ellē nokāpj.
 (Patiesi brāž?
 Patiesi nenoslāpst
 Tās augstās kundzes smago zīdu krokās?)
Kāds klusums Piebalgā!
 Pār lubu jumtiem sniegs
Tik dziļum balts. Ne atbalss neizlaužas
No čukstus atspolēm, no mīšus paminām,
Kur rāmā drellī balts uz balta aužas.
 (Patiesi balts?
 Par sūru piemiņu
 Neviena pavediena, sarkana un gauža?)
Patiesi balts. Kā leduspuķu raksts
Tais logu sīkrūtīs. Kā dreiju skaidas lence,
Ko Reinim spēlētis. (Vēl bruncīšos
Ar pliku dibenu uz klona. Pāvulu un Ķenci
 Vēl nedreijā.
 Un ratiņu ne tik
 Tas draiskā, augšāmceltā vārda sencis.)
Ne līksts nav cirsta domas šūpulim,
Kur Vidzeme uz atmodu vērs acis

Un citiem vers un līdzi ielīgos
Un gadusimtu klusums balsi pacels

Tas klusums Piebalgā, uz tālo Parīzi
Kas neredzamā zelta straumē lokās
No žigliem ratiņiem,
No mēmām sprēslicām...
Un kritīs lāse arī skolotāja rokā.

Ir 1860. gada 22. marts.
Dundagas zemnieki atsakās
pildīt kunga klaušas.

Iezvanījums

Pāri jūru, pāri āri
Dun-da-ga! Dun-da-ga!
Pāri mastu silu zilu
Dun-da-ga! Dun-da-ga!
Kuršu mala, lību mala
Dun-da-ga! Dun-da-ga!
Atteikusi kungam klaušas
Dun-da-ga! Dun-da-ga!
Zvana Talsi — turies, māsa
Dun-da-ga! Dun-da-ga!
Skandē Pope — es ar tevi,
Dun-da-ga! Dun-da-ga!

Ārdās pilī barons Zakens
Don-dan-gen! Don-dan-gen!
Baltās velvēs, melnos spraišļos
Don-dan-gen! Don-dan-gen!
Smagu dūri galdā vālē
Don-dan-gen! Don-dan-gen!
Gubernators kņazs Suvorovs
Don-dan-gen! Don-dan-gen!
Kazarmās jau bungas vārās
Don-dan-gen! Don-dan-gen!
Kreiso — labo — kreiso — marš, uz
Don-dan-gen! Don-dan-gen!

Veļas pērkons — kungu dusmas
Don-dan-gen! Don-dan-gen!

Turies taisna, mastu priede,
Dun-da-ga!
Dun-da-ga!

Ir 1860. gada 26. aprīlis.
Dundziniekus izliek no mājām.

+ + +

Nekasi pakausi, zaldātiņ:
— Joki gan?
Ceļš bija līdzens un nekratīja nemaz.
Vecā pat nebļāva,
Nāca rātni un klusi,
Iešļuka sāniski ratos —
Un tagad pagalam? —

Paraugies labāk uz takām.
Vecās saimnieces kājas ieminušas
Šīs te, cietās kā akmens,
Glāsta maigās un gludās taciņas.
Ar nēšiem uz pleca,
Ar zāļu nastu.
Ar diendienas rūpju smagumu
Un bērnu tvarstīgām roķelēm
Brunču stērbelē.

Tam smagumam noteikti jābūt
Un pēdām noteikti basām,
Dzīvai, silstošai miesai,
Citādi neiznāk,
Un tā — gadu desmitiem —
Mātei
Un meitai,
Un mazmeitai —

Un visām lai nēši un nastas,
Un visām lai bērni stērbelēs
(Gluži kā tavai mātei
Tāltālā ciemā, zaldātiņ).

Tad taciņas kļūst par dzīslām
Un saimniece —
Tā ir sirds.

Tu izrāvi sirdi no sētas krūtīm.
Vai tad sirds viena pati
Var dzīvot?

Ir 1860. gada 27. aprīlis.
Izrēķinājies ar dundziniekiem,
karaspēks aiziet.

. . .

Ja, māmiņa, tu redzētu,
Kā drasēja tavs dēliņš —

Cita druvu, cita sētu,
Cita sirdi izmin viņš,
Mirst aiz viņa cita māte,
Deg aiz viņa cita jums —

Tad tu gan vairs neraudātu
Sava dēla auklējum'.

Ir 1860. gada 19. jūlijs.
Kuldīgas virspilskunga tiesā
pratina Niki Sūbergu
dundzinieku sūdzības lietā —
un viņš atzīstas.

Jā, cienīgs, žēlīgs zemes tēvs,
Tā roka bija mana,
Kas mūsu bēdas rakstīja
Un mūsu dzīvošanu,
Kas lūdzās, žēlīgs zemes tēvs,
Pēc tava stipra balsta,
Bez dzīves sulas pēdējās
Lai postā nenokalstam.

Gan dižā jūra neganta,
Ir jūrai sāts un jūrai mala,
Bet mūsu kungu iegribas
Kā debesis — bez gala.
Kā sīkstos kāpu miežus mūs,
Kā kroplos kārkļus plēsa,
Un katru smilšu graudu mums
Par zelta graudu lēsa.

Mēs sacījām tev, zemes tēvs,
Kas kārkļus plēš, tam stunda nāks,
Kad kāpu smiltis dzelotās
Pār viņa laukiem staigāt sāks,
Tad gals būs vārpu brangumam
Un dārza augļiem saldiem,

Tad jura smilšu bļodas klas
Uz viņa dzīru galdiem.

Nu ir tā stunda situsi.
Tu saki — mani sitīs?
Kas kritīs man pār muguru —
Pār jūsu galvām kritīs!
Tu domā glābties, zemes tēvs,
Ka bez galvas esi?

Mēs saprašānu lūdzāmieš —
Tu mums pletni nesi.

Ir 1863. gada 29. decembris.
Žandarmu apakšpal kavnieks
Kocebū policijas uzraudzībā
ņemamo jaunlatviešu sarakstā
ieved redaktoru Ansi Leitānu.

Anss Leitans teic
To Kungu

Dzied', dvēselīt, ar prieku,
Dzied', mīļu dvēselīt!
(Ai, grūti kyslām kājelēm
Tās harmonija plēšas mīt...)
Bet ticīgi, ar prieku
Teic augstu valdinieku
Kā šodien, tā ikbrīd!

Lai citiem simtkārt rādās,
Ka esi piemeklēts, —
Ir tukšas ļaužu gaudas
Un viņu prātiņš lēts.
Tas Kungs gan zin, ko dara,
Un liela viņa vara,
Un viņa lēmums svēts.

Rau, kuprītis celts godā,
Bet šerpais Alunāns
Caur savu taisnu muguru
Uz noziedzīgā galu nāk.
Dzied', dvēselīt, ar prieku,
Teic augstu valdinieku,
Kas gudri tiesāt māk!

Tā sirsnīgi un svēti
Teic Kungu Leitāns Anss
Un nenojauš, ka rīksti
Jau cilā Labais Gans.
Ar melnām avīm reizā
Pie Kunga rokas kreisās
Tā baltā arīdzan.

Lai zemīgāks par zāli
Un kārtu kārtām liks,
Tu, Leitān, esi latvietis
Un tālab aizdomīgs. —
Tu kopis latvju mēli,
Kam Labais Gans nav žēlīg
Tas neir grēciņš sīks!

Kā neapzinies vainas
Tu, lāga dvēselīt?
Ai, velti vaiga sviedros
Tev harmonija plēšas mīt
Un ticīgi, ar prieku
Teikt augstu valdinieku,
Kam viss pie kājām krīt.

Ans, lāga dvēselīt...

Ir 1864. gada 26. janvāris.
Juri Alunānu ņem stingrā
policijas uzraudzībā.

Vai tu tā esi, saules baltā acs,
No savas augstās vietas katrā solī
Man pakaļ lūkodamās? Melnu krustu
No loga mezdama? Jūs, zaru acis,
Tais sienas baļķos? Saimes acis gaišās...
Aiz ko tik gaišās? Ko tik nevainīgās?
Vai paša brāļa? Piedod, brāli, žēlums
Un raizes tavā skatā — Juris jūk.

Tavs gudrais Juris... ai, pie pilna prāta,
Un ne jau bailes — riebums: redzi, kā
Zib spožas ačeles gar baltām palāsēm
Un aizgūtnēm krīt lejā sniegam sacīt,
Ko es te rakstu. Vienās ausīs sniegs.
Un pastala tur kaktā — veca auss
Ar katru grumbu manā elpā klausās,
Un nedzirdami, neredzami soļi.

Nāc priekšā, glūņa, nelodā gar pakšiem
Un rādiēs vaigā! Prasi! Atbildēšu.
Man nav ko slēpt, un klaji kā uz delnas
Mans noziegums. Jā. Mīlēt savu tautu
Ir noziegums. No nebūtības celt —
Jau divkārt. Viņas valodu un garu
Uz gaismu locīt — trīskārt, trīskārt, trīskārt!

Vai labi dzirdēji tu, apskretusī piepe
Uz tēva vītola? Vai iegaumēji, taka?
Es pārnācu te gaitai pēdējai,
Pie tevis nācu nomirēja solī
Uz tīru saules rietu, tīru, glumā mēle!
Kurp aizlokies tu manu sāpi nodot?

Ar visiem pakšiem tēva sēta glūn.
Nez kādā naudā viņi takai maksā?
Un ausij sniegā? Zara acij baļķī?
Ar manām asinīm, ka spēki sīkst un sīkst?
Ar bēdām brāļa skatā — Juris jūk?
Tavs Juris skolotais... pie pilna prāta,
Ar nodevību vaigu vaigā — viens,
Un nesniedzies — tās viņu dzeldās acis
Kā naži tavu roku aizcirtis,
Mans brāli...

Ir 1873. gada 26. jūnijs.
Pirmo latviešu Dziesmu svētku
pirmā diena.

Dziesmas svaros

Jums ir vara.
Jums ir viltus.
Jums ir zelts.
Mums ir tikai tēvu dziesma,
Cīrulis no kumeļpēdas,
Dziesmas augstē celts.

Jums ir Rīga.
Jums ir torņi.
Mūru spēks.
Mums ir soļi Rīgas ielās,
Cauri mūru tūcēm melnām
Dziesmas lēkts.

Solī Pumpurs,
Solī Kronvaids,
Auseklis šķiļ zilu liesmu.
Slienās vājā krīvu karogs
Jūsu varu
Svērt ar dziesmu.

Sadreb svāri.
Pelū sauja —
Jūsu torņi,
Jūsu zelts.

Pārvelk dziesma,
Vieglie soļi,
Cīrulis no kumeļpēdas,
Dziesmas augstē celts.

Ir 1879. gada 15. februāris.
Rīgai cauri ved Ausekļa zārku.

Neba jūs vedēji,
Pušķotie zirgi,
Līkratu godība augstā.
Katram un vienam
Nest savu cīruli,
Nest savu cerību
Plaukstās.

Nest savu cīruli,
Nest savu cerību,
Agro, vēl stomīgo dziesmu.
Nekliedziet, taures,
Mēmuma gaitā,
Nedārdiet, bungas!

Stāv mūsu varmākas
Dievu pie labās,
Nāvi pie kreisās —
Pret vienu cīruli,
Pret sīku cerību,
Bezlaika balsi.

Neba tie sniegi bij —
Tas viņu sudrabs.
Neba tā saule bij —
Tas viņu zelts.

Kam nāci, cīruli,
Karstu bērna sirdi? —
Nekusīs sudrabs,
Neiesils zelts.

Vai baltu mākonī
Pār melnu Rīgu —
Tā mūsu elpa.
Vai smagu cīruli
Stingstošās plaukstās —
Tā mūsu sāpe.

Vai garu Rīgu
Kā veļu nakti,
īsu kā vaidu
Uz tēva ragavām,
Uz tēva zirgiem,
Vidzemes klaju.

Tur aiziet cīrulim,
Tur aiziet cerībai,
Spelgoņā aizsāktai dziesmai,
Tur mūsu asarām,
Baltas elpas mākonim —
Līdz mātes rokām...

Ir 1883. gada 24. jūnijs.
Latviešu deputācija pasniedz
padevības adresi Aleksandram

Ir 1905. gada 17. oktobris,
cara manifesta pasludināšanas diena.
Ģertrūdes un Avotu ielas stūrī
kazaki šauj logos.

Žēlastības diena

Mums ir zemes panesība —
Zemi visi kājām min.
Zemē paliek minēji.
Zeme viņus neatmin.

Mums ir zemes pazemība —
Allaž citiem zābakiem
Maigu zāļu zīdu paklāt,
Rasas kausus pacelt tiem.

Mums ir zemes nedzirdība.
Pravietis — un vai pat dievs —
Zaļā tuksnesī sauks velti:
— Zeme, atveries! —

Mums ir zemes nemirstība.
Zemi griež, un zemi plēš.
Zeme aizvelk katru rētu.
Lai to zemi iznīdētu,
Saule jānodzēš.

Laikam jau tādas strādnieku bērna acis
Neizturamas.
Kā citādi
Šautenes celtos pret logiem
Un...

Laikam jau nevajadzēja stāvēt pie loga
Tik neizturami,
Ka nokrita māsiņa beigta
Un brālītis asinīs?

Laikam jau bērnu acis
Pat nāvē neizturamas.
Ko citādi,
Istabā ieskrienot,
Tik baisi aizbrēktos māte?

Lielo acis —
Tās laikam izturamas.
Visi uz viņiem skatījās,
Kad kazaki aizjāja
Stalti un nicīgi
Pa Avotu ielu,
Šauru ielu, visu vienās acīs,
Un zirgiem —
Pat zirgiem! —
Ne trīsa zem ādas nenoskrēja.

Ir 1905. gada 3. decembris.
Deg Vecpiebalgas muiža.

Kā mūsu sviedri deg —
 ar dzeltu liesmu,
Kā mūsu asinis —
 ar sarkanu,
Kā mūsu muguras —
 pie zemes liektās —
 slienās
Ar ugunsstabu melnās debesīs
Pār gaišiem mūžiem,
 tumšiem pagrabiem,
Kur tagad jūsu sirdis baiļu kāķos
Kā citkārt mūsu miesas raustījās,
Kāpj sūri sviedri.
 Asins gaviļē
Uz īsu, spalgu norēķina mirkli,
Tad apsviedīsies.
 Mūsu jumti degs.
Tad mūsu asinīs sniegs gauži saziēdēs,
Bet izdegs līdzī jūsu varas sakne,
Vairs neuzziedēt jūsu stiprumam,
Un jūsu sirdīm baiļu kāķos palikt
Uz jūsu mūžu.
Mūsu mūžību.
To sviedri deg!
To asins gaviļē
Ar ugunsstabu melnās debesīs.

Ir 1905. gada 25. decembris.
Rainis un Aspazija aiziet trimdā.

Jau atšūpojies visupēdējs zars
Pēc putna pēdējā. Ne plaiksnās vairs, ne skaņas. —
Tā milža miesas pamet prāts un gars,
Un paliek stingums. Trula neatmaņa.

Ne domas — aizdomas. Mežs smagi šņāc.
Zem biežņām ledus pakalpīgie čirksti.
Ne aizbrēkties tur nepaguva kāds —
Ap kuslu rīkli sala bālie pirksti.

Un tumsas blīvēs duļķains sārtums rec
Kā nogalētas zvaigznes asins sliece.
Vairs tikai vienas acis visu redz:
Pār mežu pūce — pusnakts lieciniece.

Un tirpas svešādas no rudiem spārniem list
Pār milža mēmumu, kas smagā miegā svaids.
Vai izturēs? Vai rītu sagaidīs
To acu modrumus tumsas aklā naidā?

Ir 1906. gada 6. janvāris.
Lizumā nošauj Jēkabu Ceriņu
un Augustu Ozoliņu.

sprakst

ziemā

kad zaļuma tik
kā skujiņas pēdējam ceļam

sprakst sprakst un sprakst
spalgi un sīvi
līdz šermuļiem sprakst
līdz kaulam

neskaties
tur tikai zarus lauž
ceriņu lauž un ozoliņu

vasarā kad ceriņu zilums un ozola zaļums
tad varbūt neceļas roka
lai arī pats īstākais bridis
lauzt un likt pušķos

ziemā
kad ceriņu zari
pumpuros — ložu smailēs
ozolu zari
pumpuros — mezglotās dūrēs
ne maigumu rāda —

savu nepielaidību
tad

sprakst sprakst un sprakst
līdz kaulam
līdz šermuļiem sprakst
neskaties
koki asiņo ziemā
līdz kaulam
līdz šermuļiem
neskaties

tikpat
visā Latvijā ceriņi ziedēs
zilu augstumu rūgtā blāzmā
un ozoliņi
no zemes sprauksies

(aiz ko tāds mazs ozoliņš sarkans?
nokaunējies?
vai asinis paredzot?
laušanai gatavs?)

tikpat
visā Latvijā
akmeņi līdz no zemes
kā mūžīgi mūžos
jo vajadzēs
uzlikt ik vietā
kur
sprakst
līdz šermuļiem sprakst
līdz kaulam

kur ceriņus lauž
kur ozoliņus

kad zaļuma tik
kā skujiņas pēdējam ceļam

Ir 1906. gada 15. decembris.
Ohrankas vajāta, iet nāvē
Zemgaliešu Biruta.

• • •

Kūp miglas vāga, klinšu arta,
Pār akmens šķautnēm cietām.
Sī aiza bija senā Spartā,
Tur kroplus bērņus svieda.

Es zinu, bija ļoti grūti
No pirmā skata sacīt,
Ka izaugs šis — ar vājām krūtīm •
Un tas — ar skumjām acīm.

Un tādēļ reizēm nepamanīts
Kāds kroplis dzīvo tālāk.
Tā viņi neiemeta mani
No klintīm miglas vālā.

Kā Spartas neželībā gaišā
Ar manu sirdi staigāt?
Ar pūces acīm, kuras laižas
Uz ēnām ļaužu vaigā?

Ar muti, kura izraud bēdas,
Ko nojauš Spartas gaisā?
Kam metat akmeņus man pēdās,
Ja neiemetāt aizā?

Jūs esat vareni... Tad kāpēc
Tā baidāties no dziesmas?
Vai tiešām manās klusās sāpēs
Jūs dzirdat skaļas briesmas?

Tik lielas, ka pret mani vienu
Jūs visu Spartu raidāt,
Lai piedzītu pie klinšu sienas,
Kas katru kropli gaida.

Ja laikus bērna kuslais brēciens
Nav slāpis miglas sauējā,
Tas viņu neglābs... Klāt mans lēciens
No jūsu gaišās kraujas.

Ir 1906. gada 31. decembris.

Gada bilance
jeb
Pamācība šīs zemes vareņiem

Slepkavības ir sākums, sākums — galvenais, bez kādiem
smalkumiem, daudz un ātri, lai cilvēki nepagūst at-
tapties, lai baiļu stenderēs atspērušies dzīvība netī-
šām izdara kaut vienu nekrietnību un atjēdzas tikai
tad, kad sirdsapziņas vārti jau notriepiti ar darvu.

Pēc tam vajag radināt cilvēkus negodā (galu galā darva uz
vārtiem ir katram) un acīs spļaut vajag tik bieži, ka
nebūs vairs nozīmes slaucīties.

Un tikai tad, kad godīgā rīcībā redzēs jau provokāciju (jo
vienīgi provokators drīkst atklāti rādīties godīgs), kad
dabiski liksies pie galda sēdēt ar špiku, jubilejā
apslavēt pērkamū nelieti un ordeni saņemt no bendes
rokām, —

Tad dariet ar šo tautu, ko gribat. Nevajadzēs vairāk pat
slepkavot. Vergs pārgrauzīs rīkli brālim, ja tas ķersies
pie viņa važas.

*Periodikā
publicētie un
nepublicētie
dzejoli*

Melnais vakars

Rudens naktī rūgti smaržo kļavas.
Valgas lapas nopūzdamās krīt.
Varbūt labāk, ka man lūpas tavas
Salnas stundā lemts nav sagaidīt.

Varbūt labāk tas, ka meža taka
Ēnu rakstos vientulīga stīdz.
Pārāk melns un dziļš ir vēlais vakars,
Lai tu tajā noslīktu man līdz.

Rudens rīts ar salnas mirgu aukstu
Dārzu pieauž caurspīdīgām ēnām.
Pazemīga kļava lapu plaukstas
Taviem klusiem soļiem paklāj lēnām.
Garām ejot, brīdi galvu pacel,
Manā logā veries skatu ilgu.
Varbūt tāpēc, ka tik tālu tavas acis,
Liekas — glāstā mirdz to vēsais zilgums.
Saule sviež pār ceļu staru dziju,
īsu mirkli divas sirdis skarot.
Kā es tikai tagad pamanīju
Gaviļaino zeltu bērzu zaros?

Tuvu, tuvu smaidā staro acis,
Matu vieglā sarma blakus mirdz.
Siltam glāstam tikai roku pacelt,
Nebūtu tik tālu tava sirds.

Nemiera un gaidu pavasaris...
Satraukti zem sērsnas maldās strauts...
Piedod, mana dzimtene, ja vari.
Tavā vārdā ciests un melots daudz.

Latvju zeme, tu man balsi devi.
Tevis dota krūtīs karsta sirds.
Kā es klusēju, kad klusējot par tevi
Taviem dēliem bij bez cīņas mirt?

Ticēju — tu dzīta asins palus
Lielas taisnības un laimes vārdā brist
Un ka tādā ceļā daudz kam jālūst,
Un ka tādā ceļā daudziem krist.

Nožuvusi asins rasa zālē.
Izbrists viss. Bet lielās gaismas nav.
Lūkojoties jauna rīta tālēs,
Izmocīts un mēms ir skatiens tavš.

Tavi soļi paguruši stomās.
Apklusis, bet vēl nav aizmirsts vaids.
Ļauj man dalīties ar tevi smagās domās.
Vienas sāpes mums. Un viens mums naids.

Klausies, klausies šodien upju dunā.
Ieskaties, kā smeldzot sniegi kūst.
Straumju balsīm pavasaris runā:
Katram ledum lemts ir kādreiz lūzt.

Rīts par Sarkano laukumu

Pār Sarkano laukumu pelēcīgs rīts
Dzēš rubīna zvaigznāja bargo kvēli,
Un laternu blāzma kūst austošā gaismā,
Kas gulstas kā sarma uz zobainām sienām.
Pār Sarkano laukumu pelēcīgs rīts.
Vien egles pret zemi liec platpirkstu ķetnas
Un neizlaiž ēnas, un neizlaiž nakti
No skujoto pazaru dzelkšņainā gūsta.
Pār Sarkano laukumu pelēcīgs rīts
Kā solījums saspringt liek domām un gaitai,
Līdz sejā sit kurantu pierastie zvani:
Viens...

divi...

trīs...

četri...

pieci...

seši...

Mirst Sarkanā laukumā nedzimis rīts.

Sen mīlas nav, bet apstājies tu klūsi .
Pie lōga ta, kur kādreiz gaidīts bijī. ...
Šen ziedu nav, bet smarža palikusi...

Ka citu acīm noslēpt mums
To, kas vel pašiem noslēpums,
Ja lieliem, skaidriem rākstiem vīts
Ik skatiēna, ik vārda glāsts
Un sen jau visu izlasīts
Vēl neiesāktais mīlas stāsts?

«Kā ābele starp meža kokiem,
Tāds ir mans draugs starp jaunekļiem,»
Čukst Augstā Dziesma cauri mūžu lokiem.
Bet tu, mans labais?

Ābele?

Tu saules pilna kļava —
Pat lietus dienā pelēkā man gaiši ēnā tavā.

Iztērējis rudens visu savu zeltu,
Pamet tukšo birzi gāju putnu bars,
Klīst pa kailiem zariem,
Klīst un meklē velti
Kādu apses dālderī vēlīns saules stars.

Es nezināju, ka laime
var tik bezgala mierīga būt,
Kā jūra, kas bezvēja dienā
savu dziļumu spēku jūt.

Es nezināju, ka klusums
ir skaistāko vārdu vērts,
Kā neredzams logs, kas maigi
uz sirdi līdz galam vērts.

Es nezināju, ka mīla
ir bagāta tieši tad,
Kad reti sastopas glāstā
rokas un paļāvīgs skats.

Es ieklausos savā mierā,
un bieži man likties sāk,
Ka laime un klusums mīlā
pār mani pirmoreiz nāk.

Dod, Ilzīt, savu lakatiņu
Manu tīklu mērķim,
Dod, Ilzīt, savu lakatiņu,
To ar košām puķēm.

To, ko es no visiem citiem
vienmēr redzu pirmo,
To, ko es ar visiem citiem
Mūžam nesajaukšu.

Lai tas man pār zilu vilni
Smej kā tavas acis,
Lai tas pāri zilam vilnim
Sauc kā tavas lūpas.

Baltu zvīņu sudrabetu,
Pilnas laivas galā,
Baltu zvīņu sudrabetu
Vedīšu to mājās.

Saņem, Ilzīt, lakatiņu
Līdz ar lielu lomu,
Saņem, Ilzīt, lakatiņu,
To ar košām puķēm.

Juras dancis

Zilie brunči gaisā,
Baltas vīles raisās,
Jūra vētras danci sāk.
Te nu vajag īstu vīru,
Kas ar viņu dejot nāks.

Tumsas acīm platām
Melnā dzelmē skatās,
Kas uz pirmo riņķi ies.
Te nu vajag īstu vīru,
Tādās acīs raudzīties.

Glābjot zivju pūru,
Nikni griežas jūra,
Lūko vilni laivā velt.
Te nu vajag īstu vīru,
Tādā laikā tīklus celt.

Viļņi bēg un lokās,
Tomēr mūsu rokās
Dzīvais sudrabs jāatdod.
Šodien selgā īsti vīri,
Kas to vētras danci prot.

Asiņu taisnības nakts

Asiņu dziesmas atbalss vēl mutuļo dzīslās un elpā,
Gurstošās lūpas vēl plosa skūpstu sātīgais maigums,
Tas ir tik nepanesams, ka sašķeļas laiks un telpa,
Kaili mēs guļam naktī uz pasaules izliektā vaiga,
Blakus pār jūru ber mēness
Kausētas bronzas plēnes.

Urbjoties tvirtajā tumsā, vilciena acis gail.
Uzvijas koka ēna — spocīga, melna sēne.
Man to nav gadījies redzēt, un tomēr,
Mīļais,

man bail!

Tavas rokas man veras, mans siltais, mans vienīgais
glābiņš,

Mūžsens kā pati mīla vīrieša aizstāvja skāviens.
Tikai mēs dzīvojam laikā, kad spēks deg ar nespēka sāpi,
Kad vīrietis vairāk nespēj glābt mīlo no drausmām un
nāves,

Tavi pirksti skar plakstu, no laimes asarām valgu,
Cita pirksti varbūt šajā brīdī raķetes pogu spiež,
Lai atomu sažņaugtās dūres atsprāgst ar kaucienu spalgu
Un nokautās pusnakts pelnos mūsu pārrauto skūpstu sveiž.
Tumsā pie jūras vaid putni, svaidoties laimē un mokās,
Tvīkstošu spārnu vēdās radības alkas trīc.
Sieviete, māsa tālā,

noguli draudīgo roku!

Izdzēr tās spēku ar lūpām —

tu paspēsi, vēl nav rīts.

Cērtot sev sarkanu ceļu caur atomu mākoņa blīvi,
Topošā diena lai pirmo mūsu mierīgo elpu dzird.

Klusu, tik bezgala klusu, it kā iztraucēt baidītos dzīvi,
Ieņemtu nāves ēnā, ko nesīsim mēs zem sirds.
Asiņu taisnība senā klieudz miesas spriegajās dzīlēs.
Slāpstošu glāstu slāņos neziņas izmisums rakts.
Kādos gan neprāta gadsimtos tā vēl ir ciests
un tā mīlēts?
Cīnās pret pasaules drausmām cilvēka mīlas nakts.

Ziemeļblāzma

Andrejam Vozņesenskim

Tu esi ziemeļblāzma —
zilu bultu spiets,
Kas polārnakti skaudrām smailēm vajā,
Un ievainotā tumsa mēmi klieudz,
Un ēnas saļimst spožu sniegu klajā.

Kad tava gaisma spaligus šķēpus slien,
Par pasaku kļūst tundras kroplās priedes,
Pa zemes sirdi trauksmīgs nemiers skrien
Kā balta vilku bara vajāts briedis.

Tu vari melnus noslēpumus rakt
No debesīm vai jūras smagām dzīlēm,
Un, kamēr skumst pār sniegiem polārnakts,
Tai lemts ir tevis baidīties un mīlēt.

Ar cerību, kam vairs pat vārdu nav,
Tā sastingusi lūkojas tev sejā,
Bet nakts jau nezina, ka gaišais skatiens tavs
Nevienās acīs ilgi nekavējas.

Es zinu. Manā plaukstā nazis deg —
Pret ziemeļblāzmas staru krūtīm pacelts,
Lai asinis pa zilām bultām tek
Un saduļķojas sāpēs dzedrās acis.

Lai karstas lāses ledus klajos krīt
Un katra kļūst par ugunskuru tumsā,

Kur ļaudis pienāks rokas sasildīt,
Pēc rīta ausmas dzīvā sārta skumstot.

Lai ziedi sarkani no tavām mokām plaukst,
Visvienkāršākie, sīkie tundras ziedi,
Un līdzī sniegiem izkūst mirdzums auksts,
Ar strautu balsīm zemes dziesmu dziedot...

Jeb varbūt apžēlot — lai paliek katram savs?
Vien morzes cilpu mest pār tavu mieru,
Ka šodien vajadzīgs man delnu vēsums tavš
Uz smagu domu satveicētās pieres...

Ironija

Ko tu, sieviete, raudi?
Slapjā kapā jāgulda prieks?
Laime — grāmata dzīves plauktos,
Kas izlasot jānoliek.

Romāni kļūst arvien īsāki,
Un turpinājumu nav.
Arī sižetā beigas nāk drīzāk.
Tu brīnies un netici: jau?

Tu biji laimīga lasot —
Kā lai punkts neliekas nesaudzīgs?
Grāmata maz ko prasa.
Vari pat putekļus neslaucīt.

Atbilde

Vai tiksimies?
Kāpēc tu atbildēt liec?
Tā sacērtas asmeņi, dzirksteles šķeļot.
Tā gaismas gadu garajos ceļos
Zvaigznes saduras.
Liesmas kliegz,
Kā kliezda sarkanie kannu ziedi.
Saules saspringtie stari.
Rokas spiediens.
Melno gulbju kakli.
Tavs smagais skats.
Zvaigzne kritusi otrureiz nedeg nekad.

Dzintars

Man šodien jāaiziet pašai no sevis.
No lūpām, kas tavas mutes karstumu glabā,
No pleciem, kas tavas rokas, lielās un labās,
Lai smagumā nes.
Es varu. Bet kāpēc tu šķiroties dzintaru devi,
Brūnu un maigu, bez neprāta spīvajām dzirkstīm...
Gribēju nomest un nespēju. Neklausu pirksti.
Kā ar dzintaru saujā no sevis aiziešu es?

Tā lietus plosījies, ka debesis sev līdzī
 Tas norāvis un izgāzis pār valku.
 Mežs, otrādi ar koku galiem stīdzis,
 Zem manis dziļi nirb un mēmi šalko.
 i /

Tad sirdi augstums cērt — kā elpu aizcērt vēji,
 Un kļiedziens zilumā, un mākoņi līdz ceļiem, -
 Pa debesīm kas basām kājām skrējis.
 To neatgriezt uz saprātīgiem ceļiem.

Dzejniece?
 Nē...
 Tikai gliemezis slims
 Audzē ap pušumu starainu krevi.
 Jo lielāka rēta, jo lielāka dzims
 pārle,
 kas rožaini atspulgos tevi.

Gleznotājs

(no Jana Pauļuka monologiem)

Man nevajag naudas, es pats esmu nauda.
Apaļš rubulis, tirgus mutulī mērķts.
Un, sašķīstot kapeikās, nav ko raudāt,
Par kapeikām galveno: maizi pērk.

Ja laba ta maize, no cilvēku vidus
Pat badā aiziet man laime būs.
Ne pirmoreiz mākslinieks nomirs kā Midass,
Jo viss, ko viņš aiztiek, par zeltu kļūst.

Mūs bērnībā vecāki glābj
No slimības, bada un briesmām.
Mūs jaunībā vecāki glābj
No augstumu sirēnas dziesmām,
No drosmes, no iedvesmas glābj,
No talanta svētajām mokām,
No zvaigznes, kas zenītā kāpj,
Lai celtos līdz cilvēka rokām.

Poema par Raznas udeni

P r o l o g s

Kā jautājums:
«Būt vai nebūt?» —
kā dzīvība un nāve
XX gadsimta atomu trakumā:
— Simtkāji,
ar kuru kāju tu dejo?
Simtkājis
noberž degunu jēlu
un nezin,
ko atbildēt.
Dzejniece,
no kuras vietas tev dzejot,
apdziedot Rāznas ūdeni,
kas nemirstīgi un neizbēgami kā liktenis skalojas
jau Dižā Rāznotāja
Andra Vējāna,
komjaunistiskas degsmes pilnās
Martas Bārbales
un Jeronīma Stulpāna
vīrišķi strupajās
vārsnās?
Simtkājis stāv kā sapīts.
Iedomājieties piecdesmit pinekļu
uz piecdesmit kāju pāriem!!!
Es arī.
Iedomājieties manu izmisumu,
ko nevar pat novelt uz Glavļita cenzūras
platajiem pleciem!

Vienīgais enkurs
Rāznas ūdeņu uzvandītajā iedvesmas vētrā
poēmai jābūt modernai.
Un ja mans pants
jums liekas
par brīvu
vai par baltu,
ņemiet vērā —
tas ir XX gadsimtenis.
Vajag mēģināt.

m t k ā j i s p a c e ļ p i r m o k ā j u

Varbūt man iesākt
ar katastrofisku robu
ģeniāli izstrādātā sižetā?
Pat
dramaturgs Gunārs Priede
nobāl
un nezin, ko darīt.
Kaut kur pie telefona,
melna un draudīga
kā atombumbas pulētais korpuss,
gaidu izmisumā
stingst
Lija Brīdaka.
Bet veltīgi
viņa pamet redakcijas sienas
un svaidās pa mēmo asfaltu,
veltīgi sitas ar galvu
pret Rakstnieku savienības
vienaldzīgajiem mūriem,

veltīgi
Vizmas Belševicas
nonšalanti netīrajā
istabā
kaļķi birst no griestiem,
veltīgi
Zigfrīda «Volga»
šķaida kaļķus un gājējus,
veltīgi sabraukti divi miliči
un iedragāti pakauši
desmit autoinspektoriem.
Olga ir pazudusi.
Olga!
Olga!
Kāds neprāts!
Tinte stingst pildspalvas dzīslās!
Taču izrādās,
tā ir bijusi
tikai dzejnieces dievišķā neziņa,
meitenīgs apmulsums noteiktas atbildes priekš
vai arī Ievas mūžsenā izvairība,
jo beidzot viņa nāk,
moderna un eleganta,
no Parīzes
izrakstītā džersija kostīmā.
Kas gan lai spētu
izgāzt lāstus un vaimanas
pār Lisovskas
sievišķi vieglprātīgo pakausi?
Mēs piedodam viņai
un braucam.

Simtkājis paceļ otru kaju

Nē!
Mēs nerakņājamos
atkritumu kaudzēs
un nelienam
jaunceltās mājās
pa ķēķa durvīm.
Dzīves sīkajām ēnās pusēm
un kapitālistiskās iekārtas smirdīgām atraugām
mēs traucamies garām
zaļi mirdzošā «Volgā»,
un pat Fransuā Tilžēna
melns dibens
nespēj iedragāt
optimisma oreolu
ap Vizmas Belševicas
galvu,
kas atgriezta no viltus humānisma,
globālās poēzijas
un dzīves nomelnošanas
smagajiem maldiem.
Mēs braucam uz Pļaviņām.
Liktenīgā plaisa
starp dzīvi
un no tās atrautiem rakstniekiem,
peļķēs plīkšķēdama,
sarūk
zem «Volgas» riteņu riepām.
Esam klāt.
Tālumā rēgojas būvbedres.
Laukā mēs nekāpjām —
bīstami samērcēt zeķes slapajā zālē —

tā var atsaldēt sajūsmu
par
dzīves krāšņo augšupeju.

i m t k ā j i s p a c e ļ t r e š o k ā j u

Līvānu restorān,
kālab es gāju
pār tavu sliexsni?
Visas apspiestās skumjas
par dzejnieka mūžseno vientulību,
bez līdzjutēja palikušām mīlas bēdām,
lasītāju neizpratni
un kritiķu ļaunprātību
uzvandāja manī
cepta zuša gabals,
kuru es nedabūju...
Dzīves dzīrēs
dzejnieki paliek tukšām rokām...
Es noriju siekalas
un ēdu marinētu siļķi.

m t k ā j i s p a c e ļ c e t u r t o k ā j u

Preiļi un preilenes
nāk no koncerta pilsētas parkā,
un Rīgas Estrādes Orķestra apgarotās sejas
sapņaini
spīd tumsā
kā lampiņas
pār orķestrantu notīm.

Kāda daļa viņiem
gar slimnīcu,
gar dzīvības un nāves mistērijām
pieņemamā telpā
un gar mūsu mašīnu,
kas raustās
džeza krampjos
un iekšāsēdētāju nepacietībā?
Bet tur —
aiz slimnīcas mūriem —
ak, daiļlais tabora bērns,
ak, lunkanā krūmu meita
ar neprātīgas mīlestības
augli
zem sirds!
Cik sausiem jautājumiem
ārstes sterilā balss
plosa maigās dvēseles noslēpumus!
— Kā sauc?
— Gitāna.
— Kad esat dzimusi?
— Nezinu.
— Kāds tēva vārds būs jūsu bērnam?
Tvīkstošs klusums.
Durvju augstajā ielokā
parādās vīrišķīgs stāvs.
Viņa pleci ir plati
un seja nobālusi
pārvīrišķīgā apņēmībā.
— Atvainojiet,
mans vārds ir
Gunārs Priede.
Bet jaunās ārstes

zeltainie mati
un zilās acis
izdveš desmit aisbergu aukstumu reizē
— Gribat tikt slimnīcā?
Simulantus
un
hroniskos
mēs nepieņemam!
Likteņa zobens ir kritis.
Ar asiņojošu sirdi
un noliektu galvu
dramaturgs
traģiski
atgriežas mašīnā.
— Čigāniete dzemdē
un slimnīca
nepieņem hroniskos... —
saka mums Priede
mūzdraturģiskā savaldībā,
kas
pat pār savas mīlestības līķi
neļauj
darbības diegiem
pārtrūkt
pirms pēdējā aizkara.

Simtkājis paceļ piekto kāju

Un tiešām
trīs dzejnieces,
trīs simulantes,
pavada nakti

Preiļu slimnīcā,
par spīti intriģējošam aizliegumam.
Kulminācijas pulsējošs bezmiegs:
— Pieķers vai nepieķers?
— Izsviedīs vai neizsviedīs?
— Puika vai meitene?
— Cik svērs
un kam līdzināsies?
Tēvam
vai
mātei?
Tagad mēs saprotam,
kāpēc tik neatlaidīgi
visu ceļu
aiz Zigrīda muguras
kā pātaga švīkstēja
nepacietīgs mudinājums:
— Uz Preiļiem!
Aiz godbijības pret mežonīgās krūmu meitas
un izsmalcinātā intelektuāļa
noslēpumaino mīlestību
mēs nespējam aizdarīt acis
līdz rītam.
Kādās gaidās un nemierā
Gunāram paiet šī nakts?
Aiz slimnīcas logiem
gārdzieni,
guldzoši kunksti
un saplēstas pudeles blīkšķis.
Kāds grīlaini taustās gar sienu...
Cietajās kroņa gultās
trīs hroniskas dzejnieces
lej aizkustinājuma asaras

uz slimnīcas spilvendrānu
melnajiem zīmogiem.
Bet kad no rīta
bezmiega izmocītās liriķes
paver Māras un Ilzes
istabas durvis,
viņas atrod dramaturgu
zem jauno ārstēņu deķa.
Tādi ir vīrieši!

Simtkājis paceļ sesto kāju

Bet īsta vīrieša
patiesās jūtas
nav noslēpjamas
ar vienas nakts deķi,
pat ja tas būtu
no vispūkainākās kamieļvilnas.
Jo tālāk mūs aiznes
«Volgas» lakoti valziviskais vēders,
jo plēsīgāk šņirkstot
trūkst
Gunāra
sirids
saknes,
kas ieaugušas Preiļu slimnīcas dzemdību nodaļā.
Pat Zigfrīda ārēji vienaldzīgai sejai
pārslīd līdzjūtības ēna.
Mēs negribam
ar tukšiem mierinājuma vārdiem
bērt sāli
mīlestības svaigajās rētās.

Mes runājam par linu plūkšanu
un Pasternaka kopotiem rakstiem.

Simtkājis paceļ septīto kāju

Ak,
sivēnu kviecienos
brūkošā pasaules bojāēja!
Ritenis!
Ritenis nost!
Sivēnu sari
no šausmām
sasienas stāvus
pār trīcošām mugurām,
un jauno kolhoznieču acīs
līdz ar izmisumu augstākais patoss
sagaidīt pēdējo brīdi,
kā pieklājas
komjaunietēm.
Vecākā paaudze
piesauc Jēzu — Mariju.
Tomēr —
pagaidiet, komjaunietes!
Nekrīti
tieši no ratu pakaļas
religijas maldu peļķē,
bezpartejiskās!
Kamēr partija pastāv,
pasaule neies bojā!
Komunists Priede
uzmauc atpakaļ nokritušo riteni
un aizsprauž vēl tapu priekšā.

Rati ar sivēniem
aizrīb
uz jaunām darba uzvarām.

Simtkājis paceļ astoto kāju

«Kad noguris būs no alus,
indīgas mīlestības
un visādiem citādiem māņiem...»
Mēs jau gan neesam,
tomēr braucam uz Silajāņiem.
Meistara Polikarpa glazūras
ārdē mūsu sirdis
ar maka biezumam
neproporcionālu
iekāri.
Kaislību viļņi
ceļas un šķīst
pret vāžu
un podu
apaļumiem
un līdzpircēju
nenovīdīgiem padomiem.
Simtkājis,
jūtot mistiskus drebuļus
visās pārējās
deviņdesmit divās kājās,
rauga iešmukt
kādā
no glazētām krūzēm
un nelīst vairs

laukā...
Bet nē —
līkām padusēm
ejam uz «Volgu»,
un Olga,
— ak, šī Olga! —
nes savu krūzi uz galvas
austrumnieciskā mīklainībā.
Simtkājim gribētos
pakutināt ar pēdu
no asociāciju plūsmas
iznirušo
Nefertiti degunu,
bet viņš apraujas laikus,
jo kurš gan no rakstītājiem
nebūtu vietā vai nevietā
piesaucis Nefertiti?
Stamps
kā Medūzas Gorgonas
bubuliskais vieplis
stindzina Pegaza rikšus.
Piķis ar viņu, ar Nefertiti!
Cauri peļķēm
un govju pļekām,
cauri aplokam,
kur kolhoza teļi
neizmērojamā pārākuma apziņā
uzgriez mums
liesos dibenus,
ceļojums turpinās.

Es saku,
lai velns par Stenderu paliek,
ja Smulāna velni
nenāk taisnā ceļā no elles!
Banāli domājošs
mietpilsonis
iebilstu,
ka tā ir tikai bleķa vanniņa
un ka lupatu kaudze
nebūt vēl nav
šķīstītavas ugunis.
Mēs,
kas pazīstam elli
visdažādākajās variācijās
un
velnu
esam redzējuši
no priekšas un pakaļas,
metamies
šķīstītavas lupatās
un ņemam aiz ragiem
zilus
un brūnus
nelabos.
Vai ar tādiem vien velniem
esam tikuši
galā
un tiksim
mūžīgi
mūžos
āmen!

Velnu pilni
mēs pošamies ceļā uz
Rīgu.
Teiciet man, dievišķās mūzas, par Zigfrīdu...
Ka tevi nelabais!
Modernā poēmā
ielauzies arhaisks heksamtrs.
Simtkājis nosarkst
līdz desmit reiz desmit
papēžiem
un ložmetēja ātrumā nober jaunu variantu:
«Satiek velns
mežā velnu.
— Fu, velns! —
saka velns,
— Kāda velna velnam velns? —
Un to velnu triec pie velna!»
Simtkāji, atjēdzies —
folklorā!
Nabaga kukainis sabrūk,
un viņa brūnie sāni
plēšājas izmisumā:
— Es vairāk nevaru!
Simtkājis raud,
slaukot niagāriski plūstošās asaras
ar visu simtu,
un arī tā nepietiek.
Bet kas tad vēl var?
Zilās strīpas
uz Lijas kleitas
nobālējušas pārgurumā,

Olga klana
nefertitisko galvu,
Gunārs un Vizma, žokļiem brīkšķot,
vāji simulē
dziļdomīgu sarunu par tamiņu dialektu,
un pat Fransuā Tilžēnam
apnicis
ar plīša sēžamvietu
rūgti pārbaudīt
dzejnieču jūtīgos pakaušus.
Vienīgi Zigfrīds
— ak, mūsu stiprā pils un cerību bāka! —
nesatricināms un spēka pilns
sēž pie mašīnas stūres,
līdz kamēr
ugunis tumsā
un gaviļains atvieglējums
mēmi nosēdētos
astes kaula skriemeļos
nevēsta:
Rīga!

E p i l o g s

Simtkājim ir vēl deviņdesmit kāju.
Un kur tad Rāznas ūdens?
Nelaimīgie!
Kāds var būt ūdens,
ja nebijām Rāznai
pat tuvumā?
No meistara Polikarpa krūzes
mēs dzērām

šampanieti,
izspļaujot krūzes dibenā sabirušās skujas
un viršu krikumus.
Bet ja nu kāds tiešām
par varas mākti
grib ienirt Rāznas zilajā stihijā,
lai palapo Vējāna dzejas
vai griežas pie viņa paša
Rīgā,
Krišjāņa Barona 12,
«Karoga» redakcijā
no desmitiem rītā līdz četriem pēc pusdienas,
un, ja viņa tur nav,
lai pameklē
«Metropolē»,
kur dzejnieks
dzer putojošu Rāznas ūdeni
no augstas,
šauras
glāzes.

Senangļu soneta

Es nesaprotu, Džuljeta, par ko,
Par kādu traģēdiju gadu simti raud?
Tik vien kā duncis sirdī, ja caur to
No viņa tevi mūžam neatraut?

Jo nāves savienotās rokas nevar šķirt
Ne laiks, ne cilvēki. Jums vienmēr kopā būt.
Es dzīvošu. Man veltīgi pat mirt.
Ko dzīve liedz, to nāvē neieiegūt.

Kā inde dienas vientulība lās,
Kā bēgošs duncis nakts bez viņa slīd.
No simtiem aukstu vārdu nesakrās
Sirds vienu vienīgo, kam mani sasildīt.

Tev laimes pagurumā nobālusi seja.
Bet tevi apraud. Un par mani smejas.

Zemes atmina

— Kur spēku rodi, zeme,
Druvu mierā starot,
Ja tavai atmiņai caur
Mūžiem jānes krusts?
Šīs akmens pēdas mītas
Senos karos,
Tām zemes piedošanā zaļā neizkūst.

Var paciest klusējot. Un tava tauta cieta,
Līdz sadumpojās krustu mēmums pats.
Un, kad sāk dumpja balsī runāt kapu vietas,
Lauž zemes pacietību rūgto Piektais gads.

Nekas nav aizmirsts... Sāpju vaibstu sūru
Pat saules dienās glabā zemes vaigs.
Karš ložu acīm iezīmējis mūrus,
Lai sejā ieskatās mums tālo cīņu laiks.

Nekas nav aizmirsts... Nāves sala mazā —
Par tūkstots dzīvēm pirkti tavs lielais vārds.
Ik smilšu grauds te skalots veļu rasā
Un nāvē aizgājušo nemirstības skarts.

Nekas nav aizmirsts... Dzeguze vēl zvana
Kopš dienām tām un nevar apzvanīt...
Tu visu karu krustceļš, zeme mana,
Kur aizstāvji un iebrucēji krīt.

Dzimtene... Mūžīgā uguns tu esi,
Tevī sadeg un izkvēlo cilvēka sirds.
Savu dzirksti ikviens tavai liesmai ir nesis,
Lai gadsimtu skaudrajos vējos tā mirdz.

Mēs tev neprasām, māt, kādu algu lai gūstam,
Mūsu sirdis un prātus, un talantus ņem.
Kamēr dzīvi — uz uguni tavu mēs plūstam,
Bet pēcnāves atmaksu — pati mums lem.

Tu visu zini, sirds...
Un tomēr — kapu krastā,
Kur dzīvība ar nāvi klusi tiekas,
Deg sveces — mūsu uzticības bākas
Tiem kuģiem, kuri nogrimuši sen.

Balss pagaist.
Tikai akmens atbalss paliek
No dzīvotiem un nedzīvotiem mūžiem,
Un nebijušas mīlestības trauslums
Silst ziemeļzemes aukstā granītā.

• + +

Mēs zemes nemirstības
Strādnieki. No rīta
Mēs izejam. Mēs ceļam, mīlam, ciešam
Līdz vakaram.
Un laimīgs tas, kas skatās
Ar rāmu smaidu zemes mūžībā.

Kas aizmirsts tiks?
Par ko vēl ilgi stāstīs
Uz kapu plāksnēm ziedu čuksti vējā?
Tu, zemes atmiņa, bez mūsu mīlas mēma.
Ik vārds, ko tālām paaudzēm tu vēstī,
Ir ļaužu rokām tevī ierakstīts.

Bezdelīgas

Ne Prometeji mēs — vien sīkas bezdelīgas,
Kam oglīte no elles *jāizzog*,
Lai nepārtrūktu gaismas trauslā stīga,
Kas atkal jau zem tumsas svara plok.

Ne lakstīgalas mēs, kas dziesmu slavā staro,
No pusnakts ievām savu nemirstību bur.
Vien krūtis apdegušās mūsu goda karogs
Un pieminēklis — naktī ugunskurs.

Par cilvēka nelabojamo dabu

Ja nemirstīgs ir glēvums,
Tad vīrišķība — arī.
Ja nemirstīgs ir stulbums,
Tad nemirstīgs ir prāts.
Es tāpēc ticu — pasaule
Sev galu nepadarīs,
Jo pilnīgs spēku līdzsvars
Kopš mērkaķa jau krāts.

Nelaime ienāca manā mājā un nosarka:
Nelaimei bija kauns.
Es teicu: nevajag, nelaime... nebēdā.
Tas nav nekas jauns.

Tev bija jānāk — tu nāci. Dienests.
Jeb liktenis — kā nu to sauc.
Sēdies pie galda un iedzersim konjaku.
Panest es varu daudz.

Tad es tev uzklāšu gultu, jo paredzu —
Komandējums būs ilgs.
Atpūties krietni. Tev mēnešiem vajadzēs
Nervu pa nervam vilkt.

Narkozi neprasu. Sirdij kaite. Un vēl:
No tās nemosties var.
Ja es, kā saka, miršu uz galda,
Veltīgs būs bijis tavs darbs.

Neraudi, nelaime, — ļauna tev nevēlu.
Katram ir grūtums savs.
Un tici — no cilpas tev parādīt mēli
Prātā man ienācis nav.

No neizbēgamā bēgt,
Pēc neaizsniedzamā — sniegties,
Pret nenoliedzamo — liegties.
Kā saulei nav apnicis lēkt
Ik rītu pār cilvēku galvām?
Kā tintei nav apnicis plūst
No dzejnieku aušīgām spalvām?
Tad ir jau!... Bet pasargi mūs
No neizbēgamā — izbēgt
Un neaizsniedzamo — sasniegt,
Un nenoliedzamo — noliegt.
Kas tad ar mums būs?

Ko tu domāji, Mocart,
Kad uzzināji, ka delfīns spēj just
Un arī domāt
Kā tu?
Delfīns! O, nieki! To varētu piedot.
Bet Saljēri spēj just
Un domāt?
Smieklīgi.
Saljēri domā un jūt?
Saljēri ir cilvēks?
Tas nevar būt.
Saljēri?
Niecība.
Piedzeras. Raud. Un skūpst Mocarta roku.
Saljēri?

O, modernās tēmas —
Delfīni, Mocarts, Saljēri —
Šodien pirmoreiz...
Vienkārši — šodien
Es pirmoreiz skūpstīju Mocarta roku
Un sapratu, ka es —
Saljēri.
Vienkārši agrāk
Es domāju, ka esmu no Mocarta cilts.
Bet atnāca Mocarts
Šodien.
Pie mana galda apsēdās Mocarts.
Dzēra manu vīnu.
Ēda manu maizi.

Un teica:
— Saljēri, tu esi idiots.
Tavos gados...
Vairāk viņš nekā neteica.
Aprāvās.
Un nevajadzēja,
Es sapratu tāpat.
Mocart —
Nākošās paaudzes izdomās indi.
Indi izdomāt viegli.
Grūti izdomāt mīlestību,
Mocart...

Pamācība literatūras pētniekiem

Kam taujājat pēc avotiem?
Ko cerat pasmelties no tiem?
No viena strauta varde dzer
Un septiņkrāsu dardedze.

Jūs, ļaudis, gaidāt glābiņu no vārdiem.
Bet nebūs!
Nebūs glābiņa nekāda,
Jo vārds kā sēkla darbu zemē jāiestāda.
Jums — bail un slinkums.

Es vēroju tumsā tāles
Pēc ugunīm mājokļos retos,
Kas ieauti sīkām dzirkstīm
Nakts bezgala garajos metos.

Es mēroju tavu sirdi
Pēc pusvārdiem, skatieniem, smaida,
Starp kuriem kā ceļi naktī —
Manas gaidas.

...Un atgriezies pa savām pēdām sniegā. —
Pār katru veco pēdu jaunās krusts.
Tās pārslas nedomāties. Nomirušas miegā.
Tās pārslas nedomāties, lai vēl spalgāk just
Ik soli. Liekas, tu pēc laimes gāji?
Tad sakod zobus. Klāt ir tavas mājas.
Pār katru veco pēdu jaunās krusts.

Dievzirdziņš un dievgosniņa,
Raibs ir viņš un raiba viņa.
Kas tas ir par pāriņi?
Tās ir divas mārītes.

Visgrūtākās ir bēdas, kuru nav.
Tukšs putna perēklis, ko vējš pa ciņiem dzenā.
Neviena vairāk. Izvadīti reiz
Tie negantie, kas tevi plēsa senāk
Un piekļiedza, un piegānīja. Nu
Ir miers un grūtsirdība pērnā sniega cenā.

Uz vecumu sievas un ābeles punainas kļūst.
Tulznojas saknes. Pa lāsītei sulas žūst.
Tad gurdenos ziedos atsirmos pēdējais zars.
Krītot ziedlapu glāsti vēlīnu atvasi skars.

Savu maziņo.
Savu mīļo.

Kamēr pūpols nenomet
Smailo rūķa mici,
Viņu pavasara vējš
Biksta neapnicis.

Kā brūni stirnu nadziņi
Sniegā paliek čaulas...
Bet vējš? Ej viņu sazini!
Ne vēja vairs, ne saules.

Zaros sarkans, zaros zelts,
Atliek pašam spīdēt
Un no kāpu augstuma
Tumšai dienai spītēt.

Bērns zaļos koku un zilos debesu tīrumos veras,
Pirmo vasaru mūžā, pirmo pasauli neatdzeras,
Kas tikai pieneņu dūnām pa gaisu liek skriet,
Tādām mīkstām un saldām... un acis pasaulei ciet...

Kūlas neizsakāmība un akmeņu akvareliskais maigums.
Kārķu sarkanās strēles.
Lūpu sniegainais svaigums.
Par nedienu ziemas smagumu marts atalgo mūs
Un par to, kas vēl priekšā.
Par tavu un manu.
Ja man no smaguma akmenī jāsastingst būs,
Es došu tev akmeņa maigumu, akmeņa ziedēšanu.

Pestītājs

Zem vanaga, zem krusta sista
Pa putnu dārzu staigā vistas.

Ak, nācis viņš no debesīm
Kāpt Golgātā par vistām šīm,

Lai pēcāk netiktu tik lēti
Šo vistu grēki piemeklēti!

Un tiešām gan — neviena vista
Nekad nekur nav krustā sista.

Olstera

Jūs atņēmət Īrijai valodu
Un priecīgi uzelpojāt:
— Ar šo spītīgo tautu mēs galā nu,
Bez valodas tauta iet bojā.

Jau angliski runā vispēdējais īrs,
Un aizmirsti rēķini seni.
Bet kādā valodā lamājas īrs,
Kas sviež jums ar bruģakmeni?

Viņš angliski lād, viņš angliski vaid,
Piesauc angliski Īriju brīvo,
Jo, kamēr tautai nav atņemts naids,
Tikmēr tauta vēl dzīvo.

Brauciens uz Neikdienu

— «Zilā tālumū bulta» uz Neikdienu?
Tas vilciens ir projām, — man saka.
Jā, patiešām, pēdējā vagona uguntiņas spīd
Neaizsniedzamas kā tās neesošās dienas zvaigznes
sūnainā lauku akā.

Apsēsties, salikt rokas un padomāt,
Kāpēc es nokavēju?
Liekū darīju? Tikai steidzamāko mājas soli,
Un tad jau skrēju.

Bet netīro trauku pūķim deviņas galvas.
Jo cirtu, jo augdamas auga.
Puikas plēsa zeķes kā traki,
Stiepās no drēbēm laukā.

Ko tu darīsi... Jāiet vien atpakaļ,
Gan jau tur virtuvē atkal kas krājas...
Un, kad nokopšos, — draugi jāapzvana,
Kam laimējies aizbraukt, kas mājās.

Mēs jau visi uz turieni lauzāties,
No tās ikdienas iedami bojā.
Zvanu. Visi pie telefona pienāk,
Tikai viens vienīgs ir projām.

Puikas groza radio. Klaigā un sprakst
Mūsu istabā pasaule plaša.
Nez, kā viņam tur... Vai nav garlaicīgi
Pa visu vilcienu vienam pašam?

Un ja nu gala stacijā sagaida
Patiesība, neizbēgama kā nāve,
Ka tajā Neikdienā ir visparastākā ikdiena —
Tāpat kaut kas jāēd un mugurā jāvelk?

Bērni nolikti gulēt. Čemodāns izkravāts.
Viss savās vecajās vietās.
Atkal miers. Tikai bezmiega naktīs varbūt
«Zilā bulta» uz pārmijām dziedās.

Mūžīga dzīvība

Latvijas egle, Latvijas kļava,
Latvijas dzintars un lins
Zemes, jūras un augstumu balsis
Šodien mūziku svin.

Nebaidies, gadu tūkstošiem stingiem
Par akmeni nogulēt var,
Un tomēr no mēmuma tumsas celties,
Kad meistara pirksti skar.

Sirds pārkausēs dzintara gadsimtu miegu,
Lai aizmūža skaņā dzied.
Tā mazā skudriņa izstaiņās kājas
Un aiztecēs namu sliet.

Sirds atdos sulas un šalkoņu kokam,
Kas nocirsts un izkaltēts sen.
Dzirdi, kā dziesmu atvases zaļas
Meistara čelli dzen?

Sirds linu bez cerības, satriektām sēklām,
Kam laukā vairs nesadīgt,
Liks ziliem mūzikas viļņiem velties
Un gaviļu vējā līkt.

Mēs neejam, neejam, neejam bojā,
Savu dzīvību mūzikā svin
Latvijas egle, Latvijas kļava
Latvijas dzintars un lins!

Nu, kam es izaugu?
Tā Pelnrušķītes kurpīte
Man kājā neies.
Grūto galvu cirtās
Man neiespīlēt.
Maigā čukstā balsi —
No uguns un no vēja skarbu — neiedabūt.
Kamdēļ es gāju?
Ballē princi satikt...
Bet princis sirdās: kā tad citas var?
Jā, citas.
Viņas var.
Un, ja nu nevar,
Tad sīki putniņi un skudras talkā nāk.
No rūgtiem pelniem sēklas lasu viena,
Tās neizlasīt visu garu mūžu.
Kaut pasaciņas nekārojies reizēm —
Tad sēklas sabirst pelnos atpakaļ,
Un viss no gala.

Nokrita debesis valkā
Un sašķīda neaizmirstelēs:
Zilgmes pilītēs smalkās,
Dzeltenu zvaigžņu dzirkstelēs.

Noslīkt debesīs... pazust,
Kamēr sirds mana neaizmirst,
Kā pār mākonī mazu
Paklūp augstums un ziedā mirst.

Te lejiņā aiz birztales
Zied zilas neaizmirstelēs —
Kad debesis reiz krāsoja,
No otām krāsa lāsoja:
Pik — pilītes,
Pak — dzirksteles,
Pik — pak,
Un neaizmirstelēs.

Mums pāri un mums apkārt spīd
Mazās debess māsas.
Tās jābāž mutē pārbaudīt,
Vai stipra debess krāsa.

Dāvinājums vecajam latviešu
velnam

Un kaut gan tā āža kāja nav redzama
Un nebūt tu neesi melns,
Un arī pēc sēra pa gabalu nesmirdi —
Es tevi pazīstu, velns!

Kā visiem tev portfelis padusē
Un pēc aizpērnās modes tērps,
Bet, ja kaut kur brēka saceļas,
Es zinu — velns cūku cērp.

Kur liela brēka, tur vilnas maz —
To saprast jau sen būtu laiks.
Tu nemācies. Aizmūžu centībā
Staro tavs dumjais vaigs.

Tāpat vēl par bumbuli pelēko
Kas vagas dziļumā rakts,
Tev mīļāks pa vējam klanīgais,
Trekni spīdīgais laksts.

Kad pienācis ražas dalāmais laiks,
Tad gan tu pirkstā kod.
(Bet tomēr prātīgi dara tas,
Kas tev dvēseli nepārdod.)

Joprojām tu upes nepanes,
Kur redzi, tur spundē ciet,
Un aplam šis darbs tev nevedas,
Jo gaiļi, pagāni, dzied!

Un kur viņi rodas, ja vella vecmāma
Ik dienas pa kādam kauj?
Vēl neesi lāgā ne akmeni paņēmis —
Bļauj!

Bet ūdeņi tek, un tu stiep, un tu nes,
Veltā cīņā nodzinies tievs,
Un, kad pavisam tev rokas nolaižas,
Tu nopūties smagi: «Ak Dievs!...»

Kāda armija tevī aprakta,
Ceriņkrūm,
Ka tu vienos krustos?

Eksotiska dziesmiņa

Ta-cum-ba,
Nu tā mirstamā stunda ir klāt.
Ta-cum-ba,
Nu ir jāiet uz kapsētu, ziloņu māt.
Jāiet pašai.
Viss jādara pašai tev bijis arvien.
Ta-cum-ba,
Tur tavs pēdējais zilonēns taurēdams skrien.

Ta-cum-ba,
Nenāc, bērniņ, šo taku jau mirušie iet.
Ta-cum-ba,
Dzirdi, tālumā hiēnas lišķīgi dzied.
Gaida atnesām mani.
Jānes pašai, kā bijis mūždien.
Ta-cum-ba,
Džungļi lieli un zilonēns viens.

Jāiet pašam.

Dienišķa komēdija

Viņš bija viņai nolemts,
Un viņa bija viņam nolemta,
Un nevar jau sacīt, ka viņi
Nebūtu satikušies.
Viņi satikās — sveiks — kā tev iet —
Kā bērni — un vispār — kā citādi.
Vini šķīrās — uz redzīti — steidzos —
Puikas drīz nāks no skolas.

Viņš bija viņai nolemts,
Un viņa bija viņam nolemta,
Un nevar jau sacīt, ka viņi
Paši to nezināja.
Viņa zināja, kāpēc tie sapņi,
Bet dienu viss krīt no rokām.
Viņš zināja, kāpēc tik bieži
Uz mājām negribas iet.

Viņš nekrāpa savu sievu,
Viņa nekrāpa savu vīru.
Rūpestu vezumus vilka
Un ikdienas solī glābās.
Jo viņš bija viņai nolemts,
Un viņa bija viņam nolemta,
Tik ļoti viens otram nolemti,
Ka viņiem bija vienkārši bail.

Zālei, kas akmeņos

Ja būtu Dievs — es lūgtos zāles gudrību,
Ka saule — ir.
To gudrību — ar galvu sienā skriet
Un mūri šķirt.
To asna ticību, no kuras klintīm
Irt.
Bet Dieva nav.
Un es pat nezinu,
Vai saule ir.

Ēdoles pils

Es esmu pagātne — tas asins traips uz sienas,
Kur brālis brāli nokāva. Un nav
Pār mani varas rokai drebošai,
Kas naktīm krāsu klāj,
Bet raugi — atauts diena —
Es austu līdzī. Esmu pagātne.
Un pagātne nav balsinātais kaps,
Kas baltu svītru pārvelk noziegumam
Un saka: dusi saldi!
Nedusi! Es asins redzokļiem uz tevi skatos,
Tu mani neaiztriepsi. Esošo var mainīt,
Bet bijušo — nekad.

Es esmu pagātne. Tas nokaltušais ozols.
Tev teica: kad šis zaļais ozols kaltis,
Ies klaidā tava cilts. Par pagātņi
Tu padarīji teicēju — bet dienu
Tu acīm gruzdošām tai zaļā kokā vēries
Un nakti: «...re, fon Bērs ar spaini slapstās
Un parku laista!» Velti. Piektā gadā
Koks aizkalta. Un vēl pēc divpadsmit
Pavisam kalta. Klaidā gāja Bēri.

Es esmu pagātne. Tas zaļais zars
Pie dobā, vējos iztrupušā līķa:
Viens Bērs ir dzīvs. Pa Hanoveru staigā

Un veras atpakaļ. Kas Kursas medu dzēris,
Slāps atgriezties... Es esmu pagātne.
No manām baisām lūpām nenovērsies
Un klausies modri.
Esošais var melot,
Bet bijušais — nekad.
Es esmu pagātne.

Es cēlu tev tiltu no skatienu viena.
Es cēlu tev tiltu no smaida.
To trešo es cēlu no vairīgiem vārdiem
Un gaidu.

Vai tu neredzi manus tiltus?
Jeb vai tev tie nedroši šķiet?
Jeb vai redzi un vienkārši negribas
Pāri iet?

Es nezūdos. Guļu pie straumes.
Tavs atspulgs caur pirkstiem lejas,
Un skalojas gadi, un pamazām dziest
Tava seja.

Vai vēl pazītu tevi, ja nāktu
Beidzot tu tiltam pāri?
Nenāc. Šos grodus pelēkos
Laika trupējums skāris.

Un vispār — sen jau par vēlu.
Tiltu dienas ir skaitītas.
Nenāc, jo, kad tu atnāksi,
Man vairs nebūs ko gaidīt.

Es nezinu, ko es gribēju teikt.
Pilsēta dārd un dārd,
Un kaut kur ar riteņiem aizsalcis
Svarīgais vārds.

Es nezinu, kurp es gribēju iet,
Kaut ko darīt vai pirkt?
Kā reibonis griežas pilsēta,
Un man no tās neatžirgt.

Es nezinu, kādā kritumā
Tāds virpulis sagriezties var.
Es peldu, un man pa priekšu peld
Zaļš, liepai atlūzis zars.

Es zinu, ka jānotiek nelaimei, —
Mana uguns ir tikai zaļa.
To sarkano, to man neredzēt
Līdz bremzes brēcienam skaļam.

Es nezinu pati, vai gribētos
Vai negribētos man mirt.
Tikai rūgti, ka pūļa elsoņa
Lielais klusums būs jāsadzird.

Bolderājas ainiņas

1

Tu, protams, vari atgādināt nātrei
To pavasari plaukstošo, to — kādreiz,
Kad viņa bija glāsaina kā zīds.

Mans maigums tavās zeķēs ielāpīts.
Mans saldums pogās iešūts, veļā iemazgāts,
Un gaidas — veikalā pēc gaļas izstāvētas.
Un acu spožums — vai bez rindas nelien kāds.
Un tevis redzēšana atbalsojas nevis
Vairs sirds, bet sagurušas vēnas pukst ienā...

Es nedomāju, vai es mīlu tevi.
Es domāju, ko taisīt pusdienās.

Bet Ādama ielā 1
Uz loga zied amarillis,
Un bērzi un strazdu būri
Zvirbuļu skandāla pilli.

Un pareizi — pasaules klaidoņiem
Labāko platību taupīt,
Kad dzimušam augušam
Bolderājas zvirbulim
Godīga kvadratūra laupīta?

Šie nākšot uz guldāmiem kambariem
Žibīgās kāzu frakās?
Pie gatava visa? Te ir savs vārds —
Un piparots! — zvirbuļiem sakāms.

Un Ādama ielā 1
Put spalvas no frakotiem sāniem.
Raibs runcis gar žogmali lien
Izteikt piezīmi huligāniem.

Un, tvīkstot uz kaislībām prastām,
Caur margota loga brilli
Kā saldiskāba veca meita
Noraugās amarillis.

Toties pa Admirāļu ielu
 (Lai tās nosaukums būtu attaisnots)
 Viens otrā ranga kapteinis pilnā formā
 Brauca ar riteni — gods kam gods.

Jā. Nevis ar Volgu vai Žiguli,
 Atgāzies nicībā pusslīpā,
 Ar riteni vecu — viens pret pārspēku —
 Viņš taranēja prestiža pūslību.

Lai, seska pārbīlī nosmirdot,
 Pašķiras mašīnu ordas...
 Un piesprauda ziedošs pūpols
 Viņam zeltainu slavas ordeni.

Pati saule admirāļa uzplečus
 Lika platajos plecās,
 Un plandēja šineļa stūri
 Kā jūras ērgļa spārni pār riteni veco.

Vēl ilgi to spārnu vējš
 Viļņoja kluso ielu.
 Un pumpuriem galvas plīsa no domām
 Par jūras un cilvēka lielumu.

No kādu cerību pirmssaules,
 Kāda atstumta maiguma ceļos
 Tu, mūžīgo svēteli, bērniņu nes,
 Nakti gurstošiem spārniem šķeļot?

Liels Lācis tev pakaļ noskatās,
 Mēms jautājums šūpojas Svaros,
 Un Piena Ceļš baltiem pilieniem lās,
 To kuslo bērniņu barot.

Bet naksnīgais bērniņš vēl nepazīst
 Ne brēcienu pirmā, ne smaida,
 Nedz apjauš, ka svēteļa ēna list
 Pār vīru, kas dēlu gaida.

Sirds pārsitiens gaisā. Mirkļi vien —
 Kā skūpst uz acīm. Kā želums.
 Tam vīram nav sievas, kas kopā sien
 Divas tuvības — tēvu un dēlu.

Un atkal zem spārniem pusnakts springst,
 No zemes kāpj nātru sīve.
 Kā salnas aizkostā pumpurā stingst
 Kailā bērniņā paaudžu dzīves.

Klusē nakts.

Starp mums runājot

Nemēģināsim sev iestāstīt,
Ka mums abiem viss priekšā.
Es jau raudzīju saliet jūru krūzītē.
Negāja iekšā.

Caur visiem «pret» viens tikko jaušams «par»
Kā tumsas blīvē tālas bākas stars.
Pār visiem «nē» viens mazs un nedrošs «jā»
Kā zāles stiebriņš kāpas kailumā.
Mēs acis aizveram uz nedziestošo «par»,
Ar saknēm piešus plēšam sīksto «jā»,
Bet pirksti asinīs, un kuhlās gaismas svars
Uz grūtiem plakstiem akmens smagumā.

Abrenes iela

No diviem lauvām ar kafijas kannu vairogā
Ej līdz pelēkam kaķim dzeltenā vējā —
Tur būs Abrenes iela, — ja pelēkais kaķis,
Protams, nebūs aizgājis savās darīšanās.

Ja kaķis būs aizgājis,
No diviem lauvām ar kafijas kannu vairogā
Ej līdz vīriem mistiski slīpiem
Un zvāriņiem dzeltenā vējā —
Tur būs Abrenes iela, ja vīri
Nebūs skaidrā un citur.

Ja viņi būs skaidrā,
No diviem lauvām ar kafijas kannu vairogā
Ej līdz pelēkām papelēm dzeltenā vējā.
(Šīs nevar aiziet.)
Tur būs Abrenes iela.

Ej pa ielu līdz galam, lai tevi —
dzeltenī pelēkā vējā —
noskata logi, kaķi un bluzonu pogas.
Lielu vajadzēs dūšu zem pogu
un logu
skatieniem taisni un neatkarīgi,
itin kā neviens uz tevi neskatītos,
klajumā iziet,
kur dzeltenās takas pa pelēkām vērmelēm vējā
izvedīs nemieru tavu, kurapēc gāji
Gar diviem lauvām ar kafijas kannu vairogā
Uz Abrenes ielu.

Zibsnis

Kā maza, mirklīga upe aizlokās čūska, un atkal
Sausums, un brūkleņu čemi, kas nule vēl bija krasts,
Vairs neatspīd melnā straumē ar īsu, sarkanu plaiksnu.
Sausums un bezelpas buls. Sausums un bezelpas sāpe.
(Čūska, es stādīju kokus simtiem — un nepaliku
Pie vienīgi viena dēla, lai nebūtu tevi jāsit.
Ko tu man neticēji?) Svešums starp mētru dvašu
Un mani — uz ēnas brīdi, ko pārslidošs mākonis met.
Un tad man ir piedots. Ir piedots tas spalgaiss zibsnis,
Bēgošās dzīvības baile.
Ko man tas zibsnis sāj?

Zvirbulešanas

Kad zvirbulis ābelē nekust nemaz,
Viņš ir gluži pēc pērnās lapas.
Cik ilgi lai lapa nekustas?
Un lapa jau āboltēns apaļš,
Tāds brūngans un pērnš, tāds aboltēns.
Cik ilgi lai āboltēns apaļš un lēns?
Sāk āboltēns spurināties,
Uz kautiņu kurināties.
Viens spurkšķis, un izrādās — ābelē nav
Ne ābolu bijis, ne lapu,
Un visi pazaru zvirbuļi jau
Tā plūcas, ka spalvas vien paput,
Un izteicieni, kas vaļā iet...
Nē, labāk taisīsim logu ciet!

Exegi monumentum

Vai maiguma? Vai mīlestības?
Vai ilgošanās? Ari ne.
Ja man kaut ko patiešām gribas,
Tad ieļekt Alekšupītē.

Lai stikli jaunās kurpes ārda
Un brunču mala slapa top. —
Par pašcieņu un labo vārdu
Ir pietiekami klapatots.

Ko tur tas garāmgājējs saka,
Man vairs nekādas daļas nav.
Kļūst pienene pa vējam traka,
Kad galva gluži balta jau.

Starp caura spaiņa melno žāvu
Un veca krēsla pederēm
Lai es kā pieminēklis stāvu
Šīm sadzīviskām nederēm.

Uz brīdi, protams, Alekšupīt.
Tu zini — tek un mainās viss.
Es baidos iedzīvoties šnupī,
Un zeķei valdziņš noiris.

Ne skandāla, ne nemirstības...
Mazlietiņ siltuma — to jā.
Ja man kaut ko patiešām gribas,
Tad ātrāk nokļūt viesnīcā.

No posta un mera
laikiem

Klusu, dēliņ, badi brauc.
Tie nav vilki, tie nav suņi,
Tie ir badu karakalpi,
Kas pa priekšu un pa pēdām
Badu melniem vāģiem kauc.

Badiem trejas pazodes,
Badiem treji sprandi,
Badi trejos taukos blīst,
Badi badu nepazīst.

Aiztek badu rīklēs piens.
Aiztek pakaļ govs.
Palielk ragi, palielk nagi,
Tos mums badi dos.

Ja tu klusu,
Ja tu klusu,
Ja tu klusiņš būsi, —
Dos.

Dzi, kā badu karakalpi
Priekšā kauc un pakaļ kauc,
Un pa vidu mēmos vāģos
Badi atgāzušies brauc.
Manu dēliņ...

Sunītis ir nesmuks.
Sunītis ir lempīgs.
Sunītis ir skumjš. —
Tāpēc, ka nesmuks.
Tāpēc, ka lempīgs.
Tāpēc, ka dumjš.

— Neesi muļķis! —
Sunīti māca,
Bet nemāca — kā.
Kā nebūt nesmukam?
Kā nebūt muļķim?
Šitā?
Vai — tā?

Bīriņu Ieva

Sienas gleznojums pamestā māja turpat
pie sanatorijas: ieejiet, apskatieties!

To ābolu ezītis adatās nes.
Bet Ādams uz galvas — kausā.
Pliks dupsis pār malu rēgojas
Un ezīša pukstos klausās.

Un Ieva plika un nestiepj vis
Pēc ābola daiļo roku.
Dievs atjēdzies — stādījis brandavu
Pirms atzīšanas koka.

Un aiztaupījis sev skandālu
Ar laukā sviežamām lamām.
Var Ādams un Ieva mūžīgi
Palikties Ēdenes namā,

Kur izsistos logos nātres kāpj,
Bet čūska ne tuvumā nenāk.
Pa trunošām grīdām aizelsus
Vējš netīras lupatas dzenā

Un saplēstas grāmatas pāršķirsta,
Un vienaldzīgs tālāk aizšņāc.
Un caurajā jumbā list debesis.
Ai, Latvijas debesis gaišās!

Tās apspīd Ādama plikumus
Un apglauda šķīsto Ievu.
Bet ābolu ezītis apēdīs pats
Un tencinās gudro Dievu.

Tauriņi un tauriņzieži

Ar tauriņiem tauriņzieži
Kā jau radi — satiekas bieži.
Ja kāds kādu paļā par apkārtskriešanu,
Kāds savukārt kādu par nekur-ne-iešanu,
Tad tikai aiz muguras.
(Neba acīs
Ies rada gabalam sliktu sacīt.)

Un kur gan šie viens bez otra dētos?
Kā aptenkotos?
Kā sadzirdētos?

Kā zinātu vīķis, ka
— Vai manu dieviņ! —
Dedestiņš vanagzirni dēļ savas sieviņas
Žņaudz otru nedēļu!
Šis gluži zils,
Bet dedestiņš arī kā migla dilst.

Un dedestiene?
Ko šī tostarp dara?
Tā bezkauņa amolam kaklā karas!
Par bērniem ne zinis — lai izaug par bandītiem!
Ai, skandāls!
Ai, tauriņiem nenoplandīties!

Un viss būtu ņēmis vēl ļaunāku galu,
Ja sieva ar izkapti grāvja malu
To pašu pusdienu nenopļāvusi
Un pelēkā zāļu deķītī krāvusi

Gan taisnos, gan netaisnos.
Kaislību vētra
Palēnām noplokas brūnaļas vēderā.
Vien tauriņiem nabagiem apbirst pa asarai
Sveiki, mīļie radini!
Līdz citai vasarai.

Pacienošanas

Pie mums — pustikumīgi pelēkiem —
Tik sprauns un eleganti melns
Ar pudeli un puķi azotē
Nāk Dieva provokators Velns.

Par Dievu anekdotes pikantas
Viņš, mūsu maizi ēdot, plēš.
Pie sevis skaita katru smieklīgu
Un katru ķecerību lēš.

Un neteiksim, ka mēs to nejaušam,
Mēs labi zinām, kas viņš ir,
Uz pašu ādas ilgi mācīti,
Kā provokators jāatšķir.

Bet konjaks viņam — īstais armēnis
Ar piecām zvaigznēm. Velns nav sīks.
Un patiesības labā jāatzīst,
Ka viņš vismaz nav garlaicīgs.

Kāds tāpat nodos. Un vēl nezināms,
Vai ellē maz tik slikti ies?
Kad būs zem katla uguns jāurda,
Viņš kaut kur citur ciemosies.

Ar pudeli un puķi azotē
Viņš anekdotes stāstīs. Jums.
Un pildīs Dieva melnos sarakstus
Pustikumīgais pelēkums.

Vēl viens sapnis izsapņots —
Nolikšu pie citiem plauktā
Un par sevi pasmiešos.

Kad man skumju vajadzēs,
Noņemšu no plaukta sapni
Un tos smieklus nopūtīšu nost.

Spoža sāpe uzdzirkstīs
Un no dienišķības acis
Sapņa gaismā izskalos.

Kā pēc karstām asarām
Vieglu sirdi uzelpojot,
Likšu sapni nost.

Kad es miršu, neapraudiet mani.
Zārka melnā, siltā bezgalībā
Atpūšos no savām šaurām sienām,
Atpūšas no rūgtām domām galva
Un no darba bezcerīga — rokas.

Kad es miršu, neapraudiet mani.
Salds ir miegs. Un pirmo reizi sapņos
Aizrestotu logu ēnas nekrīt.
Pirmo reizi noklausītājs slepens
Neskaita pa pukstam manu sirdi.

Kad es miršu, neapraudiet mani.
Ticība vairs nesit mani krustā.
Cerība vairs nevajā ar gaidām.
Vajātājiem izrāvusies doma.

Zārka plašumā es uzelpoju brīvi.
Kad es miršu, neapskaudiet mani.

Astras iela

Kur ozols, pacietības ģēnijs, nomet visu lieko,
Pat zarus miesīgos pa rūgtiem sprīžiem,
Līdz potītēm pa rudens lapām tiekos
Ar netraucētas vienatnības brīžiem.

Jo mašīnām jau smilšu ielas netīk.
Neko te nesagaidīs ilgu vājums.
Se tikai mana bērniņa nāk pretī
Un lapu klani rušina ar kāju.

Vien jāpieliecas — tad būs zīle rokā
Un ne pēc kā es vairāk netīkošu.
Kāds mednis paliks nezināmā kokā
Un rudās smiltīs — kāda sapņa spožums.

Oša lapa skrien kā suns,
Deguns zemē, aste gaisā.
Aizgājušai vasarai pēdas dzen.
Bērza lapa kūleņiem: «Velti pūlies! Velti.»
Kļavas lapa rāpus: «Neskrien!
Viņa nomirusi sen!»

Oša lapa skrien kā suns.
Kā var nomirt tas, ko mīl?
Kā var nomirt tava elpa?
Meklē, kamēr vējš vēl nes,
Kamēr pišķos nesairsti!

Oša lapa skrien kā suns.
Vasara ir viņas saimnieks,
Vasara ir viņas mūžs, un
Deguns zemē, aste gaisā.
Aizgājušai vasarai
Oša lapa pēdas dzen.
Tai, kas nomirusi sen.

Vidū nogalētas jūras
Akmens ģinst un akmens drūp.
Aizvien lēnāk dzirnas griežas.
Aizvien lēnāk malums kūp.

Melnā čūska nogurusi —
Tiem kungiemi gala nav...
Vai no rūgtu miltu mālēs,
Vai no gadiem sirmums tavš?

Vai no bezcerīga darba?
Nenāk nāve atpestīt.
Pati jūra nomirusi,
Viļņi irst un pīšļos krīt.

Nemirstami bargi kungi,
Nemirstams vēl čūskas naidš.
Dienu nakti vidū nāves
Aizsavilkšus dzirnas vaid.

Es mācos uzvesties — un zināms progress jaušams,
Jo sveši bērni man vairs nepieglaužas.

Es mācos cītīgi, un ir jau panākts,
Ka suņi nebāž purnus plaukstā manā.

Es sāku uzvesties. Bez smīna šķība
Jau mani pacieš dāmu sabiedrība.

Patiešām uzvedos — kad arī es pie galda,
Ar pūlēm kompānija žāvas valda.

Uz priekšu vien — pa mācēšanai sīkai,
Un, zārkā gulēdams, mans līķis pieklājīgais

Es ceru — neizgāzīsies?

Jauna liepa un es

Jaunā liepa un es (katrā rokā pa
tīkliņam, pilnam, ka rokas griež
nost), un laid mani garām, jaunā
liepa, — tu redzi, nav laika un
sāp, un smagi, un trotuārs mel-
nā dulķī, un dulķis no debe-
sīm smīlā, un riteņi dulķi
un smirdoņu šķaida, un kājas
jau slapjas,
un laid, ka tev saka, man novilkta ro-
kas, un redzu jau, protams, jā, kā-
du mirdzumu, zvēroti apa-
ļu lāsi ik pumpura galā
no slapjdraņķa taisi un turi,
un, jā taču, saprotu, ko tu
man stāsti par saņemšanos un
virsmas spraigumiem, jā,
ko tas prasa — ik pumpura galā pa
lāsei, un pumpuru tūkstošiem...
laid, ka tev saka, tu esi jau-
na, tev laikam zari vēl nesāp
no tiem gaisīgajiem spraigumiem kat-
rā lāsē, un piedod: to svinu,
kas stāvus dzen zemē, un debe-
si plecos tāpat tev jānes,
bet tu esi jauna, tev zari vēl nesāp
un tīkliņā saplēsta ola
neiztek — un kāda tur dzejnie-
ce! — nestāsti niekus, smagi, ka
rokas griež nost tie tīkliņi, laid,

lai nekliedzu kliegšus, ka šķīstošā žur-
ga, ko sētnieks uz saknēm tev šķū-
rē, — ir sāls, un tev neizplaukt, lie-
pa, un velti, un velti (kā vel-
ti es kliegtu — ko var dzejnieki
sakliegt?) pa apaļai lāsei ik
sarkanā pumpurā...
laid, mani bērni uz pusdienām gaida,
un kājas jau slapjas, un sāp.

Pati īsākā nakts

Zīlīte klauvē pie loga,
Un nav man, ko viņai iedot.
Tukša roka.
Rūts ledus ziedos,
Kas nenesīs augli.

Ziedos?
Stieplu dzelkšņainās strīpās.

Silta dzīvība klauvē
Pie manas nabadzības.

Diena kā krūze līdz malām
Līst pāri naksnīgos vārdos.
Nu varu ar tevi parunāt
Divu blāzmu pusvirus vārtos.

Nu varu ar tevi parunāt
Pavisam no sirds — jo tevis nav klāt.

Vārdu paslēpes, vārdu bēgums,
Vai notveršu pateikt to vienu?
Kā naža asmenis zils un spīvs
Mirkliis starp dienu un dienu.

Kā naža asmenis zils un spīvs
Pār vairīgo vietu, kuru nav brīv.

Ne tev uzminēt, ne tev zināt,
Kas palicis nepasacīts.
Tie pusvirus vārti aizcērtas ciet
Ar lecošu sauli acīs.

Tie pusvirus vārti aizcērtas ciet,
Lai rasotā dārzā balts klusums zied.

Tukša piedurkne plīvo,
Iekšā niez bijusī roka.
Vecums nogriezis mīlestību.
Atstājis vārda mokas.

Sklerozā gurdumā doma
Pa atmiņu šūplādēm vandās.
Dzeja ap mīlestību —
Tukša piedurkne plandās.

Zirgskābene

Visu garu vasaru
Vara grašus krāja,
Siksti, sūri taupīja,
Vējā spodrināja.

Nu spoži sarkanus
Riekšavām šķaida...
Vai, manu skābenīt,
Kas tā ziemu gaida?

Plikšalā stāvēsi
Viena kā pirkstiņš.
Par ko sniega seģeni
No mākoņa pirsīsi?

Kur ņemsi kupenu
Vecumdienās tīties?
īsa rudens mirkļa dēļ
Šitā izšķaidīties...

Vējš durvju spraugā smilkst,
Es viņu ielaidīšu.
Ap neredzamiem pleciem
Siltu drānu tīšu.
Ar karstu kumelīšu tvaikiem padzirdīšu,
Ar medus smaržu cienāšu,
Un ilgi
Mēs abi klusēsim par savām kļaidu gaitām
Starp kūtriem cilvēkiem un resnām mākoņaitām,
Kas ne ar blējienu mūs nepagodināja.
(Ai, pagaidi, es krāsni aizdarīšu.
Lai uguns neierauj.
Tik spīvi uguns rauj,
Tik karsti vilina.)
Un atkal klusēsim,
Līdz redzēšu — tā drāna guļ uz grīdas.
Viņš projām gājis.

Kupenās no rīta
Līklokus mirdzēs mazas māllēpītes
Kā zelta naudiņas.
Vējš samaksājis.

Tuksnesi

Vai man nebija bēdu gana,
Ka to vēl vienu plecos kraut?
Vējš satrinis kupenas nažu nažos,
Pats sagriezis kājas,
Pats tuksnesī raud.

Un neiestāstīsi sirdij: lai pāraud.
Ko skrēja?
Ko trina?
Ko sagriezās pats?
Un kas man par daļu?

Bet mākoņu plāvā
Virš tuksneša saules acs
Tik cieta pret kupenās kņūpošo vēju
Ne stariņa mierināt...

Ko es te skrēju?
Man sacīja: nedzenies, neķer vēju.
Un te nu viņš elso kā bērna moka.

Var pieliekties, noglaudīt.

Cik sāpīgi roka tukšumā slīd,
Kā vienmēr tukšumā
Mana roka.

Vasarnieki

Mums pārdots kādas dzimtas mūžs.
No laba prāta pārdots.
Ar visām mielēm. Līdz pat melnai
Striķa domai vecos ārdos.

Ar stikla šķembām, atvēztām
No katras zemes pēdas,
Un vēju, kas pa naktīm laiza
Satrupuša nama rētas,

Ar sūrām, sūrām nezālēm,
Kas senos soļus aizzeļ.
Kā skrandu vīkšķis nātru cerā
Pamesta mums dzimtas raize.

Mums pārdots kādas dzimtas naidis.
Mēs nepirkām — bet pārdots.
Ik solim līdzī zagļa gaitā
Apgānot un ārdot.

Un pastarp pūķa zobi aug
Ar sīkstiem gāršu kārniem.
Ne ravedamiem neizravēt.
Tā mēs atpūšamies.

Velna gurķis

Tukša kā tas velna gurķis
Ietek diena — iztek ārā,
Ietek nakts un iztek ārā,
Ieskrien vējš un izskrien ārā
Iekšā nepaliek nekas,
Dobums plīks un adatas.

Sausa kā tas velna gurķis.
Citi — tie var ieiēt sevī,
Skaistas jūtas atrast sevī,
Gudras domas uziet sevī.
Gurķim sevī nav nekas,
Tukšums vien un adatas.

Pagājusi kā tas gurķis.
Ziedēšanas laiks ir bijis,
Briedēšanas laiks ir bijis,
Izsēšanās laiks ir bijis,
Izbijis un vairs nekas.

Gurķim dzeloņstiepļu žog
Nu ir miers un adatas.

Tas laiks, kad bērni staigā ar kļavu ziediem rokās
Un saskatās, un sasmidās, un bērniem kaut kas zināms,
Un pūkains sauleszaķis pa bērza skaru nokāpj
To apslēpto starp bērniem un ziediem izdibināt.

Tas pats, kad mātes rindā pēc redīsiem stāv rimti
Un neuzsprēgā īgnums par zemē sviestu laiku,
Kad nerūp slapjas kājas un neuzvilkti cimdi,
No ziemas rūpēm atkusis, kad uzelpot var maigums.

Kad tētis nāk ar narcisēm kā ozols nokaunējies
Par kuslo salātzaļumu ap rēpuļainiem zariem,
Kad mīlīgs laiskums uznācis visnegantākiem vējiem
Un peļķes padevīgi žūst zem dienasvidus stariem.

Pār nerimtīgo pilsētu tas spožā miera laiks,
Bez plankumiem un grumbām kad vecās saules vaigs.

Ai nē, tajā stiklā es neskatos,
Neko labu tur neieraudzīt!
Šaržs, ko man veltī spogulis,
Vairs nekādi nav draudzīgs.

Un zūdīties? Rūgtā modrībā
Pārskaitīt mūža pēdas?
Lai sirmuma migla žēlīgi
Piesedz vakara bēdas.

Lai saule, kā saulei pienākas, riet.
Cik vēl gaismas, ar gudru ziņu
Es mazbērnu acīs lūkojos:
Tavu mīlīgu vecmāmiņu!

Kā dusmīgs kumeļš ciklamēna
Auis atglaudusi,
Trīs nedēļas ar mani naidā,
Neraugās uz manu pusi.

Vien sīki zelta zobīņi
Piktām dzirkstīm šķiļas.
Kas meklēs viņas draudzību,
Tam rūgti jāpieviļas.

Es nemeklēju veltīgi —
Lai ir pēc puķes prāta,
Un arī zobos neskatos,
Jo laipni dāvināta.

Tāpat jau ātri vītums nāks
Ar noliekšanos žēlu.
Es apglaudīšu. I^iedošu.
Un neteikšu — par vēlu.

Jo iesākumā bija vārds,
Un, re, — no vārda bail.
Viens pēkšņi ņems un pasacīs:
— Karalis ir kails.

Viens sacīs. Otrs sapratīs.
Un trešais darīt sāks,
Un pāri plikai godībai
Pastardiena nāks.

No pašas nāves izsprukt var,
No vārda it nekur.
Kā tu bez vārda pateiksi,
Lai viņi mutes tur?

Bij šonakt mana liepa zvaigzni noķērusi
Un stāvēja kā bērns ar sniegpārslīņu plaukstā,
Ne elpot neuzdrīkstoties. Un, liepu žēlodama,
Tā zvaigzne vien uz pašu rīta pusi,
Jau gaismai svīstot, izkusa un klusi
Kā laimes asara pa lapām noritēja.

Nu balta pīpene zem liepas uzplaukusi.

Uz baltas papīra lapas
Kā zilītes pēdas sniegā
Manas rindas.

Zilītei labi —
Vai gājusi krustu
Vai šķērsu,
Pēdas nokusīs.
Aizsnigs.

Man neaizsnigs.
Katru rindu —
Vai kluptu vai klibu glabās
Balts papīrs.

Un balti prāti
Mani tiesās
Vēl ilgi pēc nāves.

Ai, viegli smaida dzirkstij lekt
Tais viendienīgās skaidās,
Bet vecie salmi baidās degt,
Ar baltu liesmu baidās.

Gan dilstošs mēness spožāk spīd,
Gan karstāk salmi vecie,
Bet velti māņu uguns krīt
Uz sirmo jumtu pleciem.

Tik pierasts savu namu segt,
Ka aizlaikus jau zini —
Tie vecie salmi nedrīkst degt
Un nedegs. Nemēģini.

Kāds bērzs ir paplaucis,
Un kāda kļava zied,
Un savās darīšanās cielaviņa iet,
Un tas ir viss, kas var ar mani notikt.

Tā, plakstiem pievērtiem,
Es samelojos sev
Un esmu laimīga
Tik ļoti, ļoti.

KOMENTĀRI

Otrajā sējumā ievietoti izlases «Kamola tinēja» jaunie darbi, pēdējais krājums «Dzeltu laiks» un periodikā vai rokrakstos palikušie dzejoļi.

Periodikas un pirmpublicējumu nodaļa iepazīstina ar 50. gadu vidū rakstītiem un «Zemes siltumā» neievietotiem darbiem, pirmajām gaišredzīgajām atskārsēm, kas nobriest 60.-80. gados un padara V. Belševicas dzeju par konsekvēntāko pretestības saucēja balsi. Te ir ārpus krājumiem atstātais visā dzejnieces mūža garumā, arī žanri un ievirzes, kas patālākas viņas dzejas galvenajam kodolam: dziesmu teksti un dziesmiņas, humors un epizodiska, bet visai strupa un kodīga satīra, G. Pieša kinofilmam «Zemes atmiņa» rakstītie teksti (kas turklāt ir laba dzeja); publicēti pēdējie dzejoļi, kas tapuši līdz 1985. gadam un viens - 1995. gadā.

Tāpat kā citiem tā laika «neērtajiem» dzejniekiem, arī V. Belševicai laika posms starp dzejoļa tapšanu un publikāciju periodikā un/vai grāmatā dažkārt ir ļoti ilgs (ne tāpēc, ka autore negribētu darbu laist atklātībā). Tā «Pēckara motīvs: Rūjiena» uzrakstīts 1967. g., krieviski atdzejots un publicēts 1969. g., latviski publicēts 1980. g. (Dzejas dienā) un 1981. g. (izlasē). Pie «Dzeltu laika» vēsturiskā cikla «Laika raksti» dzejniece strādājusi galvenokārt 1984.-1986. g., bet tā senāk datētie dzejoļi ir «Kūp miglas vaga klinšu artā...» (1963. g.; pirmpublicācija Saldus rajona laikrakstā *Padomju Zeme*, kura literārās lappuses veido V. Ancītis) un «Gada bilance...» (1967. g., tātad «Indriķa...» tapšanas laiks un emocionālais vilnis; pirmpublicācija «Dzeltu

laikā»). Pieminu šos faktus, lai pievērstu lasītāju uzmanību tam, cik dažkārt daiļrunīgi ir sausi skaitļi.

Otrā sējuma komentāri izkārtoti tāpat kā pirmajā sējumā: dzejoļa sarakstīšanas laiks, pirmpublicējums, atdzejojumi citās valodās. Tehnisku iemeslu pēc slāvu, gruzīnu u.c. alfabēts transliterēts latīņu burtiem un latīņu alfabētā nav atveidotas vairākas diakritiskās zīmes.

Vizmas Belševicas dzejoļu grāmatas citās valodās

Armēņu:

Капуйт **амар** [Zilā vasara]. Erevāna: Aiastan, 1970. Atdz. V. Babajans.

Baltkrievu:

Белы алень. Минск: Маг. лит., 1985. Atdz. V. Sjomuha.

Dāņu:

Kaerlighed, simpelthen. Arhus: Husets Forlag, 1992. Atdz. Pouis Borums, Juris Kronbergs.

Islandiešu:

Hafid brennur. ODR, 1994. Atdz. Hrafn Andres Hardarson.

Krievu:

Тепло земное. Москва, 1960. Atdz. V. Tušnova.

Стихи о соловьином инфаркте. Москва: Художественная литература, 1969. Ļ. Osipovas priekšv, atdz. vairāki autori.

Апрельский дождь. Москва: Художественная литература, 1978. Ulda Bērziņa priekšv, atdz. vairāki autori.

Узоры старника. Москва: Советский писатель, 1985. Atdz. T. Gluškova.

Norvēģu :

Den hvite gjemselen. Oslo: Solum Forlag, 1996. Atdz. Odd Abrahamsen, Anette Brunovskis.

Zviedru:

Naktergalars infarkt. Bromma: Fripress Bokforlag, 1980. Sakārt, un atdz. J. Kronbergs, J. Kronberga apcere.

Tidens oga. Bromma: Fripress Bokforlag, 1987. Sakārt., tulk. un pēcv. Juris Kronbergs.

Karlek, belt enkelt. Stockholm: Natur och Kultur, 1992. Atdz. un pēcv. Juris Kronbergs, priekšv. Birgitta Trotzig.

Havet brinner. Stockholm: Natur och Kultur, 1995. Atdz., koment. un pēcv. sarakst. Juris Kronbergs.

Копкрājumi un antoloģijas

Angļu:

Amberland. Rīga: Liesma, 1967. Sakārt. J. Anerauds.

Contemporary Latvian Poetry. Iowa City: University of Iowa Press, 1984. Sakārt. Ināra Cedriņa.

Shifting Borders. East European Poetries of the Eighties. Rutherford, Madison, Teaneck: Fairleigh Dickinson University Press, 1993. V. Belševicas dzejoļi A. Stahnkes atdz.

Baltkrievu:

Латышская савецкая паэзия, Минск, 1985.

Прыйдзи, стваральны дух. Минск: Маг, лит., 1986. [No vācu, austriešu, poļu, latviešu lirikas.] Atdz. V. Sjomuha.

Gruzīnu:

Latviis sabčota poēzija [Padomju Latvijas dzeja]. Tbilisi: Literatūra da helovņeba, 1967.

Latviis sabčota poēzija. Tbilisi, 1986.

Islandiešu:

Kringum husid laedast vegprestarnir. Letur, 1977. Sast. un atdz. Einars Bragi.

Krievu:

Антология латышской поэзии. В 2-х т. М.-Л: Гослитиздат, 1959. Sast. A. Vējāns, V. Rūja. J. Sudrabkalna priekšv.

Дух беспокойства. Двадцать латышских поэтов. Пермь: Пермское кн. изд., 1967. Sast. S. Gincs un A. Domņins.

Советская поэзия XX века, т. 2 (Б-ка всемирной литературы). Москва, 1977.

Избранные страницы 1939-1979. В 2-х т. Т. 2. — Москва: Известия, 1978.

Поэзия Великой Отечественной войны и антифашистского сопротивления. Москва: Художественная литература, 1980.

Современная латышская поэзия в 2-х т. Рига: Лиесма, 1984. Sast. un priekšv. sarakst. I. Auziņš.

В вечно созвучии. Сборник стихов русских и латышских поэтов. Москва: Современник, 1985. Sast. Ļ. Osipova.

Родные нивы. Сов. поэзия. Москва: Художественная литература, 1986. Sast. N. Staršinovs.

Избранные страницы. В 2-х т. Т. 2. Поэзия. Москва: Известия, 1989.

Lietuviešu:

Vārpai. Latvijā poēzija. Vilnius: Vaga, 1968. Sakārt. Daina Avotiņa, Vitauts Ļūdēns. Imanta Auziņa ievads. V. Bei sevi cu atdz. J. Vaičūnaite.

Rostovaite Tatjana. Su dešimtāja mūza. Vilnius: Vaga, 1981. Saturā: V. Belševicas dzejoļi T. Rostovaites atdz.

Moldāvu:

Поець летонь. Кишинэу: Картя Молдовеняске, 1971. Atdz. Viktors Teleuke.

Поець летонь. Кишинэу: Лит. артистикэ, 1983. Sakārt, un atdz. Viktors Teleuke.

Norvēģu:

Uten svaner, uten sne. Oslo, 1986. Tulk. Odd Abrahamsen un Juris Kronbergs.

Poļu:

Żorze nad Dzwina. Lotewskie wiersze wybrane. Warszawa, 1972. Sakārt. L. Levins.

Rumāņu:

Poeti letoni contemporani. Bucuresti: Editura univers, 1987. Atdz. Jons Kovači un Tudors George. Jona Kovači ievads. V. Belševicas dzeju atdz. J. Kovači.

Ungāru:

Csillagok orāja. Budapest: Europa konyvkiado, 1980. Sakārt. L. Kardoss.

Vācu:

Lettische Lyrik. Memmingen: M. Dietrich Verlag, 1983. Sakārt, un atdz. Edīte Zuzena-Metuzāle.

Tā ir V. Belševicas pirmā dzejas izlase; iznāk uz dzejnieces 50 gadu jubileju — 1981. gadā, izd. «Liesma»; metiens 16 000 eks., redaktors J. Sirmbārdis.

No krājuma «Zemes siltums» izlasē ir 7 darbi, no «Jūra deg» — 32 (no poēmas «Prometeja kļiedziens» III nodaļa ar virsr. «Prometejs runā ar ērgli»); no «Gadu gredzeniem» — 52; krājuma «Madarās» dzejoļi — visi; klāt nākuši 35 jauni darbi. Izlasē nav bijis iespējams ievietot visvairāk kritizētās «Gadu gredzenu» virsotnes — «Latvijas vēstures motīvs: Vecrīga» un «Indriķa Latvieša piezīmes...», toties te publicēti divi citi spoži un dumpīgi 60. gadu dzejoļi: «Pēckara motīvs: Rūjiena» un «Mana aizmūžu māte vālodze...».

Rakstos nodaļā «Kamola tinēja» ievietoti tikai iepriekšējās grāmatās nepublicētie darbi. Izņēmums ir «Madaru» dzejoļi «Dziesmas dziedāšana» («Madarās» bez virsr. — «Mazs putniņš vēsta pasaulei...») un «Dziesmas aizmigšana», kas «Kamola tinējā» veido ciklu kopā ar jaunu darbu «Dziesmas gaidīšana»; tāpat arī «Ieva izlaiž zaļus, asus nagus...» un «Lakstīgala tumsu pātagoja...», kas «Kamola tinējā» ir dzejoļa «Ievas trīsvienība» 1. un 3. daļa.

Recenzijas: *G. Dombrovska*. «Nu mans kamols ir gadiem biezs». — *Cīņa*, 1981, 23. maijā; *I. Čaklā*. Dzīvot cilvēka cieņīgu dzīvi. — *Lit, un Māksla*, 1981, 12. jūn.; *M. Lasmanis*. Istie vārdi. — *Jaunā Gaita*, nr. 142 (1983). R. Ādmīdiņa raksts ««Pārsāpētās dzejas» dzimšana un atdzimšana» (*Karogs*, 1981, nr. 5) nav recenzija par izlasi, bet mēģinājums vērtēt dzejnieces daiļrades ceļu. Padomju oficiālās kritikas garā autors pārmet dzejniecei atraušanos no dzīves, tās tumšo pušu izcelšanu un individuālismu: «Kādas tad izveidojušās dzīves un dzejas tēla savstarpējās attiecības Vizmas Belševicas dzejā? Par atrautību viennozīmīgi runāt nevar: Belševica jūtīgi uztver dažādas dzīves negācijas, emocionāli vēršas pret tām, cenšas pārvarēt pesimistiskas noskaņas. Viņa gan šodienā, gan pagātnē ielūkojas, lai meklētu gaismas un tumsas cīņu. Taču šī ielūkošanās dažkārt ir vienpusīga: viņa meklē un atrod tikai tos momentus, kas lirikas varoņa — vientuļnieka oreolu padara vēl spožāku... Ikdienas pelēcības nicināšana pārvēršas par individuā-

lismu, kas dzejas valodā skan suģestējoši, jo Vizma Belševica ir patiesi talantīga dzejniece, kā tas ne vienu reizi vien mūsu kritikā ir plaši un argumentēti atzīmēts.»

I. Čaklā V. Belševicas vietu latviešu dzejā raksturo tā: «Kad sakām «mūsu dzejas uzplaukums sešdesmitajos gados», tad teiciena saturā līdzās Ojāra Vācieša, Imanta Auziņa, Imanta Ziedoņa un citu vārdiem neizbēgami iekļaujas arī Vizmas Belševicas spriegā dzeja krājumos «Jūra deg» .. un «Gadu gredzeni».. Kad atkāpjamies vēl tālāk pagātnē — pie literāras atdzimšanas piecdesmito gadu otrajā pusē, tad blakus O. Vācieša «Ugunīs» un A. Skalbes «Sūrābelei» kā vienu no toreiz dabai un individuālajai dvēselei tuvāk pienākušiem atceramies Belševicas «Zemes siltumu».. Kad meklējam centra vērtības septiņdesmito gadu dzejas stilu un koncepciju dažādībā, atkal apstāsimies pie Belševicas «Madarās».. Viņa nav rakstījusi daudz.. Un tomēr, arī maz rakstīdama, reti publicēdamās un ļaudama palaikam lasošajai un rakstošajai sabiedrībai par sevi piemirst un noticēt, ka ar savu Pegaziņu «mēs kaunīgi kopjamies projām No tās šosejas, kur spārnoti Pegazi globālām fantāzijām atsperas», Vizma Belševica vairāk nekā divdesmit gadus ir uzturējusi dzejā dzīvu, garīgi aktīvu un jebūtisku personību.»

M. Lasmanis pievēršas dzejnieces valodas bagātībai un tam, kā viņa dzejā prot izmantot parastu, prozaisku vārdu: «Kā reti kāds — dzejniece ir spītīgi neatlaidīga īstā vārda, pārdzīvotajam un izjustajam visatbilstošākā tēla meklētāja. Viņas valoda ir ļoti svaiga, bet ne tādēļ, ka tajā būtu daudz neparastu vārdu. Gluži otrādi, tās leksika un frazeoloģija ir drīzāk vienkāršai, bet vitālai un nepiesārņotai tautas valodai tuva. Svaiguma sajūtu tai nedod izmeklēti un skaisti vārdi, to dod vārdi īstā vietā.»

«Melnais laiks» («Ne jau zaļums, tikai attāla nojausma gaisā...») 1971, 29. okt; *Lit, un Māksla*, 1977, 1. jūl. «Gadu gredzenos» virsr. noņemts pēc cenzūras pieprasījuma.

Tulk.: krievu 1978; vācu 1983; 1996 (*Frankfurter Allgemeine*, 17. apr.); baltkrievu 1985; zviedru 1987; 1995; dāņu 1992; islandiešu 1994.

«Redzi nu, pērnā lapa, tu karājies svešā zarā» 1978, 25. sept.

Tulk.: krievu 1981 (*Daugava*, nr. 5); 1985 (*V večnom sozvučiji*); 1985.

«To leno griešanas ap savu asi...» 1976, 23. sept.; Dzejas diena 1977.

Tulk.: krievu 1978; zviedru 1992.

Atbildi negaidot. 1977, 17. maijā; Lit. un Māksla, 1977, 1. jūl.

Tulk.: krievu 1980 (Daugava, nr. 9); 1985; baltkrievu 1985.

Dziesmas gaidīšana. 1974, 20. martā; Karogs, 1978, nr. 4.

Tulk.: krievu 1978; 1985; baltkrievu 1985.

Dziesmas dziedāšana. 1972, 13. jūL; Madarās» bez virsr. («Mazs putniņš vēsta pasaulei...»).

Tulk.: krievu 1978.

Dziesmas aizmigšana. 1969, 18. maijā; «Madarās», 1976.

Tulk.: krievu 1978 (Daugava, nr. 3); 1978; 1985 (V večnom sozvučiji); baltkrievu 1983 (Braterstva); 1985; angļu 1982 (Literature Today, nr. 1).

Kūlas vijumi. 1979, 16. sept.; Lit. un Māksla, 1980, 25. jūl.; Jaunā Gaita, nr. 146 (1983).

Tulk.: krievu 1981 (Daugava, nr. 5); 1984; 1985.

Atzīšanas krūms. 1973, 27. apr.; Karogs, 1978, nr. 4.

Tulk.: krievu 1978.

Pēckara motīvs: Rūjiēna. 1967, 29. sept.; Dzejas diena 1980.

Tulk.: krievu 1969; 1978; 1980 (Poēzija Veļikoj Otečestvennoi voini i antifašistskogo soprotivļeņija); lietuviešu 1979 (Literatūra ir menas, nr. 49); slovāku 1980 (Verše proti smrti, Bratislava); poļu 1981 (Strofy o walcie i braterstwie, Warszawa); zviedru 1981 (Artes, nr. 3); 1987; 1995; vācu 1983; baltkrievu 1985; norvēģu 1986; dāņu 1992; islandiešu 1994.

Ievas trīs vienība

«Ieva izlaiž zaļus, asus nagus...» 1973, 10. apr.; «Madarās», 1976.

Tulk.: krievu 1978; lietuviešu 1979 (Literatūra ir menas, nr. 49).

«Un tad lai pār mani nāk ievziedu aukstums...» 1970, 10. maijā; Rosme, 1978, nr. 4; Jaunā Gaita, 1981, nr. 2 (133).

Tulk.: krievu 1978; lietuviešu 1979 (Literatūra ir menas, nr. 49); baltkrievu 1985.

«Lakstīgala tumsu patagoja...» 1973, 25. maijā; «Madarās», 1976.

Tulk.: krievu 1978; baltkrievu 1985.

Ziedprātība. 1972, 10. febr.

Tulk.: krievu 1981 (Daugava, nr. 5); 1985.

Austrumu motīvs: pilsētas dzimšana. 1976, 19. febr.; Dzejas diena 1977 ar virsr. «Austrumu pilsētas».

Tulk.: krievu 1978 (Daugava, nr. 3); 1978, 1985; zviedru 1981 (Artes, nr. 3); 1987; 1995; norvēģu 1986; 1992 (Ergo, nr. 3); dāņu 1992.

Vējaķsala. 1974, 16. martā; Dzejas diena 1980 bez virsr. («Tas bija bezcerīgi jau no sākta gala...»).

Tulk.: krievu 1978.

«Tad es apstājos pēkšņi...» 1973, 2. jūl.; Liesma, 1978, nr. 9.

Tulk.: krievu 1978; baltkrievu 1985.

It kā būtu. 1976, 21. sept.; Lit. un Māksla, 1977, 1. jūl.

1905. gada motīvs: pļauja. 1978, 31. dec; Dzejas diena 1980.

Tulk.: krievu 1985, zviedru 1987; 1995.

Praktiski padomi. 1977, 13. okt; Pad. Latv. Sieviete, 1978, nr. 9.

Tulk.: baltkrievu 1985; krievu 1985 (Daugava, nr. 2); 1985; rumāņu 1987; bulgāru 1988 (Panorama-88).

Mēs ar kumeļu. 1972, 4. okt.; Lit. un Māksla, 1977, 1. jūl.

Tulk.: krievu 1981 (Daugava, nr. 5); 1985; poļu 1995 (Tytul, nr. 1, Gdansk).

«Visi koki Dieva doti...» 1972. g.; Liesma, 1978, nr. 4.

Mīļvārdiņš. 1977, 8. okt.; Karogs, 1978, nr. 4.

«Par saknēm būt...» 1977, 9. okt; Karogs, 1978, nr. 4.

Tulk.: krievu 1985 (Daugava, nr. 2); 1985; zviedru 1987; 1995; vācu 1995 (Frankfurter Allgemeine, 21. dec).

«Mana aizmūžu māte vālodze...» 1968, 6. jūl.; Lit. un Māksla, 1968, 24. aug.

Tulk.: krievu 1978; 1984; 1985.

Jumītis. 1976, 13. sept.; Dzejas diena 1977.

Tulk.: krievu 1978.

Ūdensvīrs. 1977, 9. okt.; Karogs, 1978, nr. 4.

Tulk.: krievu 1983 (Daugava, nr. 9); 1985.

Atlantīdas gals un sākums. 1978, 6. okt.; Draugs. 1979, nr. 3. Velītis dzejniekam Uldim Bērziņam.

Tulk.: krievu 1981 (Družba narodov, nr. 3); 1985; moldāvu 1983.

Krustojums. 1978, 9. janv.

Tulk.: krievu 1982 (Daugava, nr. 10); 1985.

«Laiks dzīvot un laiks mirt...» 1977, 8. okt.; Lit. un Māksla, 1980, 25. jūl.; Jaunā Gaita, 1981, nr. 2 (133).

Tulk.: baltkrievu 1985 (Latiškaja saveckaja paezija); 1985; krievu 1985; igauņu 1987.

Tā sieva. 1973, 2. apr.; Karogs, 1978, nr. 4.

Tulk.: krievu 1978; angļu 1984; baltkrievu 1985.

Kamola tinēja. 1979, 3. maijā; Lit. un Māksla, 1980, 25. jūl.; Jaunā Gaita, 1981, nr. 2. (133).

Tulk.: krievu 1981 (Daugava, nr. 5); 1984; 1985; vācu 1983; baltkrievu 1985; poļu 1995 (Tytuł, nr. 1, Gdansk).

Pateicība. 1977, 10. apr.; Pad. Latv. Sieviete, 1977, nr. 9.

Tulk.: krievu 1985.

«Tai lāsē, kas, vasaru aiznesot...» 1979, 12. apr.; Raiņa dzējas dienas 1979 (Programma).

Tulk.: krievu 1981 (Daugava, nr. 5); 1985.

«Tu mani neredzēsi vairs...» 1977, 6. okt.; Karogs, 1978, nr. 4.

Tulk.: baltkrievu 1985; krievu 1985 (Daugava, nr. 2); 1985; zviedru 1992; norvēģu 1996.

Kailsals. 1977, 29. nov.; Liesma, 1978, nr. 4.

Tulk.: krievu 1982 (Daugava, nr. 10); baltkrievu 1985; zviedru 1992.

Bēdu rozis. 1979, 12. janv.

Tulk.: krievu 1981 (Daugava, nr. 5); baltkrievu 1985; 1986.

Ozoli. 1972, 19. janv.; Lit. un Māksla, 1977, 1. jūl.

Tulk.: krievu 1978; 1984; baltkrievu 1985; 1986.

Nakts atkāpes. 1978, 20. okt.; Lit. un Māksla, 1979, 16. martā.

Tulk.: krievu 1980 (Daugava, nr. 9); 1985; angļu 1984; zviedru 1987; 1995; dāņu 1992.

V. Belševicas pēdējais dzejas krājums iznāk 1987. g. izd. «Liesma»; metiens 16 000 eks., redaktors J. Sirmbārdis. Tā ir pirmā V. Belševicas grāmata, kuru kārtojot viņai nav jādodomā, vai to vai citu dzejoli izdosies publicēt vai ne.

Recenzijas: R. *Ādmidiņš*. Kāds ir šis laiks? — Karogs, 1987, nr. 11; I. *Čaklā*. Mūža pieraksti. — Lit. un Māksla, 1988, 18. martā; A. *Kubuliņa*. Būtisks mezgls sievietes un tautas likteni. — Skolotāju Avīze, 1988, 25. maijā; M. *Lasmanis*. Melnā sirdsgruzde un baltais klusums. — Jaunā Gaita, nr. 175 (1989); / . *Mackova*. Acu vārtos dvēsele. — Grām.: Mūžīgie jautājumi. R.: Liesma, 1989, 96.-114. lpp.

Tā ir arī pirmā V. Belševicas dzejoļu grāmata, par kuru Latvijas recenzenti runā bez iz vai rības un noklusējumiem, neapejot neskaramos jautājumus. A. Kubuliņa grāmatas vietu latviešu literatūrā raksturo tā: ««Dzelte laiks» ir — pēc Raiņa, Plūdoņa — lirikā nebijusi spēcīga mūsu tautas patiesi traģiskā likteņa grāmata. Krājums, kurā tiešām organiski un mākslinieciski precīzi savīts gan personiskais, gan sabiedriskais cēloņu-sequ pinumā, gaitā. «Laika raksti» nav kompozicionāli atdalāmi, tiem ir savs noteikts uzdevums — likt asāk atskārst kultūras satīstību un varas attīstību, atgādināt un izsmailināt gan analogijas, gan šobrīd jau nobirušās zieda drīksnas. Teiksim, sētas tēls «zieda un cirvja strīdā» atsedz dziļāku tautas posta, ievainojuma pakāpi nekā otrajā daļā, t.i., «laika rakstos», — bet tikai uz pēdējo fona ģiežama cirtiena īstenā bīstamība, traģisms mūsdienās.»

J. Mackova recenzijas centrā patur V. Belševicai tik būtisko gara un varas opozīciju un liriskā «es» raksturu: «Šīs dvēseles stihija nav vis līdzsvarot, turēties uz «zelta vidusceļa», bet gan iet visā līdz galam. V. Belševicas liriskajam «es», no vienas puses, raksturīgs ārkārtīgs dvēseles jūtīgums, trauslums, līdzvibrēšanas spēja — asaras var ritēt no vismazākā dvēseles ietrīsējuma, otram līdz i sāpot, — bet, no otras puses, šai liriskajai patībai piemīt milzīgs gara stiprums, izaicinošs, pat vīrišķīgs, un vara no šīm acīm neizcirtis ne mazāko asariņu.» Un par ciklu «Laika raksti»: «Ja tā nebūtu mūsu vēsture, ciklu varētu vērtēt kā savdabīgu literāru eksperimentu — cik daudz

var atņemt tautai, cilvēkam, lai viņi spētu sevi saglabāt kā tautu un kā cilvēku.»

Ari M. Lasmanis izceļ traģiskā dominanti V. Belševicas dzejā: «Pretstatu mezgli *Dzeltu laikā* būtībā neatrisinās. Ne izlīdzinājums, ne mierīga rezignācija nav šā krājuma motīvi. Ir gan īsi brīži, kad «melnā sirdsgruzde tiek / Ar klusumu baltu, un sāpe par laimi top», bet kopīgai izjūtai tuvāka ir aina par posta un maiguma putniem, kuru balsis vienlaikus un neatšķetināmi piešalc atvēlēto dienu.» Par valodu: «Par sava mūža vislielāko, viskarstāko mīlestību Vizma Belševica ir nosaukusi latviešu valodu. (...) Šī atzišanās, izteikta kādā intervijā astoņdesmito gadu sākumā, pavada dzejnieci un atbalsojas arī *dzeltu laikā*, vistiešāk dažos dzejoļos par senu vārdu zudumu un pēkšņu jaunatklājumu. Prieks tādā brīdī nav filoloģiskas dabas — vārdu spēks, no jau nogrimušiem, tumšiem un tomēr vēl sasniedzamiem slāņiem nākdams, dzen atradējai aukstu pa kauliem.»

Pat R. Ādmīdiņš beidzot atzīst, ka «viņas dzejoļi (..) ir ciešā saistījumā ar mūsu progresīvajām tendencēm mākslā» un ka «(..) dzejniece saklausījusi vēstures un laikmeta vareno prasību, viņas pārsāpētā dzeja spējusi pa īstam atdzimt, īstenībā — piedzimt patiesības un vienīgi patiesības sludināšanai un apdziedāšanai. Īsta mākslinieka vislielākā laime ir nevis tad, kad viņš tikai *drīkst*, bet tad, kad viņš *var*. Un šāds varēšanas laiks tagad ir Vizmai Belševica i». Kaut gan recenzents varēšanu un drīkstēšanu acīm redzami apmainījis vietām, tomēr jāteic: labāk vēl nekā nekad.

Zieda un cirvja strīdā...

«Nebrēc uz liepu...» 1972, 10. martā: Cīņa, 1981, 12. sept.; Jaunā Gaita, 1987, nr. 5 (165).

Tulk.: krievu 1982 (Daugava, nr. 10); 1985; zviedru 1987; norvēģu 1986; dāņu 1992; angļu 1993; islandiešu 1994.

Mīklas. 1972, 12. martā; Lit. un Māksla, 1980, 25. jūl.; Jaunā Gaita, 1981, nr. 2 (133).

Tulk.: baltkrievu 1983 (Braterstva); 1985.

«Svētīgi ir tie garā vājie...» 1980, 23. febr.; Lit. un Māksla, 1981, 29. maijā.

Tulk.: vācu 1983; baltkrievu 1985; 1986; dāņu 1992; angļu 1993; islandiešu 1994.

Čakarnītis. 1981, 25. maija; Cīņa, 1981, 30. maija.

Tulk.: baltkrievu 1985; krievu 1985.

Mūzikas tiesā. 1980, 29. okt.; Lit. un Māksla, 1981, 29. maijā.

Tulk.: baltkrievu 1983 (Braterstva); 1985; krievu 1985; 1986 (Līteraturnaja gazeta, 19. martā); zviedru 1992; norvēģu 1996.

Vārdi par pūpoliem. 1966, Dzejas diena 1967 ar virsr. «Dzejolīs ar ievadu»; Jaunā Gaita nr. 67 (1968).

Tulk.: krievu 1969; 1982 (Neman, nr. 8); 1985; vācu 1983; baltkrievu 1985 (Latiškajaja saveckajaja paezija); 1986.

Radu būšana Samarkandā. 1978, 31. okt.; Lit. un Māksla, 1981, 30. maijā.

Tulk.: krievu 1985; angļu 1993.

Pravieša piemiņai. 1978, 1. nov.; Lit. un Māksla, 1981, 29. maijā.

Tulk.: krievu 1982 (Daugava, nr. 10); 1985.

Ceļš uz Horezmu. 1980, 13. febr.; Lit. un Māksla, 1981, 29. maijā.

Tulk.: krievu 1983 (Družba narodov; nr. 3); 1985; uzbeku 1985 (Uzbekiston adabiješti va san jāti, 1. nov); altajiešu (Altajidin čolmoni, 2. okt.).

«Marts ar kaķa acīm...» 1980, 10. maijā; Lit. un Māksla, 1981, 29. maijā.

Tulk.: krievu 1982 (Neman, nr. 8) 1985.

«Manas naktis man nepieder...» 1980, 9. jūl.; Lit. un Māksla, 1981, 29. maijā.

Tulk.: krievu 1982 (Daugava, nr. 10); 1985; dāņu 1992; islandiešu 1994.

Smiekli. 1980, 14. sept.; Lit. un Māksla, 1981, 29. maijā.

Tulk.: baltkrievu 1983 (Braterstva); 1985 (Latiškajaja saveckajaja paezija); 1985; 1986.

Kalnu augstumā. 1980, 17. sept.; Lit. un Māksla, 1981, 29. maijā.

Tulk.: vācu 1983; baltkrievu 1985; krievu 1985 (Daugava, nr. 2; Družba narodov, nr. 3); 1985; 1989 (Izbrannije straņici).

«Es visas tavas vienaldzības krāšu...» 1980, 3. okt.; Lit. un Māksla, 1981, 29. maijā.

Tulk.: krievu 1982 (Daugava, nr. 10); 1985; vācu 1983; baltkrievu 1985; zviedru 1992; 1995.

Būka. 1980, 7. nov.; Dzejas diena 1982. Grāmatā ar veltījumu: J. Š.

Tulk.: krievu 1982 (Daugava, nr. 10); zviedru 1987; 1995.

Par dzejoli uzšķiļas īsa polemika trimdas presē. A. E. (Tautas svētumu apgānītāji. — Latvija Amerikā, 1988, 6. febr.) raksta:

«(..) arī mūsu pašu latviešu dzejnieču, dzejnieku mutes apzināti vai neapzināti mēģinājušas sagraut morālos ticības spēkus, kaut, piemēram, — Vizma Belševica dzejolī «Būka» (cūku plūme). [Citēts pēdējais pants. — I. Č.] Ne jau Belševica vien, arī Ojārs Vācietis (nelaiķis) pamatīgi spļaudījies, cūkodams kristiešu dziesmas garākos pantos. To darījusi arī V. Belševica. Garīgs pundurisms. Kas uz to spiež? Vai tā var vairot tautas morālos spēkus?» Replika rāda, ka V. Belševicas daiļrade nav pieņemama nevienam autoritāri domājošam cilvēkam, lai kādā politiskā noietnē viņš atrastos.

Replikas autoram atbild A. Ruņģis (Kad vadzis pilns... — Jaunā Gaita, nr. 167 (1988):

«Man personīgi A. E. sacerējums kļuva par vadzi, kas beidzot bija pilns un pārlūza. Tas savā izteiksmē un saturā ir izaicinājums cilvēka goda prātam, inteliģencei un loģikai.» Un: «Manuprāt, Belševicas, Vācieša, Pētera un citu Latvijas autoru daiļdarbi uztverami un vērtējami pavisam citādās mākslinieciskās kategorijās un sabiedriskā svarīguma nozīmē, nekā mēģinājis A. E.»

«To bērnu nemīlēja neviens...» 1981, 25. febr.; Skola un Ģimene, 1981, nr. 5.

Tulk.: krievu 1983 (Daugava, nr. 9); 1985.

Baltais pavediens. 1981, 3. martā; Draugs, 1981, nr. 5.

Tulk.: krievu 1983 (Daugava, nr. 9) 1985 (V večnom sozvučiji); 1985.

Veltīts folkloras kopai «Skandinieki», kas 70. g. beigās, 80. g. ir viena no nacionālās apziņas modinātājām un stiprinātājām.

«Es jau negribu daudz...» 1981, 1. jūn.; Raiņa dzejas dienas 1981 (programma).

Tulk.: krievu 1982 (Daugava, nr. 10); 1985; baltkrievu 1983 (Braterstva); 1985; zviedru 1992; norvēģu 1996.

Taja stunda. 1981, 19. jūl.; Komunisti (Liepāja), 1981, 8. sept. Tulk.: baltkrievu 1985; krievu 1985.

Mantas dalīšana. 1982, 12. apr.; Pad. Jaunatne, 1982, 11. sept.

Tulk.: krievu 1985 (Daugava, nr. 2; Družba narodov, nr. 3); 1985; 1989; lietuviešu 1992 (Karys, nr. 3); franču 1992 (Poesie 92, X); zviedru 1992; norvēģu 1996.

«Kad jau līdz sirmumam gaidīts...» 1982, 3. sept.; Cīņa, 1982, 14. sept.

Tulk.: krievu 1985 (Družba narodov, nr. 3); 1985; 1989; ungāru 1986 (Szovjet irodalom, nr. 12); zviedru 1992; norvēģu 1996.

Marta un Marija. 1982, 7. sept.; Skola un Ģimene, 1983, nr. 4.

Tulk.: poļu 1995 (Tytul, nr. 1, Gdansk).

Pusaugā. 1982, 4. okt; Skola un Ģimene, 1983, nr. 4.

Tulk.: krievu 1985 (Daugava, nr. 2); 1985.

«Tu mani ar aukstumu piemeklē...» 1982, 22. dec; Dzejas diena 1983.

Tulk.: krievu 1985.

Posta putni. 1983, 24. jūn.; Pad. Jaunatne, 1983, 11. sept.

Tulk.: krievu 1985 (Daugava, nr. 2; Družba narodov, nr. 3); 1985; ungāru 1986 (Szovjet irodalom, nr. 12).

«Zem ceriņiem vakara blāzma dus...» 1983, 30. jūn.; Cīņa, 1983, 11. sept

Tulk.: baltkrievu 1985 (Daugava, nr. 2); 1985

Tāpat vien. 1983, 20. jūl.; Lit un Māksla, 1983, 25. nov. bez virsr. («Es te eju tāpat vien...»).

Tulk.: baltkrievu 1985; zviedru 1992; norvēģu 1996.

«Reiz piepildīsies viss...» 1983, 23. jūl.; Lit. un Māksla, 1983, 25. nov.

Tulk.: krievu 1985; zviedru 1992.

Laiksne. 1983, 15. jūn.; Lit. un Māksla, 1983, 9. sept.

Celmu zeme. 1983, 9. aug.; Lit. un Māksla, 1983, 25. nov.

Tulk.: baltkrievu 1986.

«Tu — piedod. Ozols zarus met...» 1983, 15. aug.; Lit. un Māksla, 1983, 25. nov.

Tulk.: baltkrievu 1985 (Latiškaja saveckaja paezija) 1985; krievu 1986 (Daugava., nr. 2); 1985; zviedru 1987; 1992; norvēģu 1996.

«Mūsu māja nepaliek tukša...» 1983, 16. aug.; Lit. un Māksla, 1983, 25. nov.

Tulk.: krievu 1985.

Lapkritī.

Tā katru nakti. 1984, 5. martā.; Lit. un Māksla, 1985, 5. jūl.; Jaunā Gaita, nr. 155 (1985).

Tulk.: zviedru 1991 (Baltisk revy, nr. 2); 1992.

Miersvirszemes. 1984, 6. martā.; Pad. Jaunatne, 1986, 11. sept. bez virsr. («Pār zaļiem laukiem rudens miglas maigums...»).

Tulk.: bulgāru 1988 (Panorama-88).

Jautāju vējam. 1984, 3. apr.; Skola un Ģimene, 1985, nr. 5.

Mirklis. 1984, 10. apr.; Lit. un Māksla, 1984, 7. sept.

Krupju kāzas. 1984, 21. apr.; Skola un Ģimene, 1985, nr. 5.

Rekviēms strautam. 1984, 16. maijā; Lit. un Māksla, 1985, 5. jūl.

Rekviēms sētai. 1984, 16. aug; Lit. un Māksla, 1985, 5. jūl. bez virsr. («Aļņu noplēstas ābeles krusts...»).

«Kad debesis par šaurām...» 1984, 5. jūl.; Lit. un Māksla, 1985, 5. jūl.

Cīruļa lidojums. 1984, 23. jūl.; Lit. un Māksla, 1985, 5. jūl. bez virsr. («Pa ziemām es esmu pūce...»).

Cīruļa kritiens. 1985, 31. jūl.; Zvaigzne, 1986, nr. 5 bez virsr. («Kā cīrulim pie savas dziesmas...»).

«Vārna ar zelta vālodzes sirdi...» 1984, 12. okt; Lit. un Māksla, 1985, 5. jūl.

«Viss noglabājies. Zemē ieracies...» 1984, 13. okt.; Skola un Ģimene, 1986, nr. 3.

«Vai tad veci koki nezied?...» 1984, 15. okt.; Lit. un Māksla, 1985, 21. jūn.

«Nu redzi nu — es krītu bērna prātā...» 1984, 11. dec; Lit. un Māksla, 1985, 5. jūl.; Jaunā Gaita, nr. 155 (1985).

Tulk.: norvēģu 1996.

«Aizgaist valoda...» 1985, 27. apr.; Skola un Ģimene, 1986, nr. 9.

«Lietus zogas no visām pusēm...» 1985, 1. jūn.; Skola un Ģimene, 1986, nr. 3.

«Tās puķes, kas uz nakti gulēt iet...» 1985, 2. jūn.; Cīņa, 1986, 13. sept.

Zem Dvīņu zīmes. 1982, 9. jūn.

«Uguntiņa kalnā spīd...» 1985, 7. jūn.; Dzejas diena 1986.

«Nekas jau tu man neesi. — Tā iela...» 1985, 12. jūn.; Skola un Ģimene, 1986, nr. 3.

Tulk.: zviedru 1989 (Svenska Dagbladet); dāņu 1992; islandiešu 1994.

«Skaidro līniju laiks...» 1985, 21. jūl.; Zvaigzne, 1986, nr. 8.

Klauna bēres. 1985, 30. jūl.; Zvaigzne, 1986, nr. 5.

Saskatīšanās ar kaķi. 1985, 31. jūl.

«— Sit, sit, sit! — kūda lakstīgala...» 1985, 25. aug.

Koki. 1985, 19. aug.; Pad. Jaunatne, 1985, 10. sept.

Tulk.: zviedru 1987; 1995; dāņu 1992; islandiešu 1994.

Melns — sarkans — zelts... 1967, 1. okt.

Tulk.: zviedru 1989 (Svenska Dagbladet).

Laika raksti

«Tik biezi laika raksti — neizšķirs tīt...» 1984, 27. sept.; Karogs, 1986, nr. 3.

Tulk.: zviedru 1987; 1995; dāņu 1992; islandiešu 1994.

Visaugstā svētība. 1985, 16. aug.; Karogs, 1986, nr. 3.

Tulk.: zviedru 1987; 1995.

Irbes sniegā. 1985, 9. aug.; Karogs, 1986, nr. 3.

Tulk.: zviedru 1987; 1995; dāņu 1992; islandiešu 1994.

Plausējs. 1984, 19. dec; Karogs, 1986, nr. 3.

Tulk.: zviedru 1987; 1995.

«Deg saule zilās debesīs...» 1970, 21. jūn.; Karogs, 1986, nr. 3.

An gaiļi jeb Vējrāžu Rīga. 1980, 21. marta.

«Slēpies, Jāni, papardē!...» 1985, 4. febr.; Karogs, 1986, nr. 3.

«Alkšņu svārčiņā palsā...» 1970, 4. jūl.; Karogs, 1986, nr. 3.

Vagara lūgšana. 1970, 4. martā; Karogs, 1986, nr. 3.

«No vienas tumsas otrā tumsā. Klāt...» 1983, 16. jūl.; Karogs, 1986, nr. 3.

Piedzimšana. 1985, 11. jūn.; Karogs, 1986, nr. 3.

Pi eb a i dzenu mājupceļš. 1986, 27. febr.; Lit. un Māksla, 1986, 1. aug.

«Kāds skaņu paisums Parīzē, kā brāž...» 1986, 8. apr.; Lit. un Māksla, 1986, 1. aug.

Iezvanījums

«Nekasi pakausi, zaldātiņ...» 1985, 18. jūn.; Karogs, 1986, nr. 3.

«Ja, māmiņa, tu redzētu...»

«Jā, cienīgs žēlīgs zemes tēvs...» Karogs, 1986, nr. 3.

Anss Leitāns teic To Kungu. 1983, 5. aug.; Karogs, 1986, nr. 3.

Tulk.: zviedru 1987; 1995.

«Vai tu tā esi, saules baltā acs...» 1984, 8. martā; Karogs, 1986, nr. 3.

Dziesmas svaros. 1985, 19. jūn.; Karogs, 1986, nr. 3.

Tulk.: zviedru 1987; 1995; dāņu 1992; islandiešu 1994; norvēģu 1996.

«Neba jūs vedēji...» 1984, 19. martā; Karogs, 1986, nr. 3.

«Mums ir zemes panesība...» 1972, 6. jūl.; Karogs, 1986, nr. 3.

Tulk.: angļu 1988 (World's Literature Today).

Žēlastības diena. 1984, 24. sept.; Karogs, 1986, nr. 3.

«Kā mūsu sviedri deg...» 1986, 21. febr.; Lit. un Māksla, 1986, 1. aug.

Tulk.: zviedru 1987; 1995; dāņu 1992; islandiešu 1994.

«Jau atšūpoļies visupēdējs zars...» 1985, 25. aug.

«sprakst...» 1985, 7. nov.; Karogs, 1986, nr. 3.

«Kūp miglas vaga, klinšu artā...» 1963, 8. jūn.; Padomju Zeme (Saldus), 1966, 27. janv. ar virsr. «Kropļu aiza» un bez piezīmes par Zemgaliešu Birutu; Karogs, 1986, nr. 3.

Pirmpubl. 7. panta 2. rinda: *Jūs karapulķus raidāt*; 8. panta 4. rinda: *No Sfartas gaišās kraujas*.

Tulk.: zviedru 1987; 1995; dāņu 1992; islandiešu 1994.

Gada bilance jeb Pamācība šīs zemes varenēm. 1967, 8. jūl.

Tulk.: zviedru 1989 (Aftonbladet, 19. nov); angļu 1989 (Latvian Writers, Rīga).

PERIODIKĀ PUBLICĒTI UN NEPUBLICĒTI DZEJOĻI

Periodikā publicētie un npublicētie dzejoļi sakārtoti sarakstīšanas (vai publikācijas) gada, ja sarakstīšanas laiks nav zināms) secībā. Kā jau minēts komentāru ievadā, no periodikas dzejoļi izvēlēti ar atlasīti. Dzejoļi aptver laiku no 1955. līdz 1995. gadam. Iemesli, kādēļ šie darbi nav ievietoti krājumos, ir dažādi. Daži darbi (piemēram, «Nemiera un gaidu pavasaris...», «Rīts pār Sarkano laukumu») savā laikā nav varējuši parādīties atklātībā politisku iemeslu pēc, citi — piemēram, «Poēma par Rāznas ūdeni», nemaz nav rakstīti publicēšanai, vēl citos dzejnieci pašai kaut kas nav licies līdz galam padarīts, tie atlikti malā, vai arī dzejolis nav iekļāvis krājuma kompozīcijā, tam nav atradusies īstā vieta, tādēļ palicis ārpusē.

Melnais vakars. 1955, 3. okt.

Tulk.: krievu 1960; 1969; 1977; 1978.

«Rudens rīts ar salnas mirgu aukstu...» Zvaigzne, 1955, nr. 24 ciklā «Lapkritis. Mazi dzejoļi.»

«Tuvu, tuvu smaidā staro acis...» 1956, 13. martā; Pad. Latv. Sieviete, 1956, nr. 7.

«Nemiera un gaidu pavasaris...» 1956, 23. martā; Latvju Vārds, 1957, 31. oktobrī — autore nav nosaukta; Draugs, 1989, nr. 1.

Rīts pār Sarkano laukumu. 1957, 10. janv.

«Sen mīlas nav, bet apstājies tu klusi...» 1958, 19. janv.; Pad. Latv. Sieviete, 1961, nr. 10.

Tulk.: krievu 1978.

«Kā citu acīm noslēpt mums...» Pad. Latv. Sieviete, 1961, nr. 10.
Tulk.: krievu 1978.

«Kā ābele starp meža kokiem...» Pad. Latv. Sieviete, 1961, nr. 10.
Tulk.: krievu 1978; 1985.

«Iztērējis rudens visu savu zeltu...» 1959.

«Es nezināju, ka laime...» 1960, 16. apr.
Tulk.: krievu 1978.

«Dod, Ilzīt, savu lakatiņu...» 1960, 5. sept.; Karogs, 1961, nr. 3. Dziesmas teksts G. Pieša TV filmai «Salacgrīva» («Reportāža no Salacgrīvas»), 1961. g.; R. Grīnblata mūzika.

Jūras dancis. 1960, 13. sept.; Karogs, 1961, nr. 3. Dziesmas teksts G. Pieša TV filmai «Salacgrīva» («Reportāža no Salacgrīvas»), 1961. g.; R. Grīnblata mūzika.
Tulk.: krievu 1978.

Asiņu taisnības nakts. 1961, 10. sept.; Karogs, 1962, nr. 3.
Tulk.: ukraiņu 1962 (Literaturna Ukraina, 16. marts); kabardiēšu 1966 (Ļeņin gog, 20. jūl.; Ošamaho, nr. 3); lietuviešu 1968; krievu 1970 (Družba narodov, nr. 10); 1978; bulgāru 1970 (Plamek, nr. 14).

Ziemeļblāzma. 1961, 22. sept.; Karogs, 1962, nr. 3.
Veltīts krievu dzejniekam Andrejam Vozņesenskim.
Tulk.: krievu 1978.

Ironija. 1962.

Atbilde. 1962, 18. martā; Karogs, 1963, nr. 1.
Tulk.: krievu 1978.

Dzintars. 1962, 26. jūl.; Karogs, 1963, nr. 1.
Tulk.: krievu 1978.

«Tā lietus plosījies, ka debesis sev līdzī...» 1963, 25. dec;
Draugs, 1965, nr. 6.
Tulk.: krievu 1978; 1985.

«Dzejniece?...» 1964, 1. janv.; Karogs, 1968, nr. 9.
Tulk.: armēņu 1970.

Gleznotājs («Man nevajag naudas...»). 1964, 20. apr. No Jāņa Pauļuka monologiem.
Tulk.: krievu 1969; 1978.

«Mus bērni bā vecāki glābj...» 1964, 15. maija; Zvaigzne, 1967, nr. 17.

Tulk.: krievu 1978 (Daugava, nr. 3); 1978.

Poēma par Rāznas ūdeni. 1964, 7. sept.

Humoristiskā poēma savā laikā nav rakstīta publicēšanai, bet draugu lokam. 1964. gada 8. un 9. augustā dramaturgs G. Priede kopā ar dzejniecēm V. Belševicu, L. Brīdaku, O. Liovsku un Z. Kravali (pie volgas stūres) brauc uz Preiļiem pie Latgales podniekiem. G. Priede ierosina sarīkot konkursu ar devīzi «Rāznas ūdens», kuram darbus uzraksta un iesniedz visas trīs dzejnieces. Konkursa noteikumi:

«God. Lija, Olga un Vizma!

1) Atgādinām, ka līdz slēgtā dzejoļu konkursa termiņam — š. g. 15. septembrim — palicis viens mēnesis!

2) Katra slēgtā konkursa dalībiece iesniedz 3 (trīs) vai vairāk dzejoļus, kuros atspoguļoti vēsturisko 8.-9. augusta dienu notikumi Latgalē, ieskaitot nakti Preiļu slimnīcā un tās apkārtnē.

3) Dzejoļi iesniedzami aploksnē ar devīzi «Rāznas ūdens».

4) Daudzu iepriekšējo konkursu pieredzi vērā ņemot, ļoti iespējams, ka 1. godalga netiek piešķirta, sadalot to trīs veicināšanas prēmijās. Atsevišķas prēmijas paredzētas par spilgtāko epitetu Rāznas ūdenim, Preiļu slimnīcai un tās apkārtnē, Cerņavska podiem, Smulāna velniem, Rēzeknes restorāna «Latgale» darbiniekiem u.c, kā arī pārsteiguma balvas.

5) Pēc žūrijas lēmuma publicēšanas konkursa materiāli (kā godalgotie, tā prēmētie) nolasāmi literāri muzikālā vakarā, uzaicinot tajā piedalīties delegātus no Preiļu slimnīcas personāla vidus.

6) Konkursa rezultātiem veltītais literāri muzikālais vakars, kurā izsniegtas tiks arī godalgas, prēmijas un pārsteiguma balvas, sarīkojams š. g. ceturtajā kvartālā.

Zunja.»

Konkursa noslēguma vakars notiek 1964. g. 12. decembrī, dzejoļus lasa jaunie skatuves mākslinieki Anda Zaice, Imants Skrastiņš un Jānis Vītolis. Vizmai Belševicai par poēmu piešķir pirmo vietu.

«Kad noguris būsi no alus...» — citētas A. Vējāna dzejas rindas:

*Kad tu noguris būsi no indīgas mīlestības,
No vītušām puķēm, alus un visādiem citādiem māņiem,
Atnāc pie manis, un mēs abi —
brauksim uz Silajāņiem.*

Senangļu soneta. 1964, 13. nov.

Zemes atmiņa. 1965.

Teksti rakstīti G. Pieša dok. filmai «Zemes atmiņa» (1965), kurā rādīti Latvijas kapu pieminekļi un memoriālie ansambļi. Dzejniece stāsta, ka pati filmu gatavā, samontētā veidā nav redzējusi, jo tā rādīta ārzemēs, bet ne Latvijā.

Bezdelīgas. 1965, 26. aug.

Par cilvēka nelabojamo dabu. 1965, 13. febr.

«Nelaipe ienāca manā mājā un nosarka...» 1966, 20. martā.
Tulk.: krievu 1978; 1985.

«No neizbēgamā bēgt...» 1966, 28. apr.; Pad. Jaunatne, 1968, 21. janv.

«Ko tu domāji, Mocart...» 1967, 17. apr.; Karogs, 1967, nr. 9.

Pamācība literatūras pētniekiem. 1968.

«Jūs, ļaudis, gaidāt glābiņu no vārdiem...» 1968.

«Es vēroju tumsā tāles...» 1968, 6. martā; Zvaigzne, 1969, nr. 5.

Tulk.: armēņu 1970; krievu 1978.

«...Un atgriezties pa savām pēdām sniegā...» 1969, 15. febr.

«Dievzirdziņš un dievgosniņa...» 1969, 6. martā.

«Visgrūtākās ir bēdas, kuru nav...» 1969, 10. jūn.; Rosme, 1978, nr. 4.

Tulk.: krievu 1978.

«Uz vecumu sievas un ābeles punainas kļūst...» 1969, 10. jūn.; Lit. un Māksla, 1970, 21. jūn.

Tulk.: krievu 1978 (Daugava, nr. 3); 1978; 1985; poļu 1983 (Literatūra na swiecie).

«Kamēr pūpols nenomet...» 1969, 10. jūn.

«Bērns zaļos koku un zilos debesu tīrumos veras...» 1969, 10. jūn.

«Kūlas neizsakāmība un akmeņu akvareliskais maigums...» 1969, 10. jūn.

Pestītājs. 1969, 11. aug.

Olstera. 1971, 14. martā; Ļeņina Ceļš, 1981, 12. sept.
Tulk.: krievu 1983 (Daugava, nr. 9).

Brauciens uz Neikdienu. 1971, 17. martā.

Mūžīgā dzīvība. 1971, 1. jūl.

Tulk.: krievu 1978.

«Nu, kam es izaugu?...» 1971, 14. okt.

«Nokrita debesis valkā...»

«Te lejiņā aiz birztales...» 1971, 27. okt.

Dāvinājums vecajam latviešu velnam, 1972, 14. jūl.; Dzejas diena 1977.

«Kāda armija tevī aprakta...» 1972, 9. okt.

Tulk.: krievu 1978.

Eksotiska dziesmiņa. 1972, 19. okt.

Tulk.: krievu 1978.

Dienišķā komēdija. 1973, 6. febr.

Zālei, kas akmeņos. 1973, 9. jūl.

Ēdoles pils. 1973, 21. dec; Liesma, 1978, nr. 4.

Tulk.: krievu 1978; 1984.

«Es cēlu tev tiltu no skatiņa viena...» 1974, 29. jūl.

«Es nezinu, ko es gribēju teikt...» 1974, 19. aug.

«Tu, protams, vari atgādināt nātrei...» 1974, 5. nov.

Tulk.: krievu 1978; baltkrievu 1986.

Bolderājas ainiņas. 1976, 26. sept.

Tulk.: krievu 1978.

Klusē nakts. 1977, 8. okt.

Starp mums runājot. 1977, 9. okt.

«Caur visiem «pret» viens tikko jaušams «par»...» 1978, 23. aug.

Abrenes iela. 1979, 17. apr.

Zibsnis. 1979, 5. okt.

Zvirbulēšanās. 1980, 11. febr.

Exegi monumentum. 1980, 12. febr.
Tulk.: krievu 1982 (Daugava, nr. 10), 1985.
No posta un mēra laikiem. 1980, 21. martā.
«Sunītis ir nesmuks...» 1980, 3. okt; Liesma, 1981, nr. 6.
Tulk.: krievu 1982 (Daugava, nr. 10).
Bīriņu Ieva. 1981, 26. febr.; Skola un Ģimene, 1981, nr. 5;
V. Bei sevi cas autorvakara programma, 1981, 19. maijā.
Tulk.: krievu 1982 (Daugava, nr. 10); 1985; baltkrievu 1985.
Tauriņi un tauriņzieži. 1981, 18. martā; Lit. un Māksla,
1981, 29. maijā.
Pacīemošanās. 1981, 24. okt.
«Vēl viens sapnis izsapņots...» 1983, 10. febr.
«Kad es miršu, neapraudiet mani...» 1983, jūn.; Karogs,
1996, nr. 10.
Tulk.: zviedru 1995 (Expressen, 25. sept).
Astras iela. 1983, 21. jūl.
«Oša lapa skrien ka suns...» 1983, 22. jūl.
«Vidū nogalētas jūras...» 1983, 26. jūl.
«Es mācos uzvesties — un zināms progress jaušams...»
1983, 27. jūl.
Jaunā liepa un es. 1983, 15. aug.
«Zīlīte klauvē pie loga...» 1983, 22. sept.
Pati īsākā nakts. 1983, 17. okt.; Lit. un Māksla, 1983, 25. nov.
Tulk.: krievu 1985 (Daugava, nr. 2); 1985.
«Tukša piedurkne plīvo...» 1983, 9. nov
Zirgskābene. 1984, 5. martā.
«Vējš durvju spraugā smilkst...» 1984, 12. martā.
Tuksnesī. 1984, 22. sept.
Vasarnieki. 1985, 13. apr.
Velna gurķis. 1985, 6. jūn.
«Tas laiks, kad bērni staigā ar kļavu ziediem rokās...»
1985, 8. jūn.

«Ai ne, taja stikla es neskatos...» 1985, 13. jun.; Skola un
Ģimene, 1986, nr. 3.
«Kā dusmīgs kumeļš ciklamēna...» 1985, 29. jūn.
«Jo iesākumā bija vārds...» 1985, 30. jūn.
«Bij šonakt mana liepa zvaigzni noķērusi...» 1985, 6. jūl.
«Uz baltas papīra lapas...» 1985, 1. aug.; Zvaigzne, 1986,
nr. 5.
«Ai, viegli smaida dzirkstij lekt...». 1985, 12. aug.
«Kāds bērzs ir paplaucis...» 1995, 16. sept.

I Čaklā

SATURS

Māris Čaklais. Priekšvārds 5

«KAMOLA TINĒJA»

«Melns laiks»	11
«Redzi nu, pērnā lapa, tu karājies svešā zarā...»	12
«To lēno griešanos ap savu asi...»	13
Atbildi negaidot	14
Dziesmas gaidīšana	17
Dziesmas dziedāšana	18
Dziesmas aizmigšana	19
Kūlas vijumi	20
Atzīšanas krūms	21
Pēckara motīvs: Rūjiena	22
<i>Ievas trīsvienība</i>	23
«Ieva izlaiž zaļus, asus nagus...»	23
«Un tad lai pār mani nāk ieviedu aukstums...»	23
«Lakstīgala tumsu pātagoja...»	24
Ziedprātība	25
Austrumu motīvs: pilsētas dzimšana	26
Vējzaķsala	27
«Tad es apstājos pēkšņi. No skropstu bezgala...»	28
It kā būtu	29
1905. gada motīvs: pļauja	31

Praktiski padomi	32
Mēs ar kumeļu	35
«Visi koki Dieva doti...»	36
Mīl vārdiņš	37
«Par saknēm būt...»	38
«Mana aizmūžu māte — vālodze...»	39
Jumītis	40
Ūdensvīrs	41
Atlantīdas gals un sākums	42
Krustojums	44
«Laiks dzīvot un laiks mirt. Un, ja ne mirt...»	45
Tā sieva...	46
Kamola tinēja	47
Pateicība	48
«Tai lāsē, kas, vasaru aiznesot...»	49
«Tu mani neredzēsi vairs, bet, tavus matus...»	50
Kailsals	51
Bēdu rozis	52
Ozoli	53
Nakts atkāpes	55
«DZELTU LAIKS»	
Zieda un cirvja strīdā...	61
«Nebrēc uz liepu...»	61
Mīklas	62
«Svētīgi ir tie garā vājie...»	63
Čakārnītis	64
Mūzikas tiesā	65
Vārdi par pūpoliem	67
Radu būšana Samarkandā	68
Pravieša piemiņai	69
Ceļš uz Horezmu	70

«Marts ar kaķa acīm...»	71
«Manas naktis man nepieder...»	72
Smieklis	73
Kalnu augstumā	75
«Es visas tavas vienaldzības krāšu...»	76
Būka	77
«To bērnu nemīlēja neviens...»	78
Baltais pavediens	79
«Es jau negribu daudz...»	82
Tajā stundā	83
Mantas dališana	86
«Kad jau līdz sirmumam gaidīts...»	88
Marta un Marija	89
Pusaugā	90
«Tu mani ar aukstumu piemeklē...»	92
Posta putni	93
«Zem ceriņiem vakara blāzma dus...»	94
Tāpat vien	95
«Reiz piepildīsies viss...»	96
Laiksne	97
Celmu zeme	98
«Tu — piedod. Ozols zarus met...»	99
«Mūsu māja nepaliek tukša...»	100
Lapkritī	101
Tā katru nakti	102
Miers virs zemes	103
Jautāju vējam	104
Mirkļis	105
Krupju kāzas	106
Rekviēms strautam	108
Rekviēms sētai	109
«Kad debesis par šaurām...»	110
Cīruļa lidojums	111

Cīruļa kritiens	112
«Vārna ar zelta vālodzes sirdi...»	113
«Viss noglabājies. Zemē ieracies...»	114
«Vai tad veci koki nezied?...»	115
«Nu redzi nu — es krītu bērna prātā...»	116
«Aizgaist valoda...»	117
«Lietus zogas no visām pusēm...»	118
«Tās puķes, kas uz nakti gulēt iet...»	119
Zem Dvīņu zīmes	120
«Uguntiņa kalnā spīd...»	121
«Nekas jau tu man neesi. — Tā iela...»	122
«Skaidro līniju laiks...»	123
Klauna bēres	124
Saskatīšanās ar kaķi	125
«— Sit, sit, sit! — kūda lakstīgala...»	126
Koki	127
Melns — sarkans — zelts...	129
Laika raksti	130
«Tik biezi laika raksti — neizšķirs tīt...»	130
Visaugstā svētība	131
Irbes sniegā	133
Plausējs	136
«Deg saule zilās debesīs...»	138
Arī gaiļi jeb Vējrāžu Rīga	140
«Slēpies, Jāni, papardē!...»	142
«Alkšņu svārciņā palsā...»	144
Vagara lūgšana	146
«No vienas tumsas otrā tumsā. Klāt...»	147
Piedzimšana	149
Piebaldzēnu mājupceļš	153
«Kāds skaņu paisums Parīzē, kā brāž...»	155
Iezvanījums	157

«Nekasi pakausi, zaldātiņ...»	159
«Ja, māmiņa, tu redzētu...»	161
«Jā, cienīgs žēlīgs zemes tēvs...»	162
Anss Leitāns teic To Kungu	164
«Vai tu tā esi, saules baltā acs...»	166
Dziesmas svaros	168
«Neba jūs ved ēji...»	170
«Mums ir zemes panesība...»	172
Žēlastības diena	173
«Kā mūsu sviedri deg...»	174
«Jau atšūpojies visupēdējs zars...»	175
«sprakst...»	176
«Kūp miglas vaga, klinšu artā...»	179
Gada bilance jeb Pamācība šīs zemes vareniem	181

PERIODIKĀ PUBLICĒTI UN
NEPUBLICĒTI DZEJOĻI

Melnais vakars	185
«Rudens rīts ar salnas mirgu aukstu...»	186
«Tuvu, tuvu smaidā staro acis...»	187
«Nemiera un gaidu pavasaris...»	188
Rīts pār Sarkano laukumu	189
«Sen mīlas nav, bet apstājies tu klusi...»	190
«Kā citu acīm noslēpt mums...»	191
«Kā ābele starp meža kokiem...»	192
«Iztērējis rudens visu savu zeltu...»	193
«Es nezināju, ka laime...»	194
«Dod, Ilzīt, savu lakatiņu...»	195
Jūras dancis	196
Asiņu taisnības nakts	197
Ziemeļblāzma	199
Ironija	201

Atbilde	202
Dzintars	203
«Tā lietus plosījies, ka debesis sev līdzi...»	204
«Dzejniece?...»	205
Gleznotājs	206
«Mūs bērņībā vecāki glābj...»	207
Poēma par Rāzņas ūdeni	208
Senangļu soneta	224
<i>Zemes atmiņa</i>	
«Kur spēku rodi, zeme...»	225
«Nekas nav aizmirsts... Sāpju vaibstu sūru»	226
«Dzimtene... Mūžīgā uguns tu esi...»	227
«Tu visu zini, sirds...»	228
«Mēs zemes nemirstības...»	229
Bezdelīgas	230
Par cilvēka nelabojamo dabu	231
«Nelaipe ienāca manā mājā un nosarka...»	232
«No neizbēgamā bēgt...»	233
«Ko tu domāji, Mocart...»	234
Pamācība literatūras pētniekiem	236
«Jūs, ļaudis, gaidāt glābiņu no vārdiem...»	237
«Es vēroju tumsā tāles...»	238
«...Un atgriezties pa savām pēdām sniegā...»	239
«Dievzirdziņš un dievgosniņa...»	240
«Visgrūtākās ir bēdas, kuru nav...»	241
«Uz vecumu sievas un ābeles punainas kļūst...»	242
«Kamēr pūpols nenomet...»	243
«Bērns zaļos koku un zilos debesu tīrumos veras...»	244
«Kūlas neizsakāmība un akmeņu akvareliskais maigums...»	245
Pestītājs	246
Olstera	247

Brauciens uz Neikdienu	248
Mūžīgā dzīvība	250
«Nu, kam es izaugu?...»	251
«Nokrita debesis valkā...»	252
«Te lejiņā aiz birztaļas...»	253
Dāvinājums vecajam latviešu velnam	254
«Kāda armija tevī aprakta...»	256
Eksotiska dziesmiņa	257
Dienišķā komēdija	258
Zālei, kas akmeņos	259
Ēdoles pils	260
«Es cēlu tev tiltu no skatiena viena...»	262
«Es nezinu, ko es gribēju teikt...»	263
«Tu, protams, vari atgādināt nātrei...»	264
Bolderājas ainiņas	265
Klusē nakts	267
Starp mums runājot	268
«Caur visiem «pret» viens tikko jaušams «par»...»	269
Abrenes iela	270
Zibsnis	271
Zvirbulēšanās	272
Exegi monumentum	273
No posta un mēra laikiem	274
«Sunītis ir nesmuks...»	275
Bīriņu Ieva	276
Tauriņi un tauriņzieži	277
Pacienošānās	279
«Vēl viens sapnis izsapņots...»	280
«Kad es miršu, neapraudiet mani...»	281
Astras iela	282
«Oša lapa skrien kā suns...»	283
«Vidū nogalētas jūras...»	284

«Es mācos uzvesties — un zināms progress jaušams...»	285
Jaunā liepa un es	286
«Zilīte klauvē pie loga...»	288
Pati īsākā nakts	289
«Tukša piedurkne plīvo...»	290
Zirgskābene	291
«Vējš durvju spraugā smilkst...»	292
Tuksnesī	293
Vasarnieki	294
Velna gurķis	295
«Tas laiks, kad bērni staigā ar kļavu ziediem rokās...»	296
«Ai nē, tajā stiklā es neskatos...»	297
«Kā dusmīgs kumeļš ciklamēna...»	298
«Jo iesākumā bija vārds...»	299
«Bij šonakt mana liepa zvaigzni noķērusi...»	300
«Uz baltas papīra lapas...»	301
«Ai, viegli smaيدا dzirkstij lekt...»	302
«Kāds bērzs ir paplaucis...»	303
<i>I. Čaklā. Komentāri</i>	304